

Naročnina Ljudskega tednika se plačuje:
za STO in Italijo pri upravi
v Trstu ul. S. Frančiška 20
za cono B pri Centru tiska
v Kopru,
za Jugoslavijo pri ADIT-u v
Ljubljani, Tyrševa 34 ali na
čekovni račun pri Komunalni
banki, N. 6 - 1 - 90603 - 7
Cena listu: lir 20. — din 15.
— v Jugoslaviji in din 8 v
coni B.

LJUDSKI TEDNIK

CENA 20 lir.

TRST 7. aprila 1950

LETO PETO · številka 208

Poština plačana v gotovini.

Spedizione in abb. post. II. gruppo

Uredništvo Ljudskega tednika:

Trst, ul. Montecchi 6-II. Rokopise pošiljati na naslov uredništva. Po uporabi se rokopisi, razen na izrecno željo, ne vračajo. Vse ostale dopise administrativnega značaja je treba pošiljati na Upravo listov Založništva tržaškega tiska v Trstu, ul. S. Frančiška 20.

Tou. Beltram govori na predvolivnem zborovanju v Kopru

(foto Rubčić)

KRONIKA

Ameriški vojni hujskači smatrajo, da je bila dosedanja ameriška oboroževalna tekma izvedena v premajhnem merilu. Pred dnevi je zahteval Eisenhower nadaljnjih 500 milijonov dolarjev v ta namen. FLRJ je postala članica UNESCO.

Razširjajo vesti, da se nahaja Hočiminh v Pekingu.

Arabska liga je na svojem zasedanju prepovedala arabskim državam sklepati sporazume z Izraelom. Izdala je dve resoluciji. Po prvi bodo arabske države v OZN podpirale Franka, po drugi pa se bodo prizadevale, da bi prišlo do rešitve spora med Anglijo in Jemenom.

Noben romunski državljani ne more skleniti zakonske zveze s tujim državljanom.

Zahodna Nemčija je sklenila s Francijo trgovinski sporazum.

Madžarska je izvozila 6.000 ton pšenice v Turčijo.

V Pekingu so ustanovili družbo za raziskovanje kitajskega narodopisja.

Aleš Bebler je ta mesec predsednik komisije za atomsko energijo v Varnostnem svetu.

V drugem četrtletju 1950 bodo imele evropske države, ki izvažajo premog, tri milijone ton prežekov, za katere nimajo kupca.

3.000 petrolejskih delavcev v Severnem Libanonu je prišlo s stavko.

Enote kitajske narodnosvobodilne vojske so zavzele mesto Sičang v pokrajini Sikang. To je bilo eno izmed poslednjih kuomintangovih oporišč na celine.

Angleški veleposlanik v Moskvi se je pritožil zaradi ukinitve diplomatskega kurza ruskega rublja po revalvaciji rublja. Pravi, da so cene za diplomate v Moskvi zelo visoke.

Indonezija bo poslala svojo delegacijo v Moskvo. V Jokarti tudi so izjavili, da nameravajo v Lake Success, prositi za vstop v OZN.

Angleži pripravljajo novo ofenzivo na Malaji.

Dosedanji delegat Anglije v Varnostnem svetu je bil upokojen. Nadomestil ga je Hubert Gladwin, znani strokovnjak v OZN.

Hočiminhove čete so prejšnji mesec osvobodile 2500 km² vietnamskega ozemlja.

Leona Bluma so pokopali v Parizu.

Policija je ubila v Egiptu več delavcev v spopadu, ki je nastal med njo in stavkajočimi stražarji v rafineriji sladkorja v Keni.

Madžari so sklenili z Avstrijo trgovinski sporazum.

V tem letu mislijo Angleži zmanjšati svoj primanjkljaj v zlatu in dolarjih od 1532 milijonov na 738 milijonov. Z varčevanjem hoče vlada izboljšati plačilno bilanco, ki je stalno pasivna.

Med Albanijo in Anglijo so se pričela v Londonu pogajanja o škodi za angleške rušilce, ki so bili poškodovani v Krškem zalivu. Kot znano, je mednarodno sodišče v Haagu priznalo Angliji pravico do 800.000 funtov šterlingov odškodnine.

Ministrski predsednik vlade Pakistana Liaquat Ali Khan je prišel v Delhi na razgovore s Pandit Nehrujem. Z njim se bo razgovarjal o tem, kako bi v bodoče preprečili nemire in krvoprelitja v vzhodni in zahodni Bengali.

Sultana Hamida II., ministra brez listnice indonezijske vlade je aretirala policija v Jokarti pod obtožbo, da je imel zveze s holandskim agentom Westerlingom.

Po nepotrjenih vestih pluje v Trst ameriška ladja «Exilona» z 22 vagoni orožja; ki ga italijanski vladi pošilja ZDA na podlagi Atlantskega pakta. Orožje naj bi prišlo v Trst 12. aprila. Če je to res, tedaj je to ponovna kršitev mirovne pogodbe.

Schumacher je izjavil, da je njegova stranka proti vključitvi Zahodne Nemčije v Evropski svet v primeru, da bo tudi Posarje vključeno v ta svet.

Po zadnjih vestih je odbil Van Zeeland mandat za sestavo nove belgijske vlade. Van Zeeland je desničarski katoličan in seveda goreč Leopoldov pristaš. Krščanska socialna stranka je že odobrila Van Zeelandovo željo, da sestavi homogeno vlado. Stranka hoče skorajšnjo rešitev krize, da bi se Leopold čim prej vrnil.

Angleški liberalci so predlagali novo volilno reformo. V londonskih krogih izjavljajo, da bodo kmalu nove volitve v Angliji.

V Glasgove je izbruhnila epidemija koz. Dosedaj so proti kozam že cepili 80.000 oseb.

Preko Venizelosove vlade

hoče grška reakcija nadaljevati s svojo avanturistično politiko na Balkanu

Popolni grški volilni rezultati so bili znani šele pred nekaj dnevi. Razdelitev sedežev v parlamentu je naslednja: populisti (Tsaldaris - desnica) 62, liberalci (Venizelos - center) 56, Epek (Plastiras in Tsouderos - levo krilo centra) 45, demokratični socialisti (Papandreu - levo krilo centra) 35, demokratična fronta (Sofianonoulis in socialisti - levica) 18, Metaksisti (Kotzias, Maniatakis, Tourcovassilis - skrajna desnica) 16, nacionalna unija (Kanellopoulos, center) 7, agrarci (republikanci) 3, nova stranka (Markizinis - desnica) 1.

Ti rezultati potrjujejo popoln poraz kraljevih populistov na volitvah, ki danes niti misliti ne morejo več na sestavo svoje vlade. Ljudstvo se je množično izreklo proti Tsaldarisu in s tem obsodilo njegovo dosedanje politiko. Drugo dejstvo, ki ga vidimo na teh volitvah je, da se je na njih uspešno uveljavila sredina (liberalna koalicijska general Plastiras-Tsouderos-Papandreu), pri čemer je Plastiras uspešno nabral iz nič 45 poslanskih mandatorov.

Ob prvih rezultatih (ki smo jih tudi mi objavili), se je zdelo, da bo Plastiras prišel na prvo mesto. Zaradi tega bi moral kralj dati Plastirasu pooblastilo, da sestavi novo vlado. Počasi pa so populistii dobili s pomočjo raznih potvorb in glasov vojašine še nekaj glasov. Obenem je poraslo tudi število glasov, ki jih je dobil Venizelos. Ker so sredinske stranke uvideli, da gre Tsaldarisu zopet za to, da sestavi novo vlado, so sklenile porazum, pod katerim so pripravljene, sestaviti koalicijsko vlado, ki bi imela v parlamentu večino 136 glasov od skupnih 250. Plastiras bi moral prevzeti predsedstvo, čim bi dobil mandat od kralja. Pri tem pa se je pokazalo, da je dobil liberalci Venizelos več glasov kot koalicijska Plastiras-Tsouderos in mandat je dobil končno Venizelos.

Ob splošnem presenečenju pa se Venizelos ni držal sporazuma. Obdržal je sam predsedstvo vlade. Ob nadaljnjih pogajanjih sta vstopila vmes prste kralj in tudi Tsaldaris, katerima ni bilo po volji, da bi dobil Plastiras, znani republikanec in preganjalec grških kraljev iz domovine, mesto v vladi. Tsaldaris je obljubil Venizelosu pomoč populistov, da je lahko sestavil skoraj popolnoma liberalno vlado. Vanjo je prišel še Kanellopoulos, obrambni minister v prejšnji vladi. Ker se vlada lahko vzdrži v parlamentu samo ob podpori populistov je jasno, da je s tem popolnoma v njihovih rokah.

Tako je bila v Grčiji po raznih manipulacijah ustvarjena preoblečena populistična vlada, katero je grško

ljudstvo na volitvah jasno odklonilo. Seveda tudi ne moremo govoriti o tem, da bo Venizelos vodil kakšno svojo politiko. Nekaj liberalcev, med njimi znani bivši zunanji minister Rendis, se je že obrnilo proti Venizelosu in tako je on prešel popolnoma v roke rojalistov.

Pričakovali so, da bo zaradi splošnega pritiska podal Venizelos 1. aprila ostavko. Po dolgem razgovoru s kraljem je Venizelos izjavil, da je pripravljen vprašati parlament za zaupnico, ker uživa njegova vlada popolno kraljevo zaupanje. Če bo prišlo do glasovanja, bodo proti njemu glasovali Plastiras, Tsouderos in Papandreu. Podpril ga bodo seveda populistii in somišljeniki bivšega diktatorja Metaxasa. Ker je podpora Metaxasa še slabša kot podpora populistov, nastane možnost delitve liberalne stranke, zlasti če se bodo povečala nasprotja med Venizelosom (ki od svojega slavnega očeta ni podedoval ravno veliko politične modrosti) in Rendisom.

Ko je pričela Venizelosu teči voda v grlo, se je začel zopet ozirati na svoje bivše tovariše, ki jih je preje izdal. Sedaj se trudi, da bi razširil koalicijsko, zlasti zaradi tega, ker je njegovo vlado zapustil Kanellopoulos, šef majhne unijske stranke. Če pri tem ne bo uspel, pride vrsta na Plastirasa, da sestavi novo vlado. V primeru, da se tudi Plastirasu ne posreči sestava nove vlade, tedaj bo razpuščen parlament in bodo razpisane nove volitve, to pot ne več po proporcionalnem, temveč večinskem sistemu.

V grške notranje zadeve se je začela cemeršavati tudi Amerika, ki kot znano, hoče smočno grško vlado. ZDA so opozorile grško vlado, da je bila v okviru Maršalovega plana (obdobje od junija 1949 do julija 1950) izkoriščena samo ena tretjina kreditov. Pravijo, da je Kanellopoulos, gr-

ški vojni minister moral podati ostavko na zahtevo ZDA. Kot vse kaže so ZDA zamerile populistom, ki podpirajo Venizelosa, da niso pravilno uporabili denarja, ki so ga jim dale na razpolago. Obtožujejo jih, da niso znali rešiti ekonomskih vprašanj. ZDA namreč potrebujejo v Grčiji tako vlado, ki bi se v državi toliko utrdila, da bi bili oni brez skrbi.

Glede na to, da je bila v Grčiji ustanovljena vlada, ki je lutka populistov, pravi Jakov Levi v «Borbii» med drugim tudi tole:

«Jugoslovansko, kakor tudi grško ljudstvo je globoko zainteresirano na tem, da se vzpostavijo miroljubni od-

nosi na Balkanu. Medtem se pa grške reakcionarne sile postužujejo Venizelosove vlade, da ne bi bile odstranjene zapreke, ki stoje na tej poti in bi lahko zato reakcija nadaljevala s svojo avanturistično in napadalno zunanjo politiko. Zaradi tega ni nikakršnega dvoma, da je v interesu obeh sednih držav, da se te zapreke odstranijo.

Zaradi tega bi samo taka vlada, ki bi izražala željo grškega ljudstva po miru in mednarodnem sodelovanju, mogla povesti Grčijo in njeno ljudstvo po poti vzpostavitve normalnih odnosov na Balkanu. To nalogo pa lahko izvede samo vlada, ki je resnično prekinila vezi s fašistično-napadalnimi krogi Tsaldarisovih populistov in ostalo grško reakcijo. Taka pa ni današnja grška vlada. Ona je le orožje v rokah najbolj reakcionarnih grških krogov, ki so po volitvah prepredili sestavo vlade, ki bi predstavljala korak naprej k normalizaciji odnosov med našimi državama».

PRED AKCIJO ITALIJSKEGA LJUDSTVA
proti izkrcavanju ameriškega orožja

Ta teden italijanskega notranjega položaja bi lahko imenovali za tišje pred viharjem. Glavni dogodki so se v tem tednu razvijali v parlamentu, ki je večeraj prekinil svoja zasedanja za 14 dni.

Kot smo že pisali v naši prejšnji številki, so Nenni, Togliatti, Calamandrei in Di Vittorio predložili notranjemu ministru Scelbi interpelacijo zaradi ukrepov italijanske vlade, s katerimi je hotela zavreti borbo italijanskega ljudstva proti lakoti in revščini in s katero je zahtevalo mir.

Cas, v katerem se je razvijala ta debata je zelo pomemben. Italijanskemu ljudstvu so jasno pred očmi krvavi dogodki po vsej Italiji, s katerimi je hotel klerofašizem utrditi si svoj položaj. Z njimi je hotel pokazati italijanskemu ljudstvu, naj se orožja, ki prihaja v Italijo v smislu pakta o vojaški pomoči, ne dotika. Italijansko vlado namreč resno skrbi, kaj bi dejal njen ameriški gospodar, če bi italijansko ljudstvo to orožje, ki je namenjeno napadalnim načrtom ameriškega imperializma — zmetalo v morje. Pokazati mora, da je gospodar notranjega položaja. Zato so bili odgovori vladnih predstavnikov v parlamentu vseno približno enaki. Ne dotikajte se orožja, da ne bodo padle nove žrtve. Jasno je, da se italijansko ljudstvo ne bo brigalo za grožnje vladnih predstavnikov, temveč bo v trenutku,

ko gre za vprašanje miru ali vojne priprave, odločno povedalo svoje mišljenje.

Kot kažejo obiski pri ameriškem veleposlaniku, poročila, ki jih je dal Piccardi po svojem sestanku v Haagu in druga posvetovanja, se bo italijanska vlada poslužila pri izkrcavanju že v naprej pripravljenega načrta. Francoski primer, da so izkrcali ameriška letala iz letalonosilke «Dixmude» v vojni luki Bizertji s pomočjo vojaštva in stavkokazev, govori, da se bo italijanska vlada po nasvetih onstran oceana poslužila iste taktike.

Kot smo že omenili, se je prva faza te borbe proti ameriškemu orožju odigrala v italijanskem parlamentu v soboto. Prvi je govoril Nenni, ki je med drugim omenil, da je «pravi vzrok neredov v Italiji revščina; revščina, ki postaja eksplozivna, odkar ljudje vedo, da njihovo trpljenje ni naravna posledica stvari niti božje prokletstvo, temveč rezultat krute socialne krivice». Dejal je tudi, da odredbe z 18. marca vodijo na pol civilne vojne; z njimi je postavljena dežela v alarmno stanje in večne nered.

Socialist Calamandrei je dejal, da se fašizem uveljavlja na vseh ključnih pozicijah države. Togliatti je dejal, da so zakoni iz 18. marca posledica klerikalne in ameriške inspiracije. Scelba je bil v svojem odgovoru zopet kot navadno farizejski. Dejal je med drugim, da ga ne skrbi delovanje MSI, temveč komunistična «ilegalas» itd.

Na debati v nedeljo je Di Vittorio obravnaval nekatere ukrepe, ki jih je podvzela vlada ob zadnji splosni stavki. Najbolj dokaz vladne politike je posledica, ki je nastala zato, ker je vlada prepovedala zborovanja po tovarnah. Zaradi tega je število aretiranih naraslo na več tisoč. Di Vittorio je zaključil, rekod, da se vlada moti, če misli, da bo s takimi metodami zavrla voljo do borbe in odpor sindikalne organizacije.

Tudi ta dan se je oglasil Scelba. Dejal je, da izredni ukrepi, ki jih je v tem primeru podvzela vlada, niso prekoračili ustanovnih določil. Hvali je socialne zakone De Gasperijske vlade, ki so prvič izdani v Italiji. Nato se je pa pohvalil, da so prefekti izvršili svojo dolžnost. Prefekti «vedno branijo interese delavcev in 90 odst. resijo socialne konflikte».

Kasneje se je debata razvijala okrog bilance in predlogov, ki so jih predložili ministri Vanoni, Relia in Togni.

Sforza je poslal pozdravni brzojav Achesonu ob prvi obletnici Atlantskega pakta. Piccardi pa je še naknadno izjavil, da bo orožje, ki prihaja iz Amerike «sigurno izkrcano».

Ce se bo to res dogodilo, pa bo v tednu, ki je pred nami, pokazalo italijansko ljudstvo.

Sovjetske mešane družbe
tudi na Kitajskem

Sovjetska zveza je v pokrajni Sinkiang ustanovila večje število mešanih sovjetsko-kitajskih mešanih družb. Če pomislimo, da si je že bivša carska Rusija zagotovila posebne pravice v Sinkiang, kjer so številna naravna bogastva, tedaj se ne moremo čuditi, da je isti apetit gnil tudi hegemonistično politiko ZSSR, da si zavaruje svoje koristi pred revolucionarnimi težnjami kitajskega ljudstva.

Vendar pa se ni ZSSR ustavila samo v Sinkiang. Kakšna je druga plat nedavno podpisane pogodbe o prijateljstvu in gospodarski pomoči kaže tudi nedavno ustanovljena mešana sovjetsko-kitajska delniška družba za letalski promet. Sporazum določa izkoriščanje letalskih linij Peking-Cita, Peking-Jakutsk in Peking-Alma Ata. Kot vse kaže bodo v kratkem ustanovljene še druge podobne družbe.

Kakšne so te družbe nam najboljše kaže primer Romunije, kjer so v bujnem razcvetu. Pogodbe temelje na načelu 50:50 vloženega kapitala in 50:50 delitve dohodkov. Toda v praksi je položaj popolnoma drugačen. Nekaj primerov:

Sovjetska zveza je v Romuniji s temi družbami že leta 1946 prevzela ves

cestni pomorski in letalski promet. V Romuniji se imenujejo te družbe Sovrom-družbe. «Sovrom-transport» ne skrbi samo za plovbo, temveč tudi za ladjedelnice. Ta družba je bila ustanovljena tako, da so dali Romuni svoje ladje in ladjedelnice, Rusi pa one ladje, ki so jih zaplenili kot vojni plen v romunskih lukah. Romuni nimajo sedaj niti ene ladje, s katero bi sami razpolagali. Sovrom-družbe so sklepele pogodbe tudi s privatnimi romunskimi kapitalisti. Kapitalisti so dali svoja podjetja, Rusi pa nekaj kapitala in tako ustanovljene družbe so ostale po nacionalizaciji nedotaknjene in kapitalisti vlečejo iz njih še danes svoj redni del dohodkov.

Sovrom-petrol je v začetku nadziral 30% proizvodnje nafte, sedaj pa veliko več. Kljub temu, da imajo Romuni za petrolej še svoje družbe, ne morejo brez dovoljenja ZSSR izvoziti niti kapljice petroleja. Sovrom-film nadzira 90% uvoza filmov in ima 50% vseh najboljših filmskih dvoran v Romuniji pod svojim nadzorom. ZSSR preko teh družb nadzira 100% proizvodnjo traktorjev, 100% proizvodnje metana, nad 70% proizvodnje premoga itd.

Poučen je primer družbe Sovrom-lemu (les). Romunsko podjetje Lemu-eksport je izvozilo večjo količino lesa na Daljni vzhod. Na istem tržišču se je prav tako s romunskim lesom pojavila sovjetska družba Sovrom-lemu s tako nizkimi cenami, da so morali dati Romuni svoj les skoraj zastonj, če niso hoteli, da bi se cena potrošila za ležarino. Tovarne vojnega materiala v Romuniji delajo sedaj kot čisto sovjetska podjetja (kar jih niso odpeljali). Ta podjetja je dobila ZSSR kot nemško premoženje v Romuniji. Med take tovarne spada «Crescas», ki je pripadala bivšemu I. J. Farbenindustrie, dalje Julio Meini itd.

V Sovrom-družbah je generalni direktor vedno Rus, njegov namestnik Romun, ravnatelj in upravnik so Romuni, njihovi namestniki pa Rusi. Seveda gre vse po navodilih Rusov in Romuni čisto nimajo vploga v delo podjetja. Plače ruskega direktorja znašajo do 200.000 lejev mesečno, plače njegovih romunskih pomočnikov do 80.000, medtem ko dobi romunski delavce povprečno 4 do 5.000 lejev mesečno.

Tako in na druge načine pomaga ZSSR graditi socializem v Romuniji in po drugih državah ljudske demokracije s tem da dviga in krepi svojo imovino v teh državah. Kapitalistiška informbirojevska vodstva so izročila svoje države v roke ZSSR in jih pretvorila v del sovjetskega ozemlja.

NAPADALNI NAČRTI

ali kako si Amerikanci predstavljajo bodočih 10 let

Zadnji mesec skoro ni dneva, da ne bi napadli Achesona v ameriškem senatu, da ne govorimo o ameriškem tisku, ki je napovedoval skorajšnji «umik» Achesona iz zunanjega ministrstva. Zlasti napadajo Achesona republikanci. Ti napadi sledijo drug drugemu, kljub temu da vodi Acheson, kot znano, politiko, ki jo zagovarjajo tako republikanci, kot demokrati.

Rešitev te «zagone» je v resnici čisto enostavna. «Nadstrankarska» zunanja politika je doživela zlasti na Daljnem vzhodu največji polom. Nekdo mora plačati 6 milijard dolarjev, ki so jih dali Američani Čankajsku. Republikancem ni zato, da bi danes, ko ni daleč do novih volitev, želi tuči oni na grbi ta «nadstrankarski» polom. Zato obtožujejo Achesona, da ima v svojem ministru ruske špijone, ki naj bi izdali namere ameriške zunanje politike. Tako je na primer senator Bridges v prejšnjem tednu izjavil v ameriškem senatu, da «kaže» zrušitev ameriške politike do Kitajske na to, da obstoji v zunanjem ministru ruski velespijon, ki je Kremlju pri tem

pomagal. Ta moda «ruskih špijонов», katerih se je Acheson tako slabo varoval in bi moral za to svojo napako sedaj plačati, je dosegla tako razmerje, da je moral Truman že večkrat obsoditi to gojbo. V Key Westu, kjer je na dopustu, je sklical prejšnji teden nadomestno tiskovno konferenco. Na njej je obsodil kritike republikancev «kot poizkus sabotaže nadstrankarske politike, od česar bi imel največjo korist ravno Kremlj».

BLIZNJI SESTANEK ZUNANJIH MINISTROV

Kakor so objavili v Washingtonu, Londonu in Parizu, bo v prvi polovici maja v Londonu sestanek treh zunanjih ministrov: Achesona, Bevinja in Schumana. O tem bodočem sestanku je Acheson odklonil sleherni komentar. Dejal je samo, da je obvestil člana skupine za načrtovanje v državnem departmanu, naj napravi študijsko poročanje v Anglijo in v Evropo in ugotovi, kako vpliva evropski gospodarski položaj na ameriško zunanjo politiko. Po londonski verziji pa naj bi govorili o Avstriji, Nemčiji, Japonski, priznanju Kitajske in o vprašanju «pomoci» Južni Aziji. Zanimiv komentar pa je napisal o tej konferenci «New York Times», ki pravi, da imajo ZDA namen zahtevati med drugim od Francije in Anglije, da odobri ameriški načrt za ureditev letalskih baz v Spaniji. List je prebrskan, da so o tem že neuradno razpravljali na zasedanjih Atlantskega pakta. Strategični položaj Spanije in Azorov že dalj časa zanimajo atlantske vojaške strokovnjake. Admiral Sherman, vodja glavnega stana pomorskih sil ZDA je na primer pred kratkim obiskal Salazarja in ob svojem prihodu v New York izjavil, da je «Portugal» akt narenila ZDA veliko uslugo za obrambo atlantske cone s tem, da je dovolila uporabo svojih baz na Azorih ameriški letalstvu in pomorskim silam.

RAZPRAVE V AMERIŠKEM SENATU

V ameriškem senatu gre razprava o Marshalovem planu počasi naprej. Zaenkrat so letošnje nakazilo zmanjšali že za četrtil milijard dolarjev. Zadnji poskus republikancev, da bi ga zmanjšali še za 130 milijonov dolarjev, je propadel. Razprava se bo, kot vse kaže, zaključila šele konec tega tedna.

na. Hkrati s to razpravo se bo zaključila tudi debata o četrti točki Trumanovega programa za «pomog» nerazvitim in zaostalim deželam. Kot prva priča je pred zunanje-politično komisijo nastopil Acheson. Označil je ta program kot nizko ceno v svetovni borbi. Potegoval se je samo za 45 milijonov dolarjev, ki bi šli v glavnem na Daljni vzhod. «Presenetljivo je pri tej pomoči — je med drugim dejal — da bodo mogli biti dosegjeni z majhnimi izdatki razmeroma veliki rezultati. To je dolgotrajen program, ki bo pokazal svoje uspehe šele po petih ali desetih letih. Deset let je ena minuta v življenju naroda in ena sekunda v življenju civilizacije. Vprašanje, kdaj nas zadeva, je v tem, da si zagotovimo, da bo prihodnjih 10 let potekalo, kot si mi želimo».

Kako si ZDA predstavljajo teh bodočih 10 let nam v malem kaže razprava v senatu, po kateri so enostavno sklenili, da ukinejo Marshallovo pomoč Angliji. Irsko se je namreč pritožila, da ne vstopi v Atlantski pakt, če bo Anglija še obdržala nadzorstvo nad šestimi grofijami Severne Irske. Ta sklep bi tolmačili lahko tudi takole: če ne prepusite svojega vpliva nad Irsko, boste Angleži propadli prej in ne šele čez nekaj let.

KONFERENCA V HAAGU

Medtem ko delajo v ameriškem senatu načrte, kako bi si ekonomsko podredili svet in vojaški krogi priganjajo, naj odobre še 647 milijonov dolarjev kot dodatek proračunu «obrambene» ministrstva, so predstavniki ameriškega imperializma sklicali v soboto konferenco držav Atlantskega pakta v Haagu v smislu ameriških napadalnih načrtov. Po konferenci, ki je bila za zaprtimi vrati, je Johnson, ameriški tajnik za obrambo, izjavil, da se niso določili stroškov za celotni strateški načrt, ker to zadeva posamezne vlade. Dejal je, da so se stroški povečali, kar pa ne bo veliko vplivalo na ameriški prispevek.

KONFERENCA V STRASSBURGU

Konferenca v Strassburgu se je končala kot že vse prej, nje. Na njih veliko govore predstavniki 13 držav, sporazumov pa ne dosežejo, ker morajo po navesti vedno v Washington. Na konferenci so odklonili, da povabijo Posarje in Zpadno Nemčijo v Evropski svet. To pomeni, da je tudi Evropski svet priznal obstoječi sporazum v Posarju med Francijo in posarsko vlado. Povedal je ceno za vstop Zapadne Nemčije v Evropski svet, da tudi ona prizna ta sporazum.

Delavci pristanišča v Antwerpnu zapuščajo svoje delovno mesto in pričnejo s protestno stavko proti vrnitvi Leopolda III.

Za koga in zakaj se bori Leopold III

Belgijska vladna kriza, že druga v zadnjih sedmih mesecih, se vedno traja. Tudi Deveze (liberalec) je kljub prvotnemu optimizmu vrnil mandat za sestavo vlade. Tako bo sedaj dobil nov mandat že četrti kandidat za bodočo predsedniško mesto. Če bi računali s tem, da je vladna kriza pred sedmimi meseci trajala dobra dva meseca, bi rešitev sedanje krize mogli pričakovati šele čez nekaj tednov.

Leopold III. se ne bori samo za svoj prestol, temveč tudi za svoje velikansko kraljevske premoženje. On je med najbogatejšimi ljudmi sveta. Temelje imetju belgijske kraljevske rodbine je položil Leopold II., ko je ustanovil pred enim stoletjem «Mednarodno afriško družbo». Ta družba si je prisvojila bogate predele zemlje ob ravniki v Afriki, ki so danes znani pod imenom «Belgijski Kongo». Ima več kot 2 milijona km² in na njem prebiva okrog 30 milijonov prebivalcev. Znan je bo bogatih nahajališč urana. Kar ga izkopljejo, gre ves v ZDA. Dalje je belgijski Kongo bogat s kavčukom, slonovo kostjo in raznimi olji. Leopold II. se je proglasil leta 1885 za vladarja Konga. Pet let pozneje si je dal odobriti od belgijskega parlamenta brezobrestno posojilo 25 milijonov frankov. Posojila ni nikoli vrnil. Iz kolonij je izčrpal ogromno premoženje. Teror, ki so ga počenjali njegovi vojski v Kongu je bil tako velik, da je proti njemu protestirala celotna svetov-

na javnost. Zlasti veliko ogorčenja je bilo zaradi tega v Veliki Britaniji. Angleška vlada je imela interese, da popularizira Leopoldovo krvoprelitja v Kongu, da tako prekrije krvoprelitja svojih vojsk po angleških kolonijah.

To premoženje pripada danes Leopoldu III. Od svojega prastarca je poleg tega podedoval tudi smisel za lahkomišno življenje. Leopold II. je imel posebno nagnjenje do plesalke Cleo de Merode, katero je obdaroval z ogromnim bogastvom. O ljubezenskih pustolovčinah Leopolda III. je že precej pisal svetovni tisk.

Belgijska dinastija je nemškega izvora. Njen ustanovitelj Leopold I. je bil princ vojvodine Sasko-Koburk-Gotha. Po prvi svetovni vojni se je tedanji belgijski kralj Albert odrekel naslova. Leopold III., pa si je med drugo svetovno vojno zopet nadel ta naslov.

O vojnih dogodivščinah Leopolda III. smo že pisali v naših prejšnjih številkah. Medtem ko je belgijsko ljudstvo po vojni odklonilo njegovo vrnitev na prestol, so se zanj potegnili Wallstreet, Vatikan in belgijska reakcija.

Nastaja vprašanje, zakaj se ti krogi tako potegujejo v Belgiji preko svojih ljudi za vrnitev Leopolda III. Rešitev vprašanja dobimo v gospodarskem položaju države. V njem opazimo iste simptome, kot v drugih maršaliziranih državah. Nezaposlenost se veča. Prekoračila je število 300.000 in kaže, da se bo v kratkem povečala za najmanj 200.000. V letu 1948 je delalo povprečno 48 visokih peči, v preteklem letu pa samo 34. proizvodni indeks prejšnjega meseca je manjši v primeri z lanskim marcem za 10 odst. Proizvodnja premoga znaša 93 odst. v primeri z leti 1936-38. Uvozna pasiva je znašala 2 milijardi frankov. Uvoz iz ZDA so s samo eno tretjino križi z izvozom v ZDA. Na jesen je bil belgijski frank devalviran za eno osmino.

Zaradi takega gospodarskega položaja prihaja vedno znova do razrednih sporov. Wallstreetski gošpodje in belgijski monopolisti so se odločili, da izvedejo «mrzlo» fašizacijo države pod geslom borbe proti komunizmu. Oni vidijo v povratku Leopolda III. na prestol tudi garancijo za svoj obstoj.

Čudne manevre so pokazali v teh dneh socialisti s Spaakom na čelu. Ker so vedeli, da njihovi volivci niso za vrnitev Leopolda, so nastopili na plebiscitu s parolo proti kralju. Sedaj, ko je pa preteklo že nekaj časa in se je vladna kriza že nevarno podaljšala, so pripravljani Spaakovi socialisti že na pogajanja. Govore o abdikaciji Leopolda III. v korist njegovega sina. Medtem ko belgijski delavci stavkajo, so jih socialistični voditelji izdali.

Gibanje proti kralju je pokazalo, da je belgijsko ljudstvo odločno proti človeku, ki bi moral v zvezi z interesi ameriškega zunanjega ministrstva imeti isti položaj, kot ga je imel pod nemškimi okupatorjem. V vseh primerih ne bodo mogle podvzeti zadnje odločitve razne parlamentarne skupine. Kralj, ki ima za seboj samo 57 odst. glasov, se ne more upreti odločni volji delavskega razreda.

Italijanska vlada podžiga imperialistična stremljenja poraženih fašistov

Odločni odgovor jugoslovanske vlade na spomenico italijanske vlade glede carinske zveze cone B z Jugoslavijo in bližnje volitve v coni B so popolnoma zmešali glave italijanskim šovinistom v Rimu in Trstu. Te ljudi je prevzela prava histerija in so naravnost pobesneli. Italijanski tisk je udaril na obrabljene patriotske in retorične strune o trpeči in zasluženi Istri, o Trstu, ki hlepi po Veliki materi itd. Poleg tega pa so se ti hinavci drznili celo sklicevati se na določbe mirovne pogodbe, ki so jih že zdavnaj in tolikokrat prekršili skupno z angloameriški upravniki Tržaškega ozemlja.

Zanje veljajo določbe mirovne pogodbe le, ko gredo njim v prid, in spoštovati bi jih morala samo Jugoslavija, oni pa naj bi jih poljubno in nemoteno kršili.

Ves ta histerizem, vse to lažno patriotsko navdušenje in ogorčenje se še stopnjuje v Trstu, kjer je pravo leglo neofašizma. Tu časopis dnevno hujskajo proti Jugoslaviji, zlivajo vsak dan v dolgih stolpcih svinca golide gnojnice na ljudsko oblast v coni B in si izmišljajo teror, preganjanje, nasilje policije, le da bi dokazali, da volitve ne bodo svobodne, da so burka itd. Pri tem dokazujejo, da naj bi bile te volitve plebiscit za priključitev cone B k Jugoslaviji. V tej

umazani gonji tekmujejo med seboj reakcionarji in kominformisti, ki jih veže skupni italijanski šovinizem in sovraštvo proti Jugoslaviji.

Všček je gonje pa je dosegla v nedeljo tržaška reakcija s svojim zborovanjem v gledališču Rossetti; zborovanjem, ki so ga imenovali z zvenečim imenom «Assise Giuliane». Na tem zborovanju so se zbrali vsi najbolj strupeni tržaški šovinisti z županom Bartolijem in raznimi predsedniki in tajniki «tajnega istrskega CLN-a na čelu. Pri družili so se jim pripadniki fredenistične organizacije «Movimento revisionista istriano» in «Associazione Venezia Giulia e Dalmazia». Kot nemji in tihi trubadurji so prisostvovali zborovanju italijanski senatorji in poslanec, katerim je menda vojaška uprava zamašila usta, da bi dokazala svojo «nepripravnost».

Največ besede je imel na zborovanju tržaški župan Bartoli. Ves vžičen in ginjen je govoril o «svobodi Istre, o papeževih bodrilnih besedah, ko je bil pred kratkim pri njem na obisku, o De Gasperijevih zatrdilih in o božji pravičnosti. Nas zanimajo le te njegove besede: «Naj se Domovina vrne v Trst, v

cono B, v svo Juljsko krajino, da preneha jok živih in tesnobno bdenje mrtvih».

Te besede in naslovi organizacij, ki so prisostvovali zborovanju, so nam jasen dokaz, da bi bila za te gosposde cone B le prva etapa, nakar bi sledila vsa Juljska krajina itd.

Navzoči šovinisti so izglasovali tudi resolucijo z zahtevo, naj se italijanska vlada obrne na svet štirih poslanikov zaradi kršitve mirobne pogodbe in nezakonitosti volitev v coni B ter na OZN z zahtevo, naj neposredno poseže v cono B proti «aneksionističnim načrtom» Jugoslavije.

Da bi bila rešila že bolj popolna je istega dne v Chioggi govoril tajnik krščanske demokracije Taviani in izjavil, da so volitve v coni B nezakonite in da predstavljajo pravo volilno sleparijo. Voditelj socialistov Pietro Nenni pa je novinarjem izjavil, da je položaj v coni B nenormalen, da pa je tak položaj sedaj, ko hočejo izkreati v Trstu orožje PAM-a, tudi v angloameriški coni Tržaškega ozemlja.

Medtem ko so vsi sovražniki ljudske oblasti od fašistov do informbirojevcev zagnali proti volitvam v coni B tak krič, pa se istrsko ljudstvo pripravlja, da jim s svojim svobodnim glasovanjem da odločen odgovor: roke proč od istrske zemlje, šakali!

CVETKE

iz tržaških listov

Kdo pa bo grehe odpustil tržaškim dopisnikom «Unita», res ne vemo. Ta list je namreč na svoji tržaški strani 2. aprila zapisal tole bedarijo: «Ali je res, ali ne, da je v Kopru duhovščina ustanovila krščansko-socialno skupino sporazumno s Titovi in dejansko v sporazumu s škofijo, ki ni obsodila, niti izobčila pobudnikov, kakor ni Vatikan obsodil enake «krščansko-socialne stranke», ki je šla na nedavne volitve v Jugoslaviji?»

Če bi jugoslovanski volivci brali to vest v «Unita», bi se gotovo vprašali, ali niso morda njeni uredniki ponoreli, kajti o krščanskih socialistih se v Jugoslaviji nikomur niti ne sanja. In vendar so o jugoslovanskih volitvah tudi v «Unita» pisali še 28. marca takole: «Sistem glasovanja je zelo nedemokratičen. Volivec se je znašel pred dvema volilnima skrinjicama brez vsakega zaklona, ki bi jamčil tajnost glasovanja. Prva skrinjica je bila za vladno, druga za opozicijo. Kaj hočemo, ko pa imajo pri «Unita» tako kratek spomin. Le kje je bila skrinjica za krščansko-socialiste?»

V lažeh pa noče zaostajati za italijanskimi šovinisti in informbirojevci niti «Demokracija» ter se bori za prvo nagrado v tekmovalstvu, koda jih bo klatil bolj debele. 31. marca je ta čedni list napisal: «V plamenih požara v Sv. Petru Slovenov so morale zgoreti slike maršala Tita, delovni protokoli Titovih aktivistov in poučna knjižna razglabljanja o marksizmu, kominformizmu in titizmu, da je beograjske politike vendarle nekaj zaskelelo v obeh in jih opozorilo na nas Slovence pod Italijo».

«Demokracija» je mislila pri tem na spomenico vlade FLRJ italijanski vladi.

Zunanje ministrstvo FLRJ je izročilo italijanskemu poslanstvu v Beogradu to spomenico glede preganjanja Slovencev v Italiji, preden so fašisti zažgali sedež DFS v Sv. Petru ob Nadiži. Zato v tej spomenici ni govora o tem požgu. To je jasno vsem, ki so brali dnevno časopisje. «Demokracija» pri «Demokraciji» pa so porabili tudi to priliko, da bi blatili Jugoslavijo, katero bi radi oropali osvobodene Primorske in jo priključili tržaškemu erajus. Podležli!

KRONIKA

Upravna komisija občinskega gledališča «Verdi» je na predlog glavnega odbora SHPZ za sklenitev pogodbe za uprizoritev nekaj oper in dram v sezoni 1950-1951, odgovorila, da se bo držala glede predstav dosedanjih direktiv in da zato pri sestavljanju sporedov ne more upoštevati predlogov odbora SHPZ. To je pač nov dokaz šovinizma tržaških krogov.

Zgornjiški občinski svet je na predlog zastopnika Ljudske fronte soglasno zavrnil zamisel ustanovitve osrednje mlekarne v Trstu.

Na zadnji tiskovni konferenci pri predsedstvu cone so sporočili, da je VU odobrila prvih 100 milijonov lir za poplavljalnico, ki jo nameravajo zgraditi pri Padričah.

V begunskem taborišču na Opčinah se večkrat begunci prepevajo med seboj. Tako so se v torek spopadli Bolgari in Madžari. Pri tem je bilo več ranjenih, škiri so odpeljali v bolnico, petnajst prepevancev pa je policija aretirala.

Uslužbeni paroplovnih družb so dve uri slavalili, ker so odpuščenim uslužbencem odrekli izredne odpravnine.

Zveza partizanov za STO priredi 15. aprila izlet partizanov in aktivistov v Lokavec pri Cepovanu za proslavo pete obletnice ustanovitve Tržaške brigade.

V bolnico so sprejeli 49-letnega Cavezza Angela iz ul. Marconi 2, ki si je zadržal vrv okrog vratu, pa so ga k sreči domači še pravočasno rešili. Samomor je hotel napraviti zaradi slabih družinskih razmer.

Iz avtomobila zastopnika neke tvrdke iz Milana so neznani tatovi ukradli poln kovčeg ur v vrednosti pol milijona lir.

V nedeljo popoldne se je velika množica ljudstva poklonila spomenu 71 talcev na kraju njihove ustrelitve. Na spominski slavo stala govorila tov. Bole in Galimberti, pevci pa so zapeli «Zr-tava». Na spomenik padlim so položili številne vence.

Po 18 letih smo imeli v nedeljo popoln lunin mrk. Luna je mrknila ob 21,44 uri.

Z revolverjem se je ustrelil v samomorilne namene 26-letni Riccardo Gluspepe iz ul. Genova 15.

Kasacijsko sodišče je odbilo priliz skupine obsojencev iz Boršta, ki so leta 1947 v Borštu zadušili 22-letnega Carla Pitterija. Pač pa je bil obsojenec priznan 3-letni odpuščalni kazni na podlagi odredbe VU o amnestiji.

Spreten žepar je v cerkvi sv. Antona starega 49-letni Sardi Alberti, ki je bila najbolj zatopljena v molitev. Izmaknil denarnico s 5.000 lirami.

Policija je v neki napol porušeni hiši v ul. Besenghi 50 našla truplo obešenega brezposelnega mizarja 55-letnega Orlanda Perotti, ki je bil mrtev že nad 24 ur.

Sindikalni akcijski odbor se je protekli teden sestel. Na seji je sklenil, da bo izdal na delavstvo poziv za čimvečjo udeležbo pripravah za proslavo prvega maja. Poleg tega pa je sprejel tudi poziv jugoslovanskih sindikatov, ki so protestirali proti izključitvi tov. Salaja, predsednika teh sindikatov iz izvršilnega odbora Svetovne sindikalne zveze. Akcijski odbor je pozval vso tržaško delavstvo, naj protestira proti takšnim metodam v mednarodnem sindikalnem gibanju, kjer hočejo podrediti in gibanju, ker hočejo podrediti informbiroja ter s tem razbijajo enotnost svetovnih delavskih sil.

Kominformisti s Kolonkovca zmerjajo pionirje, ki hodijo na telovadne vaje za prvi maj, s s'ciavi.

Odbor obnovljene strokovne zveze novinarjev ES se je preteklo soboto sestel in izvolil svoje tajništvo. Za predsednika zveze je bil izvoljen tov. Hreščak Dušan, za podpredsednika Paulina Venčeslav, za tajnika Rauber Rado, za referenta za prireditve pa tov. Egon Kraus, urednik «Glasa Mladih».

V pefek 31. marca so pri Sv. M. M. Spodnji pokopali tov. Antona Bariča (Cajka), starega 82 let. Bil je vedno zavezanec Slovenec in je po svojih močeh podpiral ljudske ustanove Med Magdalenčani je bil zelo priljubljen.

I. KONGRES OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Pogled na delovno predsedstvo kongresa Osvobodilne fronte za Tržaško ozemlje med pozdravnim govorom tov. Bevka, podpredsednika OF Slovenije

OF - čuvar načel in pridobitev NOB

Prvi kongres Osvobodilne fronte slovenskega naroda za Tržaško ozemlje je velike važnosti za tržaške Slovence. Na tem kongresu se je pokazalo, da se Osvobodilna fronta po težkem udarcu, ki ga je zadala resolucija Informbiroja tržaškemu demokratičnemu gibanju, stalno krepi in priteguje vedno nove ljudi v borbo za obrambo naših pravic. Nad 400 delegatov, ki so predstavljali tisoče članov OF, se je na tem kongresu slovesno obvezalo, da bodo nadaljevali enotni našo pravično borbo in da bomo pri tem tudi krepili bratstvo med tu živelnimi narodi. Pri tem nas ne bodo mogli ustaviti ne klevete in ne grožnje informbirojevcev, ter italijanskih in slovenskih reakcionarjev. Ta mogočni kongres je zlasti informbirojevcev jasno izpričal, da je OF močna in enotna ter da ne bodo nikogar prestrašili z napisi, kakršne so natečkali na cesto pred vodom na stadion «Prvega maja», kjer je bil kongres. Delegati OF so šli s kongresa še bolj trdno prepričani, da je edino linija OF pravilna ter da edino ta linija zastopa resnične interese tržaških Slovencev in vsega delovnega in demokratičnega ljudstva sploh.

Kongres se je začel v soboto zjutraj in se je končal v nedeljo popoldne. V imenu Osvobodilne fronte LR Slovenije in Ljudske fronte FLRJ je pozdravil kongres tov. France Bevka. Na kongresu sta bili tudi delegaciji gorjskih in beneških Slovencev. Drugi dan kongresa pa so prišle s pozdravi in darovi delegacije vseh okrajev in raznih vasi, pionirjev in žena.

Tov. Babič je podal politično poročilo, tov. Vojo Godina pa organizacijsko. Diskusija je bila zelo živahna. Tov. Boris Race je govoril o kulturi in ljudski prosveti, tov. Pahor o šolstvu, tov. Dekleva o delu občinskih svetovalec Ljudske fronte, tov. Bole o gospodarskem položaju, tov. Sancin o gledališču, drugi govorniki so se dotaknili še mnogih drugih važnih vprašanj.

Na kongresu so tudi sprejeli program OF, organizacijska načela in sklepno resolucijo. Poslali so tudi pozdrave glavnemu odboru OF Slovenije in maršalu Titu. Končno je 409 delegatov izvolilo glavni odbor OF, ki ga sestavljajo najbolj borbeni in aktivni tovariši.

BABIČ: Tržaško vprašanje se mora rešiti brez tretjih

Politika angloameriških imperi- listov in Sovjetske zveze v odnosu do STO-ja je omogočila ponovno sprostitve italijanskih imperialističnih in šovinističnih sil, ki so v coni A STO-ja pod okriljem angloameriške okupacije ustvarile zibelko italijanskega neofašizma. Neofašizmu italijanske reakcije je danes kot vsakdanji kruh potrebna borba za Trst s ciljem neposrednega razvijanja in jačanja njegovih pozicij po vsej Italiji.

Ista politika zapadnih imperi- listov in Sovjetske zveze v odnosu do STO-ja je omogočila zbiranje in oživljanje ostankov slovenske reakcije v Trstu. Te izdajalske ostanke slovenske reakcije je politika angloameriške vojaške uprave izrabljala za razbijanje politične enotnosti slovenskega ljudstva na STO-ju, za razbijanje nacionalističnih tendenc do italijanskega ljudstva za borbo proti novi socialistični Jugoslaviji ter sploh za borbo proti demokratičnim silam. Resolucija Kominforma in njegova reakcionarna politika je dokončno porušila vse možnosti tako v notranjosti kakor na mednarodnem področju, da se iz pozicij STO-ja ustvarijo pogoji za demokratično rešitev tržaškega vprašanja. V notranjosti je politika Kominforma razbila enotnost demokratičnega gibanja in pod krinko borbe proti «izdajstvu Jugoslavije» prešla na pozicije italijanskega im-

perializma, to je priključitev STO-ja k Italiji. Spor Kominforma je ogromno okrepil pozicije italijanske reakcije v Trstu, kateri angloameriška vojaška uprava vedno bolj prepušča oblast. Takšen razvoj dogodkov nas je pripeljal do situacije, ko so se na protidemokratičnih pozicijah, na pozicijah obrekovanja cone B in preko nje ali pa neposredno socialistične Jugoslavije, znašli vsi od italijanske imperialistične reakcije, independentistov, ostankov slovenske reakcije do kominformistov, kateri vsi skupaj pripravljajo STO-ju imperialistični konec. Slovenski reakciji sta se v zadnjem času kot nova garnitura pridružila še Tončič in Ferfolja.

V takšnih pogojih bi prihod gu- vernerja pomenil priključitev STO-ja k De Gasperijevi Italiji, politika unifikacije obeh con pa uničenje demokratičnih pridobitev in ljudske oblasti v coni B ter restavracijo protiljudske in reakcionarne oblasti ter nacionalno zatiranje. Zato moramo povedati jasno našim ljudem, da se pod parolo STO-ja skrivajo reakcionarni poskusi, ki hočejo prevarati naše ljudstvo in vse tržaške demokratične množice v izključno korist reakcije, italijanskega neofašizma in imperializma ter v škodo demokratičnih težnj našega ljudstva.

Na tej osnovi moramo odločno braniti pridobitve narodnoosvobo-

dilnega boja v coni B — Ljudsko oblast in njene ustvaritve.

Naša neposredna naloga v coni A je, da se vsakodnevno borimo za demokratične pravice delovnega ljudstva Trsta. Na političnem polju za svoboden razvoj demokratičnega gibanja v borbi proti porajajočemu se italijanskemu neofašizmu in vseh mogočih drugih oblik reakcionarnega in protiljudskega delovanja. Borba proti kominformizmu je prvi pogoj uspešne borbe proti reakciji sploh in še posebej proti italijanskemu neofašizmu.

Na ekonomskem področju se moramo boriti za izboljšanje delovnih mezd, za boljše delovne pogoje, za odpravo brezposelnosti in rešitev težke stanovanjske krize. Za izboljšanje socialnega skrbstva in bednega položaja upokojeencev. Za dvig našega letetvstva in cempresnjo rešitev problemov, ki tarejo našega kmeta. Boriti se moramo za obnovo razrednega sindikalnega gibanja.

Ena od osnovnih naših nalog je borba na nacionalnem in kulturnem področju za nacionalne pravice zatiranega slovenskega ljudstva. Ena od prvenstvenih nalog OF in vsega slovenskega ljudstva na tržaškem področju je, da se odločno bori za enakopravnost slovenskega naroda na vseh področjih javnega življenja, za jezikovno enakopravnost, za nemoten in svoboden razvoj slovenskega šolstva. Slovensko šolstvo naj samostojno upravlja Slovenci in ne italijanski uradniki, ki so prepojeni s šovinističnim duhom in sovraštvom do Slovencev. Zastevamo svoboden razmah slovenskega kulturnega življenja.

Boriti se moramo tudi proti vsaki diskriminaciji na gospodarskem polju. Slovenskim gospodarstvenikom, kjer le morejo, zavirajo njihov razvoj in jih skušajo ekonomsko uničiti, tako kot je nekoč fašizem postopal, ko je uničeval drugo za drugo ekonomske pozicije Slovencev.

Za uspešno borbo pa je v prvi vrsti potrebna močna enotna in borbeno Osvobodilna fronta, ki naj v svoje vrste združi vse resnično poštene in zavedne Slovence, to je ogromno večino slovenskega ljudstva na Tržaškem ozemlju.

Borba za našo nacionalne pravice pa ne more biti uspešna, če ni tudi tesno povezana z borbo italijanskih delovnih in demokratičnih množic na osnovi bratstva in medsebojnega spoštovanja ter enakopravnosti. Edino na tej osnovi je možna uspešna borba za zmago resnične ljudske demokracije tudi v coni A STO-ja. Edino takrat bomo tudi ustvarili stvarne pogoje za pravilno in demokratično rešitev

Tržaškega vprašanja, za odstranitev vseh, in s tem tudi angloameriške okupacije Trsta, ki pri reševanju tržaškega vprašanja nimajo kaj iskati. Edino na tej osnovi bomo ustvarili realne pogoje za sporazumevanje narodov, ki živijo na STO-ju, ko bodo lahko svobodno odločali o svoji usodi. Na tej osnovi bomo tudi ustvarili pogoje za sporazumno reševanje tržaškega vprašanja brez vmešavanja tretjih med narodi Jugoslavije in italijanskim narodom.

GODINA: Organizacijsko močna OF bo kos svojim nalogam

Kmalu po konferenci OF 17. oktobra 1948, je imela OF 3.000 članov, ki so bili v borbi prekaljeni, zavedni, vztrajni in dosledni. Leti so tvorili že od početka trdno politično jedro in organizacijsko ogrodje, h kateremu so se stalno prelivali ostali Slovenci in se priključujejo še danes. Ze novembra 1948, so bili postavljeni okrajni odbori po vseh okrajih v mestu. V vseh okrajih so bile tudi volitve glavnih okrajnih odborov. Izvoljeni so bili tudi sektorski, vaški in terenski odbori. Od 1. januarja 1950 je OF razpisala tekmovanje, v katerem so si vsi okrajji zadali naloge, da utrdijo, razširijo in poglobijo OF. Od januarja do danes je bilo vpisanih 711 novih članov.

RACÉ: OF se bori za kulturno enakopravnost Slovencev

Kakšno je danes stališče OF do slovenske kulture na Tržaškem? Naše stališče je jasno: borba za pravice in enakopravnost Slovencev na vseh področjih, torej tudi na kulturnem. Upoštevajoč zločinsko zatiranje in zatiranje slovenske kulture, pa še več: vsesplošna aktivna pomoč k razvoju slovenske znanosti in umetnosti na vseh področjih ter ljudske prosvete z najtesnejšo povezavo s kulturo, ki jo ustvarja večina svobodnega slovenskega naroda v Jugoslaviji, ter odločilna borba za ohranitev, razširjanje, demokratizacijo in osamosvojitev slovenske šole.

To je naše stališče in naš napor v to smer temelje na načelih pravice in soiskreni, plemeniti, brez hinavščine, demagogije in zaslepljevanja. To stališče ni diktirano od politične oporturnosti. In tudi ne more biti drugače, če pravilno gledamo na slovensko narodno vprašanje na Tržaškem.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Pogled v povečano dvorano na stadionu «Prvi maja» med kongresom Osvobodilne fronte,

PAHOR: Napad na slovensko šolo je napad na naš narodni obstoj

Na angloameriškem področju STO je položaj slovenskega ljudstva tak, da lahko zopet govorimo o načrtih in tudi o akcijah zakletih sovražnikov Slovencev. Po zaslugi angloameriške vojske uprave so zopet dvignili svoje glave oni fašistični elementi, ki so že nekoč izvajali raznarodovanje tržaških Slovencev. Ti poskušajo danes na Tržaškem to akcijo zopet obnoviti. V njihovih načrtih naj bi seveda odigrala glavno vlogo šola. Zato jim je slovenska šola na poti, zaganjajo se vanjo ob vsaki priliki in jo hočejo uničiti.

Osvobodilna fronta na Tržaškem ozemlju se v polni meri zaveda, da je napad, naperjen na slovensko šolstvo, dejanski napad na naš narodni obstoj in bo kot doslej od svoje ustanovitve naprej branila in tudi ubranila našo narodno bitnost.

DEKLEVA: Kdo je dejansko za "baratto"?

Edino Ljudska fronta je razen kominformistov — ki so pa nastopili pod različnimi firmami — predložila svoje kandidate v vseh občinah. Izvoljenih je bilo 15 kandidatov, ki so dobili 5.350 glasov. Ljudska fronta je zastopana v vseh občinskih svetih cone A. V treh občinah in to v republiškem, zgoniku in nabrežinski ima svoje zastopnike tudi v ožjem občinskem odboru. V eni izmed teh občin je kandidat Ljudske fronte izvoljen za župana.

Od zadnjih volitev so se razmere do danes v temelju spremenile v našo korist. Spremembe, ki kažejo jačanje OF iz dneva v dan, oplajajo tudi Ljudsko fronto.

Mnogo je bilo v zadnjem času govora o kominformistični paroli "baratto infame", ki pomeni priključitev cone B k Jugoslaviji in cone A k Italiji. To kominformistično geslo je marsikoga zavedlo. Toda resnični "baratto infame" je to, kar delajo zavestno kominformisti, da se to ozemlje priključi Italiji.

Omejimo se le na najnovejšo dogodek, ki so se odigrali skozi več sej občinskega sveta v Trstu in ki so našli odmev v treh podeželskih občinah in to na Repentaboru, v Zgoniku in v Nabrežini. Mislili na resolucijo italijanskih iredentistov, ki jim je služila za ogabno, klevetniško, proti-ljudsko in protidemokratsko gonjo. Ob tej priliki so kominformisti tekmovali v blaženju in klevetanju ljudske oblasti v coni B najbolj reakcionarnimi iredentisti.

Oni hočejo guvernerja, nato pa boljše rešitev to je priključitev celotnega STO-ja k Italiji. To je cilj kominformistov. Če še dvomite, odgovorite na vprašanje: zakaj naj so kominformistični mestni svetovalci glasovali proti iredentistični resoluciji, v kateri je bila zahtevana priključitev STO-ja k Italiji? Ali se vam ne zdi, da so pristali na resolucijo iredentistov s tem, da so se vzdržali glasovanja? V ostalem ne vem, kako se more vzdržati glasovanja skupina občinskih svetovalcev, za katere je tedaj glasovalo okrog 36 tisoč volivcev, v tako načelno važnem vprašanju.

Ali naj se tudi občinski svetniki Ljudske fronte pridružijo proti-jugoslovanski kampanji, zahtevaj po združitvi obeh con in imenovanju guvernerja. Ali naj prezrejo zunanji in notranji politični položaj, ki se je razvil po volitvah? Ne, ni mogoče! Mi smo šli sicer na volitve s parolo, da se uveljavi mirovna pogodba, toda uveljavitev mirovne pogodbe z imenovanjem guvernerja in z združitvijo obeh con je danes toliko, kot zahtevati priključitev STO-ja k Italiji.

JELINČIČ: Podoba odvetnikov Tončiča in Agneletta

V zadnjih mesecih se je končal tudi pred oči našega ljudstva razvoj nekaterih protiljudskih skupin v čisto jasno določeno organizacijsko skupnost z izdajalskimi nameni proti slovenskemu narodu in demokratičnemu ljudstvu. Ustanovila se je organizacija z zvenečim imenom "Aktivni odbor za obrambo STO-ja", kjer se je prvotni SDZ in kasneje odcpljeni SKSZ prvič javno pridružil skupina tako imenovanih "neodvisnih Slovencev" pod vodstvom odv. Tončiča in dr. Ferfolje. Kaj predstavljajo ti ljudje, nam kaže preteklost. Narodno napredno "Politično društvo Edinosti" pod liberal-

nim vodstvom je vršilo za časa fašizma v neki meri pozitivno delo, toda dušilo je vsak naprednejši politični razvoj, predvsem pa je preprečevalo vsako odločnejšo borbo proti fašizmu. Zato je nastalo kmalu po italijanski zasedbi odločno borbena mladinsko gibanje okrog zveze mladinskih društev, ki ni hotelo nič vedeti o kompromisarski in neborbeni "Edinosti" starih.

Mlado odločno narodno napredno gibanje pod vodstvom ljudi kot Bidovec Marušič itd., je pričelo z ilegalno in ostro protifašistično borbo. Medtem pa so se morali mladi skrivati tudi pred starokopitnimi voditelji "Edinosti", ki so težili za dobrimi odnosi s fašizmom. Spominjam se svoje osuplosti po razgovoru z enim najuglednejših voditeljev "Edinosti", ki je postal tezo, da naj bi se končno odrekli tudi vsem pravicam v javnosti, samo da bi ohranili socialni položaj nekaterih gospodarskih privilegijancev. Nekaj podobnega je bilo videti na gospodarskem področju n. pr. na izrednem obnem zboru Zadrugne zveze v Trstu na zimo 1927, kjer se je njen predsednik dr. Agneletto z vso silo potegoval za to, da se v odbor zveze sprejmejo fašisti, kot so to zahtevali, in je s svojim vplivom potegnil precejšnjo večino za seboj in sramoten kompromis s fašisti, kakršnega n. pr. niso hoteli sprejeti niti klerikalci na Goriškem in so raje sprejeli razpust svoje Zadrugne zveze.

Isto nasprotje med kompromisarskim stališčem starih liberalcev in mladih revolucionarjev ter tržaškim ljudstvom je ostalo v vsej fašistični dobi v ozračju sporazumevanja med Mussolinijem in filofašistično Stojadinovičovo staro Jugoslavijo po letu 1937 so "stari" spet poskušali s sporazumevanjem s fašizmom in mogli izvesti kako napol tolerirano prireditve v nagrado. To je bila doba, ko je začel s svojim bolj intenzivnim javnim udejstvovanjem dr. Tončič, ki se je vneval za politiko sožitja s fašizmom, ki se na srečo ni briga za tako ponižno ponujeno sodelovanje; vendar je imelo to prizadevanje vsaj to posledico: tam, kamor je segal njegov vpliv, zmanjšanje odpora proti fašizmu.

ZAKLJUČNA RESOLUCIJA

Osvobodilna fronta slovenskega naroda za Tržaško ozemlje je dosledni čuvár naših načel in pridobitev narodno-osvobodilne borbe, ki so plod brezprimernega junaštva in žrtve slovenskega naroda. Ona varuje enotnost slovenskega ljudstva na STO kot neprecenljivo in nenadomestljivo zgodovinsko pridobitev osvobodilnega boja in smatra, da je najtesnejša povezanost s slovenskim narodom, ki si v svobodni domovini, na osnovi teh pridobitev, gradi lepšo in boljše bodočnost, življenjske važnosti za narodnostni obstoj in za gospodarski, socialni, politični in kulturni razvoj slovenskega ljudstva na STO.

Zato odločno obsoja izdajalsko delovanje ostankov begunske belogardistične in domače slovenske reakcije, združene v tako imenovani "Slovenski demokratični zvezli" in skupini "neodvisnih" ter kominformistične izdajalce, ki sireme za tem, da se uničijo načela in pridobitve narodno-osvobodilne vojne razbija enotnost slovenskega ljudstva in kleveta ter vodi sovražno in izdajalsko protijugoslovansko politiko.

Zvesta svoji napredni vsebini bo OF slovenskega naroda za STO dosledno branila v skupni borbi proti fašizmu skovano slovensko-italijansko bratstvo ter z vsemi silami delovala v duhu politične ter nacionalne strpnosti ter bratskega sožitja med vsemi na tem ozemlju živečimi narodnostnimi skupinami. Osvobodilna fronta je organski del SIAU in celotnega demokratičnega gibanja STO-ja, za katerega enotnost se bo dosledno borila.

OF slovenskega naroda za STO ugotavlja, da je STO postal predmet mešetarjenja velikih sil na mednarodnem področju, v njegovi notranjosti pa vsem reakcionarnim skupinam sredstvo protidemokratske in imperialistične politike reševanja tržaškega vprašanja. Zato poudarja, da se bo skupno z ostalimi demokratičnimi silami vztrajno borila za zmago resnično ljudske demokracije na vsem področju STO-ja in s tem za pravilno in demokratično rešitev tržaškega vprašanja v sporazumu med tu živečimi narodnostnimi skupinami in med neposredno prizadežimi sosednimi jugoslovanskimi narodi in italijanskim narodom. Na tej osnovi se bo OF slovenskega naroda za STO borila tudi za mir in bratsko sožitje med narodi,

PLODOVI DELA LJUDSKE OBLASTI najboljša volivna propaganda

Tržaška reakcija in informburojevci kričijo o preganjanju in nacionalnem zatiranju italijanskega življa v coni B in svojo lažno gonjo sedaj ob volitvah vedno bolj stopnjujejo. Napredni Italijani v Istri pa so ravno ob tej postretni gonji ustanovili svojo zvezo "L'Unione degli Italiani". Ta nova organizacija bo razvijala in pospeševala napredno italijansko kulturo, krepla včlanjene italijanske kulturne krožke, ustanavljala nove krožke, čitalnice, razne tečaje ter pomagala vsem nadarjenim Italijanom, da se lahko razvijejo na literarnem in kulturnem področju.

Posvetila bo posebno skrb in pažnjo italijanskim šolam, da se iz njih odpravijo metode in programi, ki niso v skladu z naprednim duhom socialne stvarnosti v coni B. Zveza Italijanov se bo poleg izvajanja svojih kulturnih nalog borila tudi za utrjevanje ljudske oblasti, za uveljavljanje ljudske demokracije. Prispevala bo k izvedbi gospodarskega načrta ter pospeševala med svojimi člani delovno tekmovanje.

Da bo zveza lahko izvedla naloge svojega programa, se je uvrstila med druge demokratične organizacije, ki sestavljajo Ljudsko fronto, v kateri je včlanjena velika večina italijanskega prebivalstva, ki s svojimi naporii ustvarja zase in za svoje potomce v

bratski zvezi s slovenskimi in hrvaškimi delavci okrožja srečnejše življenje. Spricho vsega tega je jasno, da se bo zveza, ki je sestavni del Ljudske fronte, borila za njen program na volitvah. Delo te zveze pa bo tudi najboljši odgovor na vse klevete o preganjanju Italijanov v coni B in zatiranju italijanske kulture.

Vključitev ES v Ljudsko fronto

V Ljudsko fronto so se vključili tudi Enotni sindikati koprškega okraja in sprejeli njen program. V ta namen je bila v Kopru okrajna konferenca ES. Na tej konferenci je tovariš Novel Egičij, predsednik okrajnih ES, podal izčrpano politično poročilo. Med drugim je dejal, da enoletni plan ustvarja sodelovanje med delavcem in kmetom in krepki bratstvo med Italijani in Slovenci. Iz tega razloga je naravno, da želijo tudi Enotni sindikati pristati na program Slovensko-italijanske Ljudske fronte. Tovariš Novel je zlasti poudaril oni del volivnega programa SILF, ki govori o nacionalizaciji raznih podjetij, ki bo porok razvoja istrskega gospodarstva na vseh področjih in porok nadaljnega izboljševanja življenjske ravni ter odprave izkoriščanja človeka od človeka. V svoji resoluciji so nato Enotni sindikati pozvali vse delavce koprškega okraja, organizirane v ES, naj pri prihodnjih volitvah dajo svoj glas za Ljudsko fronto.

Potrditve kandidatnih list

31. marca je imela okrajna volivna komisija v Kopru sejo, na kateri je odločala o vloženih kandidatnih listah. Kandidatna lista Ljudske fronte s kandidaturami v vseh volivnih enotah okraja je bila potrjena v celoti. Prav tako je bila v celoti potrjena kandidatna lista socialistične stranke s kandidaturami v Piranu, Kopru, Sv. Luciji, Sečofah, Strunjanu in Portorožu. Na kandidatni listi krščansko-socialne skupine so bile potrjene kandidature v Kopru, Kampil-Salari, Semedeli, Skofljah, Strunjanu in Izoli. Črtani sta bili kandidaturi v Dekanib in pri Sv. Antonu, ker nista ustrezali določbam odloka o volitvah.

Istega dne je okrajna volivna komisija v Bujah potrdila vso kandidatno listo, predloženo od okrajnega odbora Slovensko-italijanske Ljudske fronte v Bujah. Lista vsebuje za vseh 50 volivnih enot bujskega okraja 108 kandidatov z ravno tolikimi namestniki. Druge liste niso bile predlagane.

Volivna propaganda in zborovanja

Za volivno propagando je vsem političnim strankam in skupinam na razpolago tudi radio-odajna postaja Jugoslovanske cone Trsta. Vsaka politična stranka ali skupina se bo do 9. aprila lahko posluževala za svoje propagando radia trikrat na teden po 10 minut. Če bodo politične stranke ali skupine želele, se bo število oddaj zadnji teden pred volitvami povečalo. To je še en dokaz, kako so iz trte izvita vsa napolnjenja tržaške realcije, da volitve v coni B niso svobodne in da bodo zato nezakonite.

V nedeljo so bila v Kopru, Piranu, Bujah in v mnogih drugih okrajih velika volivna zborovanja, ki se jih je udeležilo mnogo ljudstva. V Kopru je govoril volivcem tov. Beltram, v Piranu tov. Kralj Franc-Petek, v Izoli tov. Gino Gobbo, v Bujah tov. Gorjan Anton.

Tov. Beltram je na predvolivnem zborovanju v Kopru med drugim dejal: Četudi so volitve upravnega značaja, so vendar izredno važne, kar nam dokazuje tudi dejstvo, da so se volivcem predstavili poleg Ljudske fronte še dve kandidatni listi dveh političnih strank ali grupacij. Z ozirom na demokratskost volitev, ki jo določa odlok in volivni predpisi, bodo volitve izbirali med kandidati, ki so na listi Ljudske fronte svobodno in tajno

Štiri sto milijonov investicij

Kandidatom Ljudske fronte ni težko stopiti pred volivce, kajti oni zastopajo dosledno linijo utrjevanja in nadaljnega razvijanja ljudske oblasti, ki ima za seboj tako aktivno, da je ne more nihče oporekati. Ljudska oblast je odpravila kolonati in polovinarstvo in dala kmetom zemljo, odpravila brezposelnost in porazdelila bremena enakomerno na vse prebivalstvo. Kamor se ozrete povsod vidite, da se dela in gradi: to je najboljša karakteristika oblasti, to je najboljša propaganda brez besedi, brez lepih fraz in olepšavanj, ker je realnost.

Kako se je gospodarska aktivnost razvijala in naraščala, najbolj jasno prikazujejo številke iz naših investicij, ki so se na tem področju investicij v razne gospodarske objekte in kulturne ustanove. Leta 1948 so znašale investicije okoli 70 milijonov, naslednje leto nad dvesto in letos nad štiristo milijonov dinarjev.

Ljudska oblast je v petih letih letih zgradila več šol, kot jih je Italija v 25 letih, obnovila po okupatorju porušeno podeželje in danes gradi v vsa, ki večji vasi zadržni dom, gradi vinske kleti, mehanične delavnice, delavske hiše, skladišča itd. Samo v tem letu je predvidena po planu elektrifikacija 52 vasi, da ne omenjamo kanalizacije po mestih, popravilo in graditev novih cest, vodnjakov, vodovodov, tržnic, kopališč in drugih potrebnih naprav, ki se širom po okrožju danes gradijo. Vse to delo predstavlja tako ogromne napore, da jim bomo kos samo, če vsi zavijamo rokave in pri-memo za delo. S tako aktivno gre Ljudska fronta kot osnova Ljudske oblasti na volitve v novi OLO.

1. MAJ

PROGRAM MANIFESTACIJ 1. MAJA 1950 V TRSTU

30. IV. 1950 ob 20. uri Telovadna akademija z umetnimi ognji in raketami. Po akademiji prosta zabava do 1. ure po polnoči.

1. V. 1950 ob 10. uri Krene povorka s stadiona "Prvi maja" na trg Garibaldi.

1. V. 1950 ob 11. uri Zborovanje na trgu Garibaldi. Po zborovanju krene povorka s trga Garibaldi na stadion "Prvi maja".

1. V. 1950 ob 14. uri Telovadni nastop, nastop folklornih skupin in zborov na stadionu "Prvi maja". Po razdelitvi nagrad prvomajskega tekmovalca in po zaključku športnega tedna prosta zabava do 2. ure po polnoči.

PROGRAM LJUDSKEGA ŠPORTNEGA TEDNA ZA 1. MAJ 1950 V TRSTU

22. IV. 1950 ob 12. uri Začetek mednarodne kolesarske dirke za "Pokal 1. maja". Cilj prve etape v Kopru okrog 16. ure.

22. IV. 1950 ob 17. uri Otvoritev športnega tedna ZDTV za 1. maj 1950. Na stadionu "Prvi maja" (Strada di Guardiella 7).

22. IV. 1950 ob 19. uri Začetek izločilnega šahovskega turnirja na stadionu "Prvi maja" za "Pokal 1. maja 1950".

22. IV. 1950 ob 19. uri Začetek izločilnega namizno-teniskega turnirja na stadionu "Prvi maja" za "Pokal 1. maja 1950".

23. IV. 1950 ob 10. uri Začetek izločilnega turnirja za odbojko na Opčinah za "Pokal 1. maja 1950".

23. IV. 1950 ob 11. uri Nagometna tekma mladincev (do 20 let) med reprezentancama cone A in cone B na Opčinah.

23. IV. 1950 ob 16. uri Cilj mednarodne kolesarske dirke (druge etape), na Opčinah.

29. IV. 1950 ob 20. uri Finale šahovskega izločilnega turnirja med reprezentancama cone A in cone B na stadionu "Prvi maja" za "Pokal 1. maja 1950".

30. IV. 1950 ob 8. uri Finale turnirja za odbojko med finalistima cone A in cone B na stadionu "Prvi maja" za "Pokal 1. maja 1950".

30. IV. 1950 ob 10. uri Začetek mednarodnega turnirja v košarki za "Pokal 1. maja 1950" na stadionu "Prvi maja". Sodelujejo moštva iz Jugoslavije, Italije in Trsta.

30. IV. 1950 ob 14. uri Finale mednarodnega turnirja v košarki za "Pokal 1. maja 1950" na stadionu "Prvi maja".

30. IV. 1950 ob 16. uri Mednarodna nagometna tekma med reprezentanco Tržaškega ozemlja in F. D. Odred iz Ljubljane.

1. V. 1950 ob 14. uri Telovadni nastop na stadionu "Prvi maja".

1. V. 1950 ob 16. uri Start teka na 5 km s stadiona "Prvi maja".

1. V. 1950 ob 18. uri Zaključek športnega tedna ZDTV in razdelitev nagrad.

Za vse gornje prireditve so bile vložene prošnje pri merodajnih oblasteh.

KRONIKA

Noto je izročilo jugoslovansko poslanstvo v Pragi češkoslovaškemu ministru. V notih protestira proti sklepu vlade CSR, da bi odslej ministrstvo za notranje zadeve vidiralo potne liste diplomatskih predstavnikov FLRJ.

62 stalnih gledališč deluje danes v Jugoslaviji, t. j. 38 več kot leta 1939.

V Makedoniji bo letos zrastle 4000 gospodarskih poslopij, ki jih bodo postavile obdelovalne zadruge.

Izseljenci iz Hercegovine v ZDA so poslali jugoslovanskemu Rdečemu križu v dar ročnatega aparata in popolno ambulanto za zdravljenje ušes.

Stalni delegat Jugoslavije v Varnostnem svetu dr. Aleš Bebler je predsednik komisije za atomsko energijo v mesecu aprilu.

Skupina študentov, ki študirajo v Londonu je prispela na obisk v Jugoslavijo. Med njimi so študentje zahodnoindijskih otokov, iz Zahodne Afrike, Pakistana in Indije. V FLRJ bodo ostali okrog dva tedna.

Zilficus in Roggey sta na svojem potovanju po Jugoslaviji prispela v Dubrovnik.

Prilepsko polje bodo meliorirali z regulacijo 12 km Prilepske reke. Pridobili bodo več kot 1000 ha plodne zemlje.

V Makedoniji je začela setev riža. Glavni pridelovalci riža bodo zadrugi.

V LR Srbiji je 143.154 obdelovalnih zadrug s 818.317 ha zemlje. V Vojvodini je 21 čistih madžarskih obdelovalnih zadrug in 17 romunskih. V 121 zadrugan so na družinski različnih narodnosti.

Frontni brigadi s Tolminskega in Idrijskega sta delali v kočevskih gozdovih.

Prvo zasedanje novoizvoljene Ljudske skupščine FLRJ bo v aprilu. Pozdravno brzojavko je poslala Zveza borcev narodnoosvobodilne vojne Jugoslavije kongresu bivših italijanskih partizanov v Neaplju. Ob tej priliki jim je Zveza jugoslovanskih partizanov predlagala, da bi imeli širši skupni sestanek za utrditev zvez.

Med sedanjem pomladno setvijo bodo obdelali nova velika zemljišča, ki so jih pridobili v zadnjih letih v LR Hrvatski. Lani so pridobili samo na Jelas polju 6000 ha zemlje za pridelovanje riža in 3000 na Sinjskem polju v Dalmaciji.

Sekretariat Izvršnega odbora Ljudske fronte je imel v Beogradu sejo, na kateri so dobili naloge komisij in uprav zveznega odbora Ljudske fronte.

V dveh mesecih so frontovci beograjske oblasti prispevali nad 1.300.000 prostovoljnih delovnih ur.

V Beogradu je razstava novejših francoske umetnosti. Med umetniki razstavlja tudi Picasso.

Jugoslovanski folklorni ansambl, ki je gostoval v inozemstvu, je vzbudil veliko zanimanje. Se danes so posebno švicarski časopisi polni hvale. Socialistični časopis «La sentinelle» je napisal, da more tako plesati le mladina, ki je srečna, da živi v državi, pred katero je velika bodočnost.

Ladjedelalica «Uljanka» na Reki je začela izdelovati potniške ladje. Se vedno so protestna zborovanja po tovarnah in rudnikih proti izključitvi predsednika Zveze sindikatov Jugoslavije Djura Salaja iz izvršne odbora Svetovne sindikalne federacije.

V Beograd je prispel Nobelov nagradjenec za kemijo v letu 1939 dr. Leopold Ružička. Imel bo nekaj predavanj. Sprejel ga je tudi maršal Tito.

Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti je imela svojo letno skupščino v Zagrebu. V letošnjem letu je izdala 38 znanstvenih del, 22 jih je še v tisku. Organizirala je 34 znanstvenih in raziskovalnih potovanj.

Z gradnjo nove hidrocentrale so pričeli na Uni pri Bihaću. Končana bo do konca petletke in bo dajala okrog 4 milijone kw ur. Vse potrebne stroje bodo izdelali v «Litostroj» in v tovarni «Rade Končara».

Vlada LRS je na svoji seji imenovala dr. Jožeta Pokorna, ministra v vladi LRS za podpredsednika komisije vlade LRS za zakonodajo in izgradnjo Ljudske oblasti, Franca Primožiča, organizacijskega tajnika Izvršnega odbora OF pa za glavnega tajnika vlade LRS.

30 ton težak odlitek so odlili v tovarni strojev «Ivo Lola Ribar» v Zeleniku.

Na ljubljansko postajo pripelje ali odpelje povprečno vsakih 6 minut en vlak.

18 frontnih brigad pomaga pri setvi v goriškem okraju.

ZMAGA LJUDSKE FRONTE V FLRJ

je zbegala kominformiste in zapadne reakcionarje

Volitve v Jugoslaviji so bile nova velika zmaga Ljudske fronte. Dokazale so enotnost množice, ki gradi svojo socialistično domovino. Sleherni se je zavedal pomena teh volitev in prispeval k zmagi. Predvolivno tekmovalstvo je zajelo vse delovne kolektive, ki so hoteli tudi s svojimi delovnimi zmagami dokazati svojo pripadnost Ljudski fronti.

Zmaga, moč in številčnost Ljudske fronte potrjujejo volivni rezultati 26. marca 1950. Če primerjamo z rezultati iz leta 1945, vidimo, da je bilo tedaj 8.383.455 volivnih upravičencev, letos pa 9.746.000. Število volivcev se je torej povečalo za 1.362.545. Čeprav je bilo letos število volivnih upravičencev višje od upravičencev v letu 1945, je porast visok, kajti letošnjih volitev se je udeležilo 1.626.644 volivcev več kot leta 1945 in se je torej vzdržalo volitev 246.059 volivcev manj kot v prvih volitvah.

Ljudska fronta je dobila pri volitvah 1945. leta za Zvezni svet 90,48 odst. glasov, letos pa 93,23 odst. ali 1.720.941 glasov več. Za Svet narodov je dobila leta 1945 leta 88,69 odst. glasov, zdaj pa 93,42 odst. ali 1.877.393 glasov več.

Kakor se je krepila Ljudska fronta, tako je raslo zaupanje Slovencev v Osvobodilno fronto. Leta 1945 je dobila OF za Zvezni svet 83,25 odst. glasov, za Svet narodov pa 82,23 odst. Letos pa je glasovalo za kandidate OF v Zvezni svet 92,35 odst. volivcev, za kandidate v Svet narodov pa 92,71 odst.

Ceprav so se pri sedanjih volitvah priključili reakciji tudi kominformisti so dobile skrinjice brez liste po vseh republikah le majhen odstotek glasov. V LR Srbiji glasovalo v črno skrinjico za Zvezni svet 9,26 odst., za svet narodov 9,10 odst., v LR Hrvatski 6,05 odst., za Zvezni svet, za Svet narodov pa 5,65 odst. V LR Bosni in Hercegovini je glasovalo v skrinjico brez liste 1,95 odst., za Zvezni svet, za Svet narodov pa 2,0 odst. V LR Makedoniji so združeni kominformisti in reakcija imeli za skrinjico v Zvezni svet 4,75 odst. glasov, za Svet narodov pa 4,8 odst. LR Črna gora je imela najmanjši odstotek glasov v skrinjici brez liste, in sicer 0,31 za Zvezni svet in 0,3 odst. za Svet narodov. V Ljudski republiki Sloveniji pa je glasovalo proti Ljudski fronti 7,65 odst. za Zvezni svet pa 7,39 odst.

Poseben uspeh je Ljudska fronta dosegla v obmejnih krajih. Primorsko ljudstvo, ki je prvič glasovalo v svobodni domovini, je na volitvah dokazalo vsem obrekovalcem onstran meje, da hoče skupno življenje in delo z matičnim narodom. 99 odst. volivnih upravičencev je glasovalo na volitvah, za Osvobodilno fronto je oddalo svoj glas 94 odst. Tudi ostali obmejni kraji so pokazali, da hočejo braniti svojo neodvisnost s tem, da krepke Ljudsko fronto.

Svetovni tisk in radio najrazličnejše komentira izid volitev v Ljudsko skupščino FLRJ. Poleg objektivne presoje opazimo nepoznavanje razmer in nerazumevanje socialističnega družbenega reda, predvsem pa zlonamerno polvarjanje dejstev s strani reakcionarjev in kominformistov. Vendar so v veliki večini komentarij v inozemstvu pozitivni. Dopisnik lista «Combat» piše: «Bilo bi nepravilno misliti, da so bili kandidati uradno imenovani. Nasprotno, o njih se je mnogo razpravljalo na množičnih zborovanjih Ljudske fronte (tu je skoro vsak član Fronte)». Dopisnik agencije Reuter piše o tem: «Večina dopisnikov Zapada, ki je včeraj opazovala volitve se strinja v mnenju, da je bilo ljudstvu omogočeno, da glasuje svobodno in tajno proti vladnim kandidatom. Jugoslavlani so glasovali z majhnimi gunjastimi kroglicami, ki so jih lahko spuštali v skrinjico Ljudske fronte ali v skrinjico proti Ljudski fronti».

Podobne so izjave drugih dopisnikov. Izraziti reakcionarji in kominformisti niso mogli preko volitev, da ne bi klevetali Jugoslavije. Ze pred volitvami so v svoji gonji pisali in govorili v radiu, da bodo po novem volivnem zakonu prišli v novo skupščino «poleg izrazitih reakcionarjev Ljudske fronte še reakcionarji izven Fronte». Razočaranje moskovskega radia ni bilo

nič manjše od razočaranja na zapadu, kjer so prav tako pričakovali okrepitev preživelih izkoriščevalskih strank. Toda Radio Moskva in njegov sekundanti so se volitvah hitro znašli in skupno z «Humanité» in «Unita», z «Messagero Veneto» in Radio Londonom vrgli v svet novo vprašanje: Kje je opozicija?

Medtem ko so prisotni dopisniki pisali, da so volitve potekle mirno ter da je vzbudilo posebno pozornost, ker ni bilo policijske kontrole, javljajo «očividci» iz Moskve, Italije in Francije, da so «videli» policijski teror in vedo celo podrobnosti o tem. «Unita» je javila, da je zmago Ljudske fronte omogočilo 300.000 polistov poleg 300.000 organov državne varnosti in milijona mobiliziranih vojakov.

MATERAM PRIMORSKIH HEROJEV SO V KOMNU PODELILI ODLIKOVANJA

V Komnu se je v nedeljo popoldne zbrala ogromna množica ljudstva iz vseh krajev osvobodene Primorske, da počasti spomin treh primorskih narodnih herojev: Jožeta Tomažiča - Pina, Antona Sibelja - Sijenke in Darka Marušiča - Blaža.

Vas je bila slavnostno okrašena s cvetjem in zastavami, ljudstvo je postavilo slavalok, na s cvetjem okrašeni tribuni pa so bile slike vseh slovenskih narodnih herojev. Svečanosti so se udeležili tudi predstavniki slovenskih političnih in državnih oblasti, Korozke, Trsta in Gorice. Prišle so tudi matere treh novih herojev. Njim je tov. Lubej Franc, sekretar Prezidijske ljudske skupščine Slovenije slovesno izročil najvišja odlikovanja ter pri tem dejal:

«Ta svečanost se vrši med razvalinami preteklosti in novimi hrami. Ob vsem tem se naš človek, ko stoji pred novo krivico, sprašuje, zakaj so padli, vojko, Srebrnič, ti trije naši novi narodni heroji in nešteto drugih sinov te zemlje. Toda mi vemo, da niso padli zaman. Padli so za svobodo svojega ljudstva, za vse človeštvo, za zmago nad mračnjastvom. Toda če to pozabljajo oni, ki jim tako gre v račun, ne pozabljamo tega mi, ki nadaljujemo njihovo borbo».

Matere padlih herojev je ganiivo pozdravil tov. Viljan, pomočnik ministra za zunanje zadeve FLRJ: «Mi se v globokem spoštovanju klanjamo pred ženami, ki so dale življenje tem trem našim herojem. Hvaležni smo tem materam, ki danes tu živo obujajo spomin na one dni, ko so šli njih sinovi na pot borbe. Takrat so vedele kot njih sinovi, da to dolgujejo svojemu narodu. Te matere so nam v vzpodbudo v naši težki poti v napredek. One naj vedo, da je vsaka kaplja krvi njihovih sinov rodila novega Jugoslavlana, ki se bo znal prav tako kot oni boriti za srečo svojega naroda».

Tu na tej steni so imena žrtev, ki jih je dala ta vas. Podobni napisi so po vseh vaseh. Ti napisi so najlepši dokaz, da se je narod zavestno boril za dosego svoje svobode. To so priče spoznanja, da je ljudstvo znalo ustvarjati čuda in kakor smo se znali osvoboditi, sami, tako bomo znali zgraditi tudi socializem. V svetu bi hoteli to nekateri zabrisati, ker smo mi prenavarjen zgradili. Mi utiramo nova pota za ves ostali svet. Mi nosimo odgovornost ne le pred bodočimi pokolenji, temveč tudi pred vsem naprednim človeštvom».

Naših herojev se spominjamo s čistim ponosom. Mi smo se učili od njih, drugi pa se bodo učili od nas».

Na svečanosti je spregovoril tudi minister Ivan Regent, pozdrave Korozkih Slovencev je prinesel tov.

«Drugi faktor», pravi dalje «Unita» je popolna mobilizacija katoliške cerkve in njenega aparata v korist Ljudski fronti. Trete spravi «Unita», ki je pripomoglo Ljudski fronti so bile oddaje ameriškega radia, ki so jih ves dan oddajali po zvočnih montiranih pa posebnih avtomobilih, ki so krožili po vseh mestih Jugoslavije. Zato se seveda, po «Unita» in ostalih reakcionarjih in informbirojevskih listih, opozicija ni mogla uveljaviti.

Toda čeprav so klevetniki Jugoslavije pozivali, naj poštenji rodoljubi ne dajo svojega glasu za Ljudsko fronto in čeprav so govorili, da bodo prišli na volitve le «četniki, ustaši in navadni zločinci», je glasovalo preko 9 milijonov državljanov, preko 93 odst. pa jih je glasovalo za Ljudsko fronto.

Zwitter, v imenu partizanov Tržaškega ozemlja pa je spregovoril tov. Lipovec Franc-Tine.

Tako se je slovensko ljudstvo oddolžilo svojim herojem, ki nam bodo vedno svetel zgled, v naši nadaljnji borbi.

Uspela mednarodna železniška konferenca

Mednarodna konferenca za železniški tovorni promet, ki je bila v Dubrovniku, je zaključena. Na prejšnjem zasedanju v Amsterdamu so sklenili, da bo letošnje zasedanje v Jugoslaviji, toda vodstvo Informbiroja je hotelo to na vsak način preprečiti.

Hoteli so izsiliti, da bi bila konferenca v Budimpešti in da bi bila tako FLRJ izključena od zasedanja. Zato so poslali pozive vsem prizadetim državam, razen seveda Jugoslaviji, toda brez uspeha, ker so na njihov poziv vse delegacije evropskih držav odgovorile negativno.

Ker jim to ni uspelo, so poskušali drugače izsiliti neuspeh te konference. Češkoslovaška delegacija, ki je bila izvoljena na prejšnjem zasedanju, da vodi petletno upravo te železniške organizacije kljub večkratni intervenciji s strani F L R J ni pripravi nobenega gradiva za konferenco in na jugoslovanske pozive sploh ni odgovorila. Seveda niti ni prišla na konferenco, kakor niso prišle delegacije Poljske, Bolgarije, Romunije, Madžarske in Sovjetske zveze. Jugoslavija je morala pripraviti sama vse potrebne poslovne gradivo za konferenco, da bi mogla konferenca poslovati in polnopravno sklepati.

Na zaključni plenarni seji so zastopniki Svice, Francije in Norveške poudarili v svojih govorih, da je bilo delo konference v prisrčnem sodelovanju vseh delegacij. Delo te mednarodne konference je bilo uspešno in vsi poskusi informbirojevskih držav, da bi Jugoslavijo izločili tudi iz tega mednarodnega foruma, so klavrno propadli.

S proslave naših herojev v Komnu

Inženirji in tehniki v službi socializma

V nedeljo in ponedeljek so imeli v Beogradu jugoslovanski inženirji in tehniki veliko posvetovanje, na katerem so obravnavali naloge, ki stoje pred strokovnim tehničnim kadrom, posebno sedaj, ko je Jugoslavija navezana predvsem na svoje lastne sile.

Gospodarska blokada in kapitalistični pritisk nalagata inženirsko-tehničnemu kadru posebne naloge, da usvajajo v proizvodnjo nove vrste izdelkov, ki jih mora Jugoslavija sedaj ustvarjati. Zato je potrebno, da se ta kader nenehno strokovno izpopolnjuje, posebno pozornost pa mora posvečati novatorstvu in racionalizatorstvu, svoje strokovno znanje pa nesebično prenašati na mlajše tovariše.

V imenu CK KPJ je pozdravil udeležence posvetovanja predsednik sveta za energetsko in abstraktno industrijo zvezne vlade Svetozar Vukmanović-Tempo. Poudaril je, da boja za industrializacijo ni mogoče ločiti od borbe za zgraditev socializma. Čeprav industrializacija dežele ni isto kakor graditev socializma, vendar ni te graditve brez industrializacije in elektrifikacije, ki sta prvi pogoj za zgraditev socializma.

Ing. Bogdan Laković je v svojem referatu poročal o vlogi in nalogah inženirjev in tehnikov v borbi za večjo storilnost, ki je sestavni del boja za socializem. Petletni

plan predvideva nenehno dvigovanje storilnosti, ki naj se v letu 1951 v primeri z letom 1945 poveča v rudarstvu za 90 odst., v industriji za 60 odst., v gradnji stavovarj za 56 odst.

Prva in osnovna oblika organizirane dejavnosti inženirjev in tehnikov je njihova strokovna pomoč delavcem, da se uresniči racionalizatorske in novatorske zamisli, prav tako pa mora sam, inženirski kader dati kar največ novatorskih in racionalizatorskih predlogov. Redna posvetovanja brigadirjev in inženirsko-tehničnega kadra so rodila lepe uspehe. Najvažnejša naloga v sedanjem trenutku pa je racionalna uporaba razpoložljive mehanizacije.

Največje možnosti za povečanje produktivnosti pa nudi znanost in nova tehnika. Znanstveno raziskovalno delo je že rodilo lepe sadove. Nov način pridobivanja koksa, oplemenjevanje železne rude itd. so sadovi tega dela.

Iz uspehov, ki so jih dosegli inženirji in tehniki, delovni kolektivi, pa tudi cele panoge gospodarstva v borbi za visoko storilnost dokazujejo, da je stalise in delo jugoslovanskega tehničnega kadra pravilno.

Ob zaključku zasedanja je delegate inženirjev in tehnikov sprejel maršal Tito.

Koliko je ZSSR prispevala materialno in moralno k vstaji jugoslovanskih narodov

Dokumenti iz časov HGB v članku Moša Pijade

Informbirovska propaganda stalno pridiga, da je Sovjetska zveza obilno pomagala jugoslovanskim partizanom, da je Rdeča armada osvobodila Jugoslavijo kakor Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo, Češko-slovaško itd.

Na to potvarjanje zgodovine odgovarja član politbiroja CK KP Jugoslavije Moša Pijade s člankom, v katerem navaja dokumente, ki pričajo o pomoči Sovjetske zveze Jugoslaviji za časa narodnoosvobodilne vojne, ki je bila vse prej kakor resnično izdatna pomoč, pa najsi bo moralna ali materialna. Razdeljevanje vplivnih področij med Veliko Britanijo in ZSSR na ozemlju Jugoslavije, v tistem času, ko so se partizani še vedno borili na življenje in smrt proti skupnemu fašističnemu sovražniku, s trdno vero v Sovjetsko zvezo, je vse prej kot moralna pomoč jugoslovanskim narodom v njihovi nadčloveški borbi.

«Moralna pomoč je prihajala od zunaj, od samega primera »sovjetske armade«, komentirajo informbirovske države vpliv Sovjetske zveze na razvoj narodnoosvobodilnega gibanja. Toda če bi ta moralna prihajala od zunaj, od samega primera Sovjetske zveze, zakaj ta zunanja moralna ni učinkovala tudi v Romuniji in še kje drugje izven Jugoslavije. Iz tega je videti, da je bila moralna v jugoslovanskih borbah samih, v njihovem prepričanju o zmagi Rdeče armade.

V letu 1950 trdi bucareštanski radio, da Jugoslavija ni mogla začeti vstaje proti takšni sili. Vsakdo pa se spominja, da so v Jugoslaviji začeli vstajati julija 1941 in da je v času, ko je nemška armada prodrla proti Moskvi, bila že splošna ljudska vstaja razširjena ter del ozemlja že tudi osvobojen. Ko je bilo na vseh drugih frontah zatiranje, je Komunistična partija Jugoslavije vili svojim narodom ne le volje do borbe za lastno osvoboditev, marveč tudi zavest, da morajo s svojo borbo Rdeči Armadi kar najbolj pomagati s tem, da zadržijo čim več nemških divizij v Jugoslaviji.

Jasno je, da je bila borba jugoslovanskih partizanov silno težka predvsem zaradi pomanjkanja vojne materiala. Zato je tudi Vrhovni štab prosil za pomoč. Moskva je tudi to pomoč obljubila in dogovorjeno je bilo, da jo bo poslala z letali na polje pri Zabjaku pod Durmitorjem v Črni gori.

Po številnih brzojavkah, ki sta jih izmenjala Vrhovni štab jugoslovanskih partizanov in Moskva, so se natančno sporazumeli in določeno je bilo, da bodo sovjetska letala po 23. februarju 1942 odmetavala orožje in municijo na določenem mestu. Štab Durmitorskega odreda je vse pripravil in na velikem polju pri vasi Junča Do so jugoslovanski partizani, katerim se je pridružil Moša Pijade, skozi sedem in trideset noči pričakovali letala. Polje je pokrival dva metra visok sneg. Trebjo noč je divjal strahovit mež, da je bila nevarnost, da bi ljudje zmrznili. Zato so postavili barake, v kateri so se straže menjavale, počivali in grele.

V tem času je bil Vrhovni štab in Tito v stalni zvezi z Dedom - Moskvo, iz katere so predlagali, naj bi Vrhovni štab partizanov v imenu jugoslovanskih narodov naslovil na vse evropske narode, zlasti pa na Francijo in Češko-slovaško razglas, v katerem bi jih opozoril na to, da se je treba boriti proti okupatorju, kakor se bore jugoslovanski narodi. Tito je na ta predlog odgovoril, da se strinja, ker je to čast za jugoslovansko Partijo in za partizansko gibanje. Pozneje je prejel Tito osebo iz Moskve brzojavko, v kateri javljajo, da so prišli do sklepa, da je v interesu stvari treba objaviti začasno zadržati, dokler ne bodo dokončno razčiščena nekatera vprašanja v odnosih med sovjetsko in jugoslovansko vlado.

V brzojavkah, ki so jih poslali Vrhovnemu štabu oz. Titu, pišejo iz Moskve, da se je težko strinjati s tem, da držita London in jugoslovanska vlada z okupatorjem ter da mora biti pri tem velik nesporazum. Pišejo dalje, da pristati An-

glije in jugoslovanske vlade z določeno upravičenostjo sumničijo, da dobiva partizansko gibanje komunistični značaj in da se usmerja k sovjetizaciji Jugoslavije. Nujno vas prosimo, da dobro premislite vašo taktiko in delovanje in da preverite, ali ste sami storili vse, kar je mogoče, da bi postavili resnično in enotno nacionalno fronto vseh sovražnikov Hitlerja in Mussolinija v Jugoslaviji, da se izpolni skupna naloga — da izenemo osvajalce in zasluževalce. Če pa tega niste storili, nujno ukrenite vse potrebno in nas obvestite.

Iz navedenega, posebno pa še iz naslednje brzojavke, ki so jo iz Moskve poslali Vrhovnemu štabu, in v kateri pišejo «Upoštevajte, da je Sovjetska zveza v pogodbenih odnosih z jugoslovanskim kraljem in vlado in da bi nastop proti njima povzročil nove težave v skupnih vojnih naporih in odnosih med Sovjetsko zvezo na eni ter Anglijo in Ameriko na drugi strani, »vidimo«, da so se v Moskvi bali, da se bi se zaradi Jugoslavije zamerili Angličem in Američanom, pa tudi »zavezniški« emigrantski vladi v Londonu.

Iz tega razloga so tudi ustavili objavo razglašala na druge narode, prav tako pa je bila glavna ovira, da Sovjetska zveza ni poslala pomoči Jugoslaviji, nejasni odnosi med sovjetsko in jugoslovansko vlado v Londonu. Vodstvo jugoslovanskih partizanov je že takrat jasno vedelo, da sovjetska letala niso izostala, zato, ker bi bilo tehnično nemogoče, da bi priletela, kakor so se v Moskvi izgovarjali, temveč ker so v Moskvi mislili, da je pravilneje, da partizanski borbi ne nudijo materialne niti preveč odkrite moralne pomoči, kakor da bi se zamerili zavezniški jugoslovanski vladi in Petru Karadjordjeviću.

Na ponovne brzojavke Tita, v katerih prosi municije, ker je bil partizanski položaj kritičen, saj ni bilo borcev, ki bi imeli več kot tri rabe, medtem ko so imeli četniki zavezniškega kralja Petra na zabojih municije napis »Ne varčuj z municijo!«, so iz Moskve poslali naslednjo brzojavko: «Napišemo vse sile, da bi vam pomagali z orožjem. Tehnične težave pa so velikanske. Zal ne smete računati s tem, da bi jih v kratkem premagali. Prosimo vas, da to upoštevate. Poskrbite na vse načine, da dobite orožje od sovražnika in racionalno izkoristite orožje, ki ga imate». Pisali so, da je glavni vzrok, da ne pošljejo jugoslovanskim partizanom pomoči v tem, da to tehnično ni mogoče. Hkrati pa so jim svetovali, naj se obrnejo do jugoslovanske vlade v Londonu in zahtevajo pomoči od nje, čeprav so Jugoslavljan dan za dnem pošiljali v Moskvo besedila zaplenjenih četniških dokumentov, ki so dokazovali sodelovanje Draže Mihajloviča z okupatorji.

Medtem ko so se jugoslovanski partizani borili ob strani Sovjetske zveze, je Sovjetska vlada avgusta 1942 povzdignila jugoslovansko kraljevsko poslanstvo v ZSSR na stopnjo veleposlaništva. Moskovska radijska postaja ni govorila o zverstvih četnikov niti ni popularizirala borbe jugoslovanskih partizanov.

Tito je brzojavil v Moskvo, da so mnogi zaradi tega nezadovoljni ter po pravici zahtevajo vsaj moralne pomoči. Toda Moskva ni poslala niti materialne pomoči, ker je bilo to baje tehnično nemogoče. Toda iz brzojavk, ki so bile odkrite v zadnjem času je videti, ali je bilo res tehnično nemogoče poslati jugoslovanskim partizanom

materialno pomoč. To so brzojavke Slobodana Jovanovića in Ninčiča članov emigrantske vlade, v katerih pišejo, da so Rusi 30. novembra 1942 predlagali, da bi poslali svoje višje oficirje v Mihajlovičev štab, ter organizirali neposredno povezavo z njimi, jim pošiljali pomoč ter uvedli skupne radijske postaje. Jugoslovanska emigrantska vlada je odklonila, zahtevala je prej, da preneha gonja preko radia in tiska proti jugoslovanski vojski pod komando Draže Mihajloviča, da Rusi pozovejo partizane, da ne bodo več napadali Mihajlovičevih odredov ter da pridejo partizani pod poveljstvo Mihajloviča.

Razna pogajanja so bile torej iste »tehnične ovire«, ki niso dopuščale, da bi Sovjetska zveza poslala pomoč jugoslovanskim partizanom. Toda kljub temu je lahko tovariš Tito brzojavil v Moskvo: «Doselej smo organizirali osem divizij po tri brigade na ozemlju Bosne, Hrvatske in Dalmacije. Vse te divizije so dobro oborožene in imajo celo artilerijo. To orožje smo iztrgali okupatorju v bitkah. Tovarjš Tito je v svojih brzojavkah tudi stalno prosil, da bi poslali sovjeti svojo mislijo, da bi se na lico mesta prepričala o dejanskem položaju in Mihajlovičevem izdajalstvu. Toda 1942 leta ni prišla v Jugoslavijo niti sovjetska mislijo niti niso poslali materialne pomoči; kakšna je pa bila moralna pomoč, smo videli.

Prav tako je bilo tudi leta 1943. Kljub mnogim zatrdilom, da sovjetska država in vsi svobodoljubni narodi ne bodo pozabili »velike stvari, katero vi opravljate«. Svojo mislijo je poslala Moskva šele februarja 1944, orožje pa šele leto pozneje.

Tako se je jugoslovansko ljudstvo osvobodilo samo, potem ko je v krvavi borbi iztrgalo orožje sovražnikom. Rusko orožje konec leta 1944 je bilo velika pomoč, ki pa jo je bilo treba drago plačati. Pomoč pri osvoboditvi Beograda, Banata in Bačke je bila tudi velika pomoč, toda ta akcija je bila nujno potrebna Rdeči armadi, kajti brez nje ne bi mogla zavzeti Budimpešte in Dunaja.

Taka je torej stvarnost o moralni in materialni pomoči Moskve jugoslovanski vstaji.

ROMINFORMIARDE

INFORMBIRO NETI SOVRASTVO MED BALKANSKE NARODE

Spet so zaključili nov proces v Sotiji, ki naj bi dokazal, da so jugoslovanski voditelji zarotniki proti novi Jugoslaviji in šovinistični vojni hujškalci proti bolgarskemu ljudstvu. «Gestapovski in titovski agentje» so bili tudi obsojeni, ker so »priznali« svojo krivdo, ki jim je bila »dokazana«. Toda »dokazni«, ki so jih na procesu iz našli naučeni izdajalec in reaktivarji, ne prepuščajo in tudi ta proces, kakor vsi podobni do sedaj in sploh vsa informbirovska gonja imajo ravno nasprotni učinek: V Jugoslaviji raste enotnost in moč, med ostalimi narodi pa spoznavanje resnice.

VPLIV KP FRANCIJE PADA

«Humanité», glasilo francoske komunistične partije je bilo med najbolj razširjenimi listi v Franciji. V zadnjem času pa je njegova naklada padla od 500.000 na 300.000 izvodov. Tudi sledilci kažejo oslabitev vpliva francoske komunistične partije, ki se udružuje Informbiroju na škodo interesov delavskega razreda.

Vzrok slabitve francoske komunistične partije in zmanjšanje njenega vpliva na množice je popolna dogmatična podrejenost politiki Sovjetske zveze, kar je jasno izrazil sekretar Partije na kongresu. Thorez: «Tisti, ki dvomijo v Sovjetsko zvezo, zapadejo v nacionalizem. Internacionalisti je le tisti, ki brani Sovjetsko zvezo brez pridržkov in z vsemi sredstvi.

«TITOVA KLIKA» VZROK VSEH ITALIJANSKIH KRIZ

Namestnik generalnega sekretarja italijanske komunistične partije Pietro Cecchi je objavil v glasilu Informbiroja članek, ki ga seveda v Italiji ne bi mogel objaviti, ker bi se mu vsi smejali pa čeprav je pisan za Italijane. V njem zmeša vse: Saragata in Seelbo, komuniste in socialiste, De Gasperi in tržniško vprašanje, ameriško poslanstvo in naravno - Jugoslavijo. Vsem gospodarskim in političnim krizam je po Secchiju kriva «Titova klika», ki se je kot jugoslovanska agentura vsidrala tudi v italijansko KP, zato je jasno, da po tem aprepričanju napoveduje Secchi boj tej agenturi, ker je nasprotna politiki italijanske partije. Nasprotna pa je zato, ker hoče voditi Italijo, ki odgovarja potrebam svetovnega demokratičnega gibanja in interesom italijanskega ljudstva, ne pa hoditi na repu Sovjetske zveze in služiti njenim čisto egoističnim interesom.

BORBA V SAHU JE PLEMENITA TODA NE ZA SOVJETSKO ZVEZO

V Budimpešti bo v kratkem pričel šahovski turnir za svetovno prvenstvo. Kandidati za ta častni naslov so bili prvoplasirani na turnirju v Stockholmu in to 14 igralcev, med njimi 8 sovjetskih mojstrov. Prva rezerva bi bila igra na primeru, če bi eden ali trije izmed določenih igralcev odstopili. Dr. Euwe je odpovedal sodelovanje in tako bi zastopnik Jugoslavije igral za svetovno prvenstvo. Toda Sovjetska zveza je takoj odpovedala udeležbo enega svojega igralca samo zato, da je preprečila jugoslovanskemu tekmovalcu sodelovanje na turnirju.

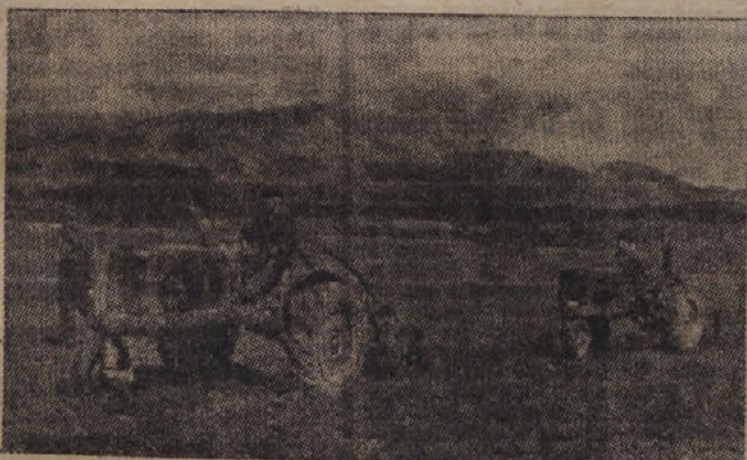
Ta način vstopa rezerv v turnir je izsilila Sovjetska zveza. Jugoslavija je proti temu protestirala pri predsedniku FIDE, toda odgovorili so ji, da se ne more več spremeniti pravilnika. S tem so bili prizadeti trije jugoslovanski šahisti dr. Trifunović, Prer in Gligorič, ki so bili določeni kot rezerve, kar je bilo Sovjetski zvezi dobro znano.

ČESKOSLOVANSKI ŠPORTNIKI NISO ZANESLJIVI

Češkoslovaška ima s svojimi športniki slabe izkušnje. Pošlje jih v inozemstvo na tekmovanje in najboljši ne pridejo več nazaj. Zadržani je ostala svetovna prvakinja v umcinem drsanju Vrzanova, pred njo pa najboljši tenis igralci, tako da letos Češkoslovaška niti ne bo sodelovala pri tekmah za Dawisov pokal. Tudi trije reprezentanti v hokeju na ledu so ostali v Sviči, vendar se je 30 najboljših hokejistov pripravljalo za svetovno prvenstvo, ki bo v Londonu. Za trening je CSR postrojila okrog 20 milijonov CK. Zda pa nenadoma hokejisti ne bodo odstopali v London.

V CSR nekaj ni v redu ali so športniki tako zakrknjeni reakcionarji, da jih vodstvo ni sposobno prevzgojiti v dobre in zavedne državljane?

Vojvodina - žitnica Jugoslavije

Setev je v polnem razmahu po vsej državi. V letošnjem letu bodo posejali mnogo novih polj, ki so jih pridobili z izsuševanjem

V južnem delu prostrane Panonske nižine od leve obale Save in Donave do najsevernejše meje Jugoslavije se razprostirajo neskončno daljša bogata polja Vojvodine. Brzotok potuje skozi to nepregledno ravnino koruznih in pšeničnih polj od Beograda do Subotice, Kikinde in Sombora pol dneva Na tem ozemlju, ki obsega devet odstotkov celotne Jugoslavije, je ena petina jugoslovanskih polj, ki dajejo okrog 40 odst. vse žitne proizvodnje FLRJ. Najbolj znane žitnice sveta — Kanada in Argentina — pridelajo po 1.300 kg žita na prebivalca, a Vojvodina povprečno po 1.620 kg. Pridelek žita v Vojvodini dvigne tako celotno proizvodnjo Jugoslavije, da je med najmočnejšimi v Evropi.

Nekdaj je bila Vojvodina del velikega Panonskega morja, ki se je razprostiralo med Alpami, Dinariskim gorstvom in Karpati do današnje Dobrudže in Crnega morja. Pozneje se je Panonsko morje odteklo skozi Džerdap ožino, za seboj pa je pustilo blatno zemljo. To-

ko je iz nekdanjega morja nastala plodna in bogata Panonska nižina, velika žitnica Evrope.

Skozi dolga stoletja so gospodovali v današnji Vojvodini Rimljani, Huni, Avari, Bizantinci, dunajska aristokracija. Plodna Vojvodina se je bolj in bolj pretvarjala v veliko žitnico in v njej so bogateli tuji kapitalisti, rasla so veleposrestva, a vojudinski kmetje, nekdanji sužnji so postajali svobodni, toda le malo-kateri je postal posestnik, večina so ostali dninarji.

Po prvi svetovni vojni so izdali zakon o agrarni reformi. Toda dninarji, poljski delavci in slugi niso imeli ničesar od nje. Njihov položaj je ostal še naprej nespremenjen. O troci veleposrestnikov so se vozili v šolo v kočijah, medtem ko je potrosil poljski delavec dnevno v denarju en dinar dvajset para. Po agrarni krizi je bilo sicer tri četrtine vojudinskih kmetov lastnikov zemlje, toda le podpis vsemogočnega šefa agrarne banke je zadostoval, da so postali zopet brezlastniki, poljski delavci in berači. Vse do osvoboditve je bila njihova uso-

da v rokah bankirjev in veleposrestnikov.

V Vojvodini pa so še danes velika posestva, celo večja kot pred vojni. Njihovo število, moč in bogastvo je vsako leto vse večje. Skoro polovica delovnih kmetov Vojvodine, nekdanjih malih posestnikov in poljskih delavcev je zbrisalo meje med svojimi zemljišči in ustanovilo preko 700 velikih socialističnih posestev, kmetijskih obdelovalnih zadrug s preko 600.000 hektarji zemlje. Skupno z državnimi posestvi obsegajo preko 45 odst. obdelane vojudinske zemlje.

Povprečna vojudinska poletna temperatura je enaka temperaturi na afriški sredozemski obali, kar omogoča, da skoro na istem prostoru goje pšenico, ječmen, rž, bombaž, koksagiz in kikiriki. Toda plodni vojudinski zemlji primanjkuje vlage in skoro vsako četrto leto je zaradi suše slaba letina. Danes pa je že izdelan načrt za namakanje vojudinskih polj. Socialistična Jugoslavija pripravlja gradnjo velikega prekopu Donava-Tisa-Donava, ki bo dolg 290 km. Z vodo iz prekopu bodo namakali 500.000 ha zemlje, ki bo močno povečala donos žitaric. Celotna žetev namakane površine se bo pri pšenici povečala za okrog 11 in pol tisočev vagonov, pri koruzi pa preko 37 tisoč vagonov. Namakanje bo tudi pripomoglo, da se bo po žetvi pšenice lahko posejalo še druge rastline, predvsem krmilne. Poleg tega bo prekop vezal tudi industrijske centre Vojvodine in tako omogočil velik napredek žitnice socialistične Jugoslavije.

Letošnja pomladna setev v Vojvodini in po drugih rodni predelih Jugoslavije naglo napreduje. Mnoge obdelovalne zadruge so izpolnile svoj setveni plan, ostale ga dokončujejo. Pri setvi pomagajo tudi brigade množičnih organizacij.

Najboljše uspehe imajo v republikah Makedoniji.

5. pogovori o jeziku

Dr. Mirko Rupel

Skrb za pravilno in lepo slovensko obliko dvoje: skrb za govorni jezik, zakaj lepo govorjeni jezik ni nič manj važen mi-mo pisanega.

Poglejmo si najprej, kako po-derbimo za dobro pisanje.

Če hočete pisati, pa pišite že poročilo za štenski časopis, ura-dil akt ali članek za časnik, ura-dilo za revijo, povest ali roman ali pesem — glejte predvsem, da po naše pišete pravilno, slovni-čno pravilno. Ne smete grešiti zo-ger pravopisa ne zoper osnovna slovenska pravila. Ne pišite zdej (marveč zdaj), ne vohod (marveč vohod), ne z vratini (marveč z vrati), ne glasne (marveč glu-šne), postavljajte pravo, ločilo, dlasti večjo itd. To je osnova, ki jo dobite v šoli. Če pa vam sola tega ni dala ali če niste imeli pri-ložnosti, da bi bili hodili v šolo, vzemite v roke šolsko slovnico! Danes ni veliko slovnice na knjiž-nem trgu. Morda izkatenke kje Breznikovo, pa vas opozarjamo, da al lahka, bolje si boste pomagali s Slovensko slovnico, ki je izšla 1947. Veliko vam bo pomagala Slo-venski pravopis, ki je že dostičen na vsi jezikovni knjižnici. Če vam se izšel, Ta vsebuje ne le pra-vopisna pravila, temveč tudi pre-cej popoln slovenski slovar, tako da šteje skoraj 1000 strani. Pri manj znanih besedah so tudi raz-lage, potem je upošteva frazeolo- gija in, kar je posebno važno, razloženo je, katerih besed se je treba v skriptnem jeziku izogibati in katere zveze (frase) so v slo-vensčini napake. Tako bo Pravo- pis svetloval pri marsikateri težavi.

Kljub slovnici in kljub pravo- pisnemu priročniku ni pa rečeno, da bo vaše pisanje užljivo. Ne mislite tu na vsebino, na pravilno, logično razviritelj misli — v mi-šlji imam namreč način izražanja, slog. Kako si pridobimo lep slog? Tu je najprej važno, kaj ste prinesli od doma, kakšen je vaš materin jezik v pravih besedah, besede, kakšno je vaše narečje. Če res znate narečje, boste zajemali iz polnega, iz vira, ki ga ni popa-čil ne ta ali oni vpliv ne plitvo pisanje. Seveda je treba vedeti, da mesta in večji industrijski kraji nimajo čistega narečja in da v jezikovno mešanih krajih (kakor n. pr. v Trstu) vplivajo tuji jeziki.

O. Zupančič je nekeje zapisal to-je: »Kdor hoče znati pisati knjiž- no slovensko, mora sprejeti vase vsaj narečje svojega kraja z vsem notranjim ustrojem in vso gradnjo; iz njega bo z lahkoto razvil vsa slovenska pravila in, kadar bo v dvomu, najde tam opor in potrdilo ali zavrnitev. Vsi zajemajte tam! Tako Zupan-čič. Pastirček z dežele, rudar iz Trbovelj, nabrekli ribič in naš delavec in kmeti nosijo večji in izvirnejši zaklad v sebi kot me-šanski otrok.

Ta zaklad pa je treba dvigniti,

Ze preden smo zapustili gornjo soško dolino, smo prejeli od tam nekega novih napisov, ki nam jih je poslal neznani prijatelj naše ru- brike. Ob tej priložnosti ponovno prosimo vse sodelavce, da svoje pošiljke podpisajo s polnim ime- nom in priložijo svoj naslov. Le tako nam bo mogoče prositi po- siljatelja za pojasnila, kjer bo kaj dvomljiva v zapisu. Nihče naj se ne boji, da bi ga proti njegovji volji omenjali v časopisu. Vendar boste razumeli, da je za uspešno nadaljevanje vsakega resnega dela — za tako smatramo tudi naše — ajujno potrebno, da se nekeje ste- kaj niti, da nekdo vodi mrežo sodelavcev. To pa nikakor ni mo- goče brez naslovov; neumnost konspiracija nam je tu samo v ve- liko oviro.

Napis, ki smo jih prejeli, so iz- imenovan v špencice (iz špencice) utegnil, ga prosimo, da bi sam ali s pomočjo kakega znanca raz- rešil ali vsaj kopiral za zdaj ne- jasni napis »TOMILE KOTIN« in, v letem zidu bovske cerkve. Iz pošiljke devetih napisov prinaša- mo to pot samo enega, iz desne- ga zida pri cerkvi v Bovcu:

64. napis

Tukaj spy Truplo
Antona Kravena
Kovaresha N 104
je umrv šter 67

65. napis

Pod Stanjeom se stara to-
vorna pot iz Gorice na Kras
stirno vzpenja proti prelazu
Zraven poti je danes napot ushet

66. napis

Pod Stanjeom se stara to-
vorna pot iz Gorice na Kras
stirno vzpenja proti prelazu
Zraven poti je danes napot ushet

67. napis

Pod Stanjeom se stara to-
vorna pot iz Gorice na Kras
stirno vzpenja proti prelazu
Zraven poti je danes napot ushet

68. napis

Pod Stanjeom se stara to-
vorna pot iz Gorice na Kras
stirno vzpenja proti prelazu
Zraven poti je danes napot ushet

69. napis

Pod Stanjeom se stara to-
vorna pot iz Gorice na Kras
stirno vzpenja proti prelazu
Zraven poti je danes napot ushet

70. napis

Pod Stanjeom se stara to-
vorna pot iz Gorice na Kras
stirno vzpenja proti prelazu
Zraven poti je danes napot ushet

71. napis

Pod Stanjeom se stara to-
vorna pot iz Gorice na Kras
stirno vzpenja proti prelazu
Zraven poti je danes napot ushet

3. Če je možki prilimek (n. pr. Primko) sam brez imena, tedaj zaradi jasnosti je v imenovanju ku rabimo prilimek z obrazlo- -ova: Primčeva, Jerajeva, Va- šetova. V odvisnih sklonih pa moramo rabiti to obliko: od Prim- čeve, pri Vašetovi, s Crnejevo.

4. Nekatera tuja imena z nena- vadno obliko se ne sklanjajo: Carmen, s Carmen, pri Carmen z Nives, od Nives itd.

Potem sprašuje tovarišica Ma- rija Še, kako si je razlagati besed- do vahti, ali je beseda domača.

Vahiti, tudi vahte, kar pomeni avse svetle, je najbrž iz starejšeg- ga nemškega Velthag. Prvi del te besede se je južni nemščini izgo- varja Welch. Iz Weichtag je na- stalo vahtah (n. pr. o vahtah) in iz tega l. sklon vahte ali tudi vahiti. Pomen bi ustrezal, kar ima sbrnem, wih pomen avseht, iz vahte je potem še vahtarica, ki pomeni vrsto krizantem. Znana je tudi vahtica, neka hruska, ki je zrela šele o vahtah. Potem so se vahiti — hlebčki in sadje, ki se o vahtah dele otrokom in reve- žem.

Trejte vprašanje se glasi: ali se pravi komite, komiteja ali komi- tet, komiteja. V slovensčini je pra- vilno samo komite, komiteja, ko- mitet, it. To je tukaj in pomeni isto ko slovensko odbor.

Nekdo bi rad vedel, ali se piše sport ali šport, Beseda je angle- skega izvora in ima resda tam s (sport), vendar je pri naših postala ljudska in se izgovarja šport (š). Zato tudi pisemo š, Podobno pi- šemo še v nekaterih drugih tujkah š, če so postale splošne, ljudske besede: študent, študirati, špirt špijon, štipendija. Drugače osta- ne si sčističev, spektrum, stacio, naren itd.

1. Če ima ime ali prilimek žens- ko obliko na —a, se pregiblje kakor enaka oblika imena (torej kakor lipa, žena: Lucija, —e, —i, Ivanka, —e, —i, Koblica (pri- imek) —e, —i, Prileževke dela- mo na —in: Lucija —a —o, Ivan- kin —a —o, Kobličin —a —o.

2. Če je poleg ženskega imena (n. pr. Julija) možki prilimek, se sklanja samo ime, prilimek pa ostane neizmenjen: Julija Pri- mic, Julije Primic, Julij Primic, lahko pa tudi prilimek sklanjamo: od Julije Primicve, o Juliji Prim- čevi, z Julijo Primčevo.

3. Če je možki prilimek (n. pr. Primko) sam brez imena, tedaj zaradi jasnosti je v imenovanju ku rabimo prilimek z obrazlo- -ova: Primčeva, Jerajeva, Va- šetova. V odvisnih sklonih pa moramo rabiti to obliko: od Prim- čeve, pri Vašetovi, s Crnejevo.

4. Nekatera tuja imena z nena- vadno obliko se ne sklanjajo: Carmen, s Carmen, pri Carmen z Nives, od Nives itd.

Potem sprašuje tovarišica Ma- rija Še, kako si je razlagati besed- do vahti, ali je beseda domača.

Vahiti, tudi vahte, kar pomeni avse svetle, je najbrž iz starejšeg- ga nemškega Velthag. Prvi del te besede se je južni nemščini izgo- varja Welch. Iz Weichtag je na- stalo vahtah (n. pr. o vahtah) in iz tega l. sklon vahte ali tudi vahiti. Pomen bi ustrezal, kar ima sbrnem, wih pomen avseht, iz vahte je potem še vahtarica, ki pomeni vrsto krizantem. Znana je tudi vahtica, neka hruska, ki je zrela šele o vahtah. Potem so se vahiti — hlebčki in sadje, ki se o vahtah dele otrokom in reve- žem.

Trejte vprašanje se glasi: ali se pravi komite, komiteja ali komi- tet, komiteja. V slovensčini je pra- vilno samo komite, komiteja, ko- mitet, it. To je tukaj in pomeni isto ko slovensko odbor.

Nekdo bi rad vedel, ali se piše sport ali šport, Beseda je angle- skega izvora in ima resda tam s (sport), vendar je pri naših postala ljudska in se izgovarja šport (š). Zato tudi pisemo š, Podobno pi- šemo še v nekaterih drugih tujkah š, če so postale splošne, ljudske besede: študent, študirati, špirt špijon, štipendija. Drugače osta- ne si sčističev, spektrum, stacio, naren itd.

1. Če ima ime ali prilimek žens- ko obliko na —a, se pregiblje kakor enaka oblika imena (torej kakor lipa, žena: Lucija, —e, —i, Ivanka, —e, —i, Koblica (pri- imek) —e, —i, Prileževke dela- mo na —in: Lucija —a —o, Ivan- kin —a —o, Kobličin —a —o.

2. Če je poleg ženskega imena (n. pr. Julija) možki prilimek, se sklanja samo ime, prilimek pa ostane neizmenjen: Julija Pri- mic, Julije Primic, Julij Primic, lahko pa tudi prilimek sklanjamo: od Julije Primicve, o Juliji Prim- čevi, z Julijo Primčevo.

3. Če je možki prilimek (n. pr. Primko) sam brez imena, tedaj zaradi jasnosti je v imenovanju ku rabimo prilimek z obrazlo- -ova: Primčeva, Jerajeva, Va- šetova. V odvisnih sklonih pa moramo rabiti to obliko: od Prim- čeve, pri Vašetovi, s Crnejevo.

4. Nekatera tuja imena z nena- vadno obliko se ne sklanjajo: Carmen, s Carmen, pri Carmen z Nives, od Nives itd.

Potem sprašuje tovarišica Ma- rija Še, kako si je razlagati besed- do vahti, ali je beseda domača.

Vahiti, tudi vahte, kar pomeni avse svetle, je najbrž iz starejšeg- ga nemškega Velthag. Prvi del te besede se je južni nemščini izgo- varja Welch. Iz Weichtag je na- stalo vahtah (n. pr. o vahtah) in iz tega l. sklon vahte ali tudi vahiti. Pomen bi ustrezal, kar ima sbrnem, wih pomen avseht, iz vahte je potem še vahtarica, ki pomeni vrsto krizantem. Znana je tudi vahtica, neka hruska, ki je zrela šele o vahtah. Potem so se vahiti — hlebčki in sadje, ki se o vahtah dele otrokom in reve- žem.

Trejte vprašanje se glasi: ali se pravi komite, komiteja ali komi- tet, komiteja. V slovensčini je pra- vilno samo komite, komiteja, ko- mitet, it. To je tukaj in pomeni isto ko slovensko odbor.

Nekdo bi rad vedel, ali se piše sport ali šport, Beseda je angle- skega izvora in ima resda tam s (sport), vendar je pri naših postala ljudska in se izgovarja šport (š). Zato tudi pisemo š, Podobno pi- šemo še v nekaterih drugih tujkah š, če so postale splošne, ljudske besede: študent, študirati, špirt špijon, štipendija. Drugače osta- ne si sčističev, spektrum, stacio, naren itd.

1. Če ima ime ali prilimek žens- ko obliko na —a, se pregiblje kakor enaka oblika imena (torej kakor lipa, žena: Lucija, —e, —i, Ivanka, —e, —i, Koblica (pri- imek) —e, —i, Prileževke dela- mo na —in: Lucija —a —o, Ivan- kin —a —o, Kobličin —a —o.

2. Če je poleg ženskega imena (n. pr. Julija) možki prilimek, se sklanja samo ime, prilimek pa ostane neizmenjen: Julija Pri- mic, Julije Primic, Julij Primic, lahko pa tudi prilimek sklanjamo: od Julije Primicve, o Juliji Prim- čevi, z Julijo Primčevo.

3. Če je možki prilimek (n. pr. Primko) sam brez imena, tedaj zaradi jasnosti je v imenovanju ku rabimo prilimek z obrazlo- -ova: Primčeva, Jerajeva, Va- šetova. V odvisnih sklonih pa moramo rabiti to obliko: od Prim- čeve, pri Vašetovi, s Crnejevo.

4. Nekatera tuja imena z nena- vadno obliko se ne sklanjajo: Carmen, s Carmen, pri Carmen z Nives, od Nives itd.

Potem sprašuje tovarišica Ma- rija Še, kako si je razlagati besed- do vahti, ali je beseda domača.

Vahiti, tudi vahte, kar pomeni avse svetle, je najbrž iz starejšeg- ga nemškega Velthag. Prvi del te besede se je južni nemščini izgo- varja Welch. Iz Weichtag je na- stalo vahtah (n. pr. o vahtah) in iz tega l. sklon vahte ali tudi vahiti. Pomen bi ustrezal, kar ima sbrnem, wih pomen avseht, iz vahte je potem še vahtarica, ki pomeni vrsto krizantem. Znana je tudi vahtica, neka hruska, ki je zrela šele o vahtah. Potem so se vahiti — hlebčki in sadje, ki se o vahtah dele otrokom in reve- žem.

Trejte vprašanje se glasi: ali se pravi komite, komiteja ali komi- tet, komiteja. V slovensčini je pra- vilno samo komite, komiteja, ko- mitet, it. To je tukaj in pomeni isto ko slovensko odbor.

Nekdo bi rad vedel, ali se piše sport ali šport, Beseda je angle- skega izvora in ima resda tam s (sport), vendar je pri naših postala ljudska in se izgovarja šport (š). Zato tudi pisemo š, Podobno pi- šemo še v nekaterih drugih tujkah š, če so postale splošne, ljudske besede: študent, študirati, špirt špijon, štipendija. Drugače osta- ne si sčističev, spektrum, stacio, naren itd.

1. Če ima ime ali prilimek žens- ko obliko na —a, se pregiblje kakor enaka oblika imena (torej kakor lipa, žena: Lucija, —e, —i, Ivanka, —e, —i, Koblica (pri- imek) —e, —i, Prileževke dela- mo na —in: Lucija —a —o, Ivan- kin —a —o, Kobličin —a —o.

5. Udol počitek v «Kanius» se nam je odprl, Danes nadaljuje- mo s tem izletom po gornji Soški dolini do Trente. Za vasa- ma Kanius in Kalom se dolina zoži naravno za reko in cesto. Na obdobjih se širijo smre- kovi gozdi, ki so še nekdanji pred- stavljali gospodarstvo bogastvo Tolminca, a so jih Benečani ponek- do golega izsekali. V predelovalnih so les iz Tren- te spili po Soči, kar je bilo seveda po mučno in zamudno. Danes prabija državna gozdna uprava moderna in učinkovitejša sredstva: železnice, kamione, ki gori- so prazni prav radi sprej- mi tudi izletnike in plan- nince. Na dvajset kilometrov dolga od Bovca bi jih sicer tako ali tako našli, da ne bi sposto- ni užiti prirode lepote Trente, kaj šele prijetnosti turo na vrho- ve. Kaniuska zavije ali se malce vli in posije vanjo pla- ninskih, uživamo na Soči čudovite, življenjske bogatih barv- nih to Polagoma se začne po- javljati preko reke položene značilnosti. Končno se struga poglobi sklanjalo tesen, katere robova na vrhu skoraj stikata in našim dovednim očem malo- ne preta skrivnostno temno rečno

6. Nekatera tuja imena z nena- vadno obliko se ne sklanjajo: Carmen, s Carmen, pri Carmen z Nives, od Nives itd.

Potem sprašuje tovarišica Ma- rija Še, kako si je razlagati besed- do vahti, ali je beseda domača.

Vahiti, tudi vahte, kar pomeni avse svetle, je najbrž iz starejšeg- ga nemškega Velthag. Prvi del te besede se je južni nemščini izgo- varja Welch. Iz Weichtag je na- stalo vahtah (n. pr. o vahtah) in iz tega l. sklon vahte ali tudi vahiti. Pomen bi ustrezal, kar ima sbrnem, wih pomen avseht, iz vahte je potem še vahtarica, ki pomeni vrsto krizantem. Znana je tudi vahtica, neka hruska, ki je zrela šele o vahtah. Potem so se vahiti — hlebčki in sadje, ki se o vahtah dele otrokom in reve- žem.

Trejte vprašanje se glasi: ali se pravi komite, komiteja ali komi- tet, komiteja. V slovensčini je pra- vilno samo komite, komiteja, ko- mitet, it. To je tukaj in pomeni isto ko slovensko odbor.

Nekdo bi rad vedel, ali se piše sport ali šport, Beseda je angle- skega izvora in ima resda tam s (sport), vendar je pri naših postala ljudska in se izgovarja šport (š). Zato tudi pisemo š, Podobno pi- šemo še v nekaterih drugih tujkah š, če so postale splošne, ljudske besede: študent, študirati, špirt špijon, štipendija. Drugače osta- ne si sčističev, spektrum, stacio, naren itd.

1. Če ima ime ali prilimek žens- ko obliko na —a, se pregiblje kakor enaka oblika imena (torej kakor lipa, žena: Lucija, —e, —i, Ivanka, —e, —i, Koblica (pri- imek) —e, —i, Prileževke dela- mo na —in: Lucija —a —o, Ivan- kin —a —o, Kobličin —a —o.

2. Če je poleg ženskega imena (n. pr. Julija) možki prilimek, se sklanja samo ime, prilimek pa ostane neizmenjen: Julija Pri- mic, Julije Primic, Julij Primic, lahko pa tudi prilimek sklanjamo: od Julije Primicve, o Juliji Prim- čevi, z Julijo Primčevo.

3. Če je možki prilimek (n. pr. Primko) sam brez imena, tedaj zaradi jasnosti je v imenovanju ku rabimo prilimek z obrazlo- -ova: Primčeva, Jerajeva, Va- šetova. V odvisnih sklonih pa moramo rabiti to obliko: od Prim- čeve, pri Vašetovi, s Crnejevo.

4. Nekatera tuja imena z nena- vadno obliko se ne sklanjajo: Carmen, s Carmen, pri Carmen z Nives, od Nives itd.

Potem sprašuje tovarišica Ma- rija Še, kako si je razlagati besed- do vahti, ali je beseda domača.

Vahiti, tudi vahte, kar pomeni avse svetle, je najbrž iz starejšeg- ga nemškega Velthag. Prvi del te besede se je južni nemščini izgo- varja Welch. Iz Weichtag je na- stalo vahtah (n. pr. o vahtah) in iz tega l. sklon vahte ali tudi vahiti. Pomen bi ustrezal, kar ima sbrnem, wih pomen avseht, iz vahte je potem še vahtarica, ki pomeni vrsto krizantem. Znana je tudi vahtica, neka hruska, ki je zrela šele o vahtah. Potem so se vahiti — hlebčki in sadje, ki se o vahtah dele otrokom in reve- žem.

Trejte vprašanje se glasi: ali se pravi komite, komiteja ali komi- tet, komiteja. V slovensčini je pra- vilno samo komite, komiteja, ko- mitet, it. To je tukaj in pomeni isto ko slovensko odbor.

Nekdo bi rad vedel, ali se piše sport ali šport, Beseda je angle- skega izvora in ima resda tam s (sport), vendar je pri naših postala ljudska in se izgovarja šport (š). Zato tudi pisemo š, Podobno pi- šemo še v nekaterih drugih tujkah š, če so postale splošne, ljudske besede: študent, študirati, špirt špijon, štipendija. Drugače osta- ne si sčističev, spektrum, stacio, naren itd.

1. Če ima ime ali prilimek žens- ko obliko na —a, se pregiblje kakor enaka oblika imena (torej kakor lipa, žena: Lucija, —e, —i, Ivanka, —e, —i, Koblica (pri- imek) —e, —i, Prileževke dela- mo na —in: Lucija —a —o, Ivan- kin —a —o, Kobličin —a —o.

2. Če je poleg ženskega imena (n. pr. Julija) možki prilimek, se sklanja samo ime, prilimek pa ostane neizmenjen: Julija Pri- mic, Julije Primic, Julij Primic, lahko pa tudi prilimek sklanjamo: od Julije Primicve, o Juliji Prim- čevi, z Julijo Primčevo.

3. Če je možki prilimek (n. pr. Primko) sam brez imena, tedaj zaradi jasnosti je v imenovanju ku rabimo prilimek z obrazlo- -ova: Primčeva, Jerajeva, Va- šetova. V odvisnih sklonih pa moramo rabiti to obliko: od Prim- čeve, pri Vašetovi, s Crnejevo.

4. Nekatera tuja imena z nena- vadno obliko se ne sklanjajo: Carmen, s Carmen, pri Carmen z Nives, od Nives itd.

Potem sprašuje tovarišica Ma- rija Še, kako si je razlagati besed- do vahti, ali je beseda domača.

Vahiti, tudi vahte, kar pomeni avse svetle, je najbrž iz starejšeg- ga nemškega Velthag. Prvi del te besede se je južni nemščini izgo- varja Welch. Iz Weichtag je na- stalo vahtah (n. pr. o vahtah) in iz tega l. sklon vahte ali tudi vahiti. Pomen bi ustrezal, kar ima sbrnem, wih pomen avseht, iz vahte je potem še vahtarica, ki pomeni vrsto krizantem. Znana je tudi vahtica, neka hruska, ki je zrela šele o vahtah. Potem so se vahiti — hlebčki in sadje, ki se o vahtah dele otrokom in reve- žem.

Trejte vprašanje se glasi: ali se pravi komite, komiteja ali komi- tet, komiteja. V slovensčini je pra- vilno samo komite, komiteja, ko- mitet, it. To je tukaj in pomeni isto ko slovensko odbor.

Nekdo bi rad vedel, ali se piše sport ali šport, Beseda je angle- skega izvora in ima resda tam s (sport), vendar je pri naših postala ljudska in se izgovarja šport (š). Zato tudi pisemo š, Podobno pi- šemo še v nekaterih drugih tujkah š, če so postale splošne, ljudske besede: študent, študirati, špirt špijon, štipendija. Drugače osta- ne si sčističev, spektrum, stacio, naren itd.

1. Če ima ime ali prilimek žens- ko obliko na —a, se pregiblje kakor enaka oblika imena (torej kakor lipa, žena: Lucija, —e, —i, Ivanka, —e, —i, Koblica (pri- imek) —e, —i, Prileževke dela- mo na —in: Lucija —a —o, Ivan- kin —a —o, Kobličin —a —o.

2. Če je poleg ženskega imena (n. pr. Julija) možki prilimek, se sklanja samo ime, prilimek pa ostane neizmenjen: Julija Pri- mic, Julije Primic, Julij Primic, lahko pa tudi prilimek sklanjamo: od Julije Primicve, o Juliji Prim- čevi, z Julijo Primčevo.

3. Če je možki prilimek (n. pr. Primko) sam brez imena, tedaj zaradi jasnosti je v imenovanju ku rabimo prilimek z obrazlo- -ova: Primčeva, Jerajeva, Va- šetova. V odvisnih sklonih pa moramo rabiti to obliko: od Prim- čeve, pri Vašetovi, s Crnejevo.

4. Nekatera tuja imena z nena- vadno obliko se ne sklanjajo: Carmen, s Carmen, pri Carmen z Nives, od Nives itd.

Potem sprašuje tovarišica Ma- rija Še, kako si je razlagati besed- do vahti, ali je beseda domača.

Vahiti, tudi vahte, kar pomeni avse svetle, je najbrž iz starejšeg- ga nemškega Velthag. Prvi del te besede se je južni nemščini izgo- varja Welch. Iz Weichtag je na- stalo vahtah (n. pr. o vahtah) in iz tega l. sklon vahte ali tudi vahiti. Pomen bi ustrezal, kar ima sbrnem, wih pomen avseht, iz vahte je potem še vahtarica, ki pomeni vrsto krizantem. Znana je tudi vahtica, neka hruska, ki je zrela šele o vahtah. Potem so se vahiti — hlebčki in sadje, ki se o vahtah dele otrokom in reve- žem.

Trejte vprašanje se glasi: ali se pravi komite, komiteja ali komi- tet, komiteja. V slovensčini je pra- vilno samo komite, komiteja, ko- mitet, it. To je tukaj in pomeni isto ko slovensko odbor.

Nekdo bi rad vedel, ali se piše sport ali šport, Beseda je angle- skega izvora in ima resda tam s (sport), vendar je pri naših postala ljudska in se izgovarja šport (š). Zato tudi pisemo š, Podobno pi- šemo še v nekaterih drugih tujkah š, če so postale splošne, ljudske besede: študent, študirati, špirt špijon, štipendija. Drugače osta- ne si sčističev, spektrum, stacio, naren itd.

1. Če ima ime ali prilimek žens- ko obliko na —a, se pregiblje kakor enaka oblika imena (torej kakor lipa, žena: Lucija, —e, —i, Ivanka, —e, —i, Koblica (pri- imek) —e, —i, Prileževke dela- mo na —in: Lucija —a —o, Ivan- kin —a —o, Kobličin —a —o.

2. Če je poleg ženskega imena (n. pr. Julija) možki prilimek, se sklanja samo ime, prilimek pa ostane neizmenjen: Julija Pri- mic, Julije Primic, Julij Primic, lahko pa tudi prilimek sklanjamo: od Julije Primicve, o Juliji Prim- čevi, z Julijo Primčevo.

3. Če je možki prilimek (n. pr. Primko) sam brez imena, tedaj zaradi jasnosti je v imenovanju ku rabimo prilimek z obrazlo- -ova: Primčeva, Jerajeva, Va- šetova. V odvisnih sklonih pa moramo rabiti to obliko: od Prim- čeve, pri Vašetovi, s Crnejevo.

4. Nekatera tuja imena z nena- vadno obliko se ne sklanjajo: Carmen, s Carmen, pri Carmen z Nives, od Nives itd.

KULTURNO ZGODOVINSKI IZLET V DOLINO GORNJE SOČE

5. Udol počitek v «Kanius» se nam je odprl, Danes nadaljuje- mo s tem izletom po gornji Soški dolini do Trente. Za vasa- ma Kanius in Kalom se dolina zoži naravno za reko in cesto. Na obdobjih se širijo smre- kovi gozdi, ki so še nekdanji pred- stavljali gospodarstvo bogastvo Tolminca, a so jih Benečani ponek- do golega izsekali. V predelovalnih so les iz Tren- te spili po Soči, kar je bilo seveda po mučno in zamudno. Danes prabija državna gozdna uprava moderna in učinkovitejša sredstva: železnice, kamione, ki gori- so prazni prav radi sprej- mi tudi izletnike in plan- nince. Na dvajset kilometrov dolga od Bovca bi jih sicer tako ali tako našli, da ne bi sposto- ni užiti prirode lepote Trente, kaj šele prijetnosti turo na vrho- ve. Kaniuska zavije ali se malce vli in posije vanjo pla- ninskih, uživamo na Soči čudovite, življenjske bogatih barv- nih to Polagoma se začne po- javljati preko reke položene značilnosti. Končno se struga poglobi sklanjalo tesen, katere robova na vrhu skoraj stikata in našim dovednim očem malo- ne preta skrivnostno temno rečno

6. Nekatera tuja imena z nena- vadno obliko se ne sklanjajo: Carmen, s Carmen, pri Carmen z Nives, od Nives itd.

Potem sprašuje tovarišica Ma- rija Še, kako si je razlagati besed- do vahti, ali je beseda domača.

Vahiti, tudi vahte, kar pomeni avse svetle, je najbrž iz starejšeg- ga nemškega Velthag. Prvi del te besede se je južni nemščini izgo- varja Welch. Iz Weichtag je na- stalo vahtah (n. pr. o vahtah) in iz tega l. sklon vahte ali tudi vahiti. Pomen bi ustrezal, kar ima sbrnem, wih pomen avseht, iz vahte je potem še vahtarica, ki pomeni vrsto krizantem. Znana je tudi vahtica, neka hruska, ki je zrela šele o vahtah. Potem so se vahiti — hlebčki in sadje, ki se o vahtah dele otrokom in reve- žem.

Trejte vprašanje se glasi: ali se pravi komite, komiteja ali komi- tet, komiteja. V slovensčini je pra- vilno samo komite, komiteja, ko- mitet, it. To je tukaj in pomeni isto ko slovensko odbor.

Nekdo bi rad vedel, ali se piše sport ali šport, Beseda je angle- skega izvora in ima resda tam s (sport), vendar je pri naših postala ljudska in se izgovarja šport (š). Zato tudi pisemo š, Podobno pi- šemo še v nekaterih drugih tujkah š, če so postale splošne, ljudske besede: študent, študirati, špirt špijon, štipendija. Drugače osta- ne si sčističev, spektrum, stacio, naren itd.

1. Če ima ime ali prilimek žens- ko obliko na —a, se pregiblje kakor enaka oblika imena (torej kakor lipa, žena: Lucija, —e, —i, Ivanka, —e, —i, Koblica (pri- imek) —e, —i, Prileževke dela- mo na —in: Lucija —a —o, Ivan- kin —a —o, Kobličin —a —o.

2. Če je poleg ženskega imena (n. pr. Julija) možki prilimek, se sklanja samo ime, prilimek pa ostane neizmenjen: Julija Pri- mic, Julije Primic, Julij Primic, lahko pa tudi prilimek sklanjamo: od Julije Primicve, o Juliji Prim- čevi, z Julijo Primčevo.

KOŽNE
PEGE

Rjava zrnca kožnega pigmenta dajejo polti več ali manj rumenkast ali rjavkast kolorit. Če je na nekaterih mestih kože tega barvila preveč, nastanejo na njej pege. Razločujemo primere, kjer je koža na večjih ploskvah rjavo obarvana od takih, kjer vidimo le majhne omejene lise.

Rjavkasto obarvanje večjih kožnih ploskev lahko nastane zaradi zunanjih ali notranjih vzrokov. Pri ljudeh z občutljivo kožo nastanejo te pigmentne lise, kjer se drgne koža ob obleko. Tako vidimo pri ženah, ki si še podvezujejo krila, temne pasove na koži. Splošno je tudi znano, da imajo moški na vratu rumenorjav odtisek od gumba. Tudi razna zdravila, ki so primešana mazilom ter dražljivi obliži, ki jih uporabljamo na koži, so pogosto vzrok hiperpigmentacije kože.

Izmed notranjih vzrokov, ki povzročajo rjavo umazane lise na koži, je predvsem treba omeniti nosečnost. Pogosto so pa tudi motnje v presnavljanju vzrok takim spremembam na koži. Kronična zastrupljenja z arzenom, na primer, povzročajo, da po črni koži, prav tako opažamo, da postane koža lisasta pri ljudeh z novotvorbami na nekaterih žlezah z notranjim izločevanjem.

Izmed vseh hiperpigmentacij so najbolj znane sončne pege. Nastanejo, kakor že ime pove, pri nekaterih ljudeh zaradi delovanja svetlobe na kožo. Seveda pa sončni žarki, oziroma bolj rečeno ultravijolični žarki, niso glavni vzrok njih nastanka. Najbolj pogosto so sončne pege pri rdečelasih in ljudeh s svetlo poltjo. Sončne pege so različnih barvnih odtenkov; pri otrokih so pogosto črne, zlasti na nosu. Nagnjenost k pegavosti je individualno različna, česar ni mogoče spremeniti, storimo pa lahko, da pege ne motijo.

Ker je mnogo lažje preprečiti, da pege ne nastanejo, kakor pa že nastale pege odstraniti, priporočamo, da se ljudje, ki nagibajo k pegavosti, izogibajo direktnim sončnim žarkom. Kožo ščitimo s širokoročnimi klobuki ali pa posebnimi mazili, ki ultravijoličnih žarkov ne propuščajo. Takšna mazila vsebujejo po navadi esencije in kininske soli, najbolj znani preparati so zeozon, ultrazozon in antilux. Za odpravljanje sončnih peg se poslužujemo sredstev, ki kožo belijo in takšnih, ki kožo luščijo. Z njimi je mogoče pege odstraniti, toda po navadi le za nekaj časa kajti sredstev, ki bi sončne pege za stalno odpravila, ne poznamo. Mlade deklice lahko potolažimo, da bodo pri njih pege po končanem telesnem razvoju večidel izginile.

Ze od davna znano domače sredstvo proti sončnim pegam je citrónov sok. Se bolje je, da dodajamo stalno vodo, s katero se umivamo, nekaj boraksa, ki povzroča počasno luščenje površnih plasti kože. Se močnejše učinke kvašenje kože z 1 odst. alkoholno raztopino sublimata. Večje posamezne pege najlažje odstravimo s koncentrirano karborno kislino, in sicer tako, da jo previdno nanašamo s stekleno palčko na posamezne pege. Če se pri tem koža vname, dajemo obkladke z očetnikovim glinom in pozneje mesto namažemo s cinkovim mazilom. Čež nekaj dni se namazan del olu-pijo in pojavi se bela bela polt; poudariti je pa treba, da se ta način odstranjevanja sončnih peg uporablja le, če so pege maloštevilne in večje oblike.

Za beljenje priporočajo 3 odst. raztopino vodikovega peroksid, s katero si naredimo dvakrat na dan odkladke po pol ure. Ker pa vodikov peroksid tudi lase, moramo paziti, da ne pride na obrvi in trepalnice, kar preprečimo s tem, da jih prej namažemo z maslčico.

Dr. S. S.

OKUSEN PUDING

Vmešaj v 75 g drobtin 100 g moke, 100 g sladkorja, 75 g masla, 100 g kandiranega sadja, lupino 1 pomaranče ali limone, 1 celo jajce in tri rumenjake, ščepec cimeta ter 1 žlica ruma. Stresi zmes v model, ki si ga namazala z maslom in potresla z moko ter kuhaj nad soparo. Ponuditi lahko mrzlo ali toplo.

M O D A

Za pridne gospodinjice dve delovni halji iz pralnega blaga.

Modni nasveti

Govorila sem s prijateljico o tem in onem, pa mi nenadoma pravi: «Pokažem ti model spalne srajce, zelo mi ugađa, tako si bom napravila». Pogledam in vidim haljo podobno, po vsej dolžini drobno plisirano sparno srajco s čipkastim vložkom na ramenih. Odgovorila sem tako, kakor bi večina od nas. «Res, prav lepo, vendar nepraktično! Pri perilu moramo v prvi vrsti pomisliti, kaj je praktično in šele nato, kaj je lepo.

Zelo je v rabi strojno pleteno perilo (triko), ki se večinoma dobro obnese. Predvsem je treba opozoriti na praktičnost tenkih bombažastih belih spodnjih hlačk, ki jih lahko pri pranju prekuhamo. Je zelo higiensko in vedno lepo. Spodnja krila pa so najbolj priporočljiva iz blaga. Tu je treba upoštevati osebni okus in zmožnosti denarnice. Prijetno se nosi satini, ki je vsem dosegljiv in zelo trpežen. Zimskega perila ne bom omenjevala, saj ga ravno sedaj odlagamo.

Za žene, ki mnogo delajo, je vedno edini čas, ko pomislijo malo nase. Odlože dnevno obleko in po večernem umivanju in negi obravna ležanje v posteljo. Pravilno je, da imajo takrat na sebi oblačilo, ki daje občutek svežosti in udobja. Skozi stoletja je bila spalna srajca iz

belega platna, v zadnjih desetletjih pa je popolnoma izginila iz naših omar. Deloma je to vpliv mode, in pa preobilice barvastega blaga, ki naj bi bilo lepše. Mislim, da je boljše izbrati tenko belo platno, kot pa ceneno umetno svilo, ki bo po nekajkratnem pranju postala cunjasta. Poleg tega vse kaže, da se tudi moda zanima za bele srajce iz finega batista, ki jih lahko okrasimo s čipkami ali vezenino. Seveda je treba pri vsakem materialu paziti na izbiro veznine. Za dela, kjer je treba puliti nitke, umetna svila ni preveč primerna.

Zelo lepo je, če je vse perilo, katerega imamo na sebi ene same barve, ali vsaj v barvah, ki se ujemajo. Za spodnje krilo iz satina je najlepše in najfinejše belo. Če nimate pogostoma črne ali temnomodre obleke, je priporočljivo črno s čipkami okrašeno spodnje krilo. Nikar si ne izbirajte mustinastih kosov perila, razen če ga imate mnogo. Opustite preobilice čipk, tenčice, naborkov in trakov ter si raje izberite blago, ki kljub pranju ohrani lepoto in svežo barvo, obliko, ki bo udobna in praktična za likanje in za okras pa predvsem veznino, ki je naša narodna lastnina in v katerem se vsako slovensko dekle izkaže.

SONJA

NASVETI

RIBE IZ TELECIJH JETERC.

Zreži na drobne rezine 20 dkg telecijh jeter, jih zmešaj s 5 dkg masla in praži nato 5 minut na nizkem ognju. Med kuhanjem jih neprestano obračaj ter nekoliko popopravi, kuhane pretlači skozi sito v lončeno skledo, dodaj še 10 dkg masla in dobro ter dolgo časa mešaj s kuhinjsko, dokler ne dobiš rahlega pireja; stresi v lončen model, pusti, da se ohladi, daj nato na krožnik in ponudi.

NEKAJ RAZLIČNIH ZABEL ZA SOLATO

3 žličke olja, 1 žlica narezane čebule, sok polovice limone in pol žličke soli;

1 žlica kisa, 3 hlice olja, 2 žlički soli, rumenjaki dveh trdo kuhanih jajc. Rumenjaki pretlači skozi sito, ščepec

za
tržaško
kuhinjo

soli, za nožev konico popra in malo kisa. Ocvri na drobno zrezane slanice in še vročo vrzi na solato.

Dodaj običajni zabeli pečeno čebulo, ki si jo pretlačila skozi sito in pol žličke paprike.

Prvo zabelo uporabiš samo za solato iz kuhane zelenjave, ostale tri pa za kuhano in surovo zelenjavo.

OTROK IN DELO

Veliko odgovornost ima mati do svojega otroka. Vsaka skrbna mati bi se morala zavedati, da bo njen mali neboljenček nekoč odrasel človek in kot tak član družbe, do katere bo imel različne dolžnosti. Če je bila otrokova vzgoja pravilna, bo mati brez skrbi prepustila svoje dete samostojnemu življenju.

Vprašanje o otrokovi vzgoji je zelo obširno, zato se bomo danes ustavile le pri otrokovi vzgoji k delavnosti.

Ze od nekdaj je bilo delo osnova v človeškem življenju in pri razvoju narodnega življenja ter kulture. Mati mora pomisliti, da bo otrok, čim doraste, v družbi nekaj pomenil, da bo imel neko vrednost, le če bo sposoben sodelovati v delu, od katerega bo odvisno tudi njegovo blagostanje. Torej vzgajati svojega malčka v ljubezni in odgovornosti do dela, pomeni, ne samo vzgojiti dobrega člana človeške družbe, ampak tudi ustvarjati njegovo bodočo življenjsko raven. Če bo njena vzgoja pravilna, bo otrok kasneje z veliko večjim uspehom dosegel poklic, katerega si je izbral.

Materi pa ne smejo razumeti pod besedo delo le fizično opravljanje

kakega posla, ampak morajo v otroku predvsem buditi in vzgajati sposobnost razporeditve, spretnost, pazljivost, vestnost in sposobnost za presojo. Nikakor ni nekoristno nagajati otroku fizično delo, vendar pa mora mati pustiti otroku popolno svobodo v izbiri sredstev za opravljanje tega posla. Deklica mora n. pr., sama priti do tega, kakšna je krpa, s katero bo pobrisala prah po pohištvi ali podu. Če otrok sam ne bo videl razločka, mu ga naznačite, pomagajte mu prijazno in pozorno. Ako se zmoti, ne zadržite nanj, ampak mu resno razložite. Dajte otroku čutili, da nosi vso odgovornost za delo.

Otroka mora mati začeti vzgajati že v najznejši dobi, ko dete še živi med igračkami. Paziti mora nanje, ko konča z igranjem, naj vse lepo pospravi, igrače očisti, če se zlomijo, naj jih kar sam popravi, seveda kolikor je to v njegovi moči. Dajti pa mu moramo za tako o pravilo določen material.

Ko otrok dorasča in se oddaljuje od igre, ga moramo teže zaposliti. Otroka naj zaliva cvetlice v stanovanju, ureja in zлага časopise, pripravlja mizo za kosilo, hrani psa ali mačko, skrbi za toaletne potrebščine, sam naj si zašije gumbe, obleko, naj hodi po drobni nakupi, po uradih itd. Vesta mati bo pač sama znala določiti otroku odgovarjajoče delo, posebno pa v času šolanja, ko je otrok že obremenjen z učenjem.

Včasih je težko pripraviti malega poredneža k delu. Nestrpna mati, ki hoče to doseči s kričanjem ali celo s silo, vzgoji samo škoduje, ker bo v otroku vzbudila upor. Neoboljivežu je treba mirno in resno zapovedati. Otroka že od vsega začetka pravilno vzgajamo, če vzbudimo njegovo zanimanje s čisto navadno prošnjo: «Ali bi mi lahko nekaj napravil? vem, da je težko in si še zapostavlja. Prošnja je najboljši način zahtevanja, ne smemo je pa zlorabljati. Najbolje je, da se je poslužimo takrat, ko vemo, da jo bo otrok rad izpolnil.

Mati mora tudi otroka odvaditi, da bi izkoristil mlajše brate ali sestre; naučiti jih mora, da se bodo medseboj podpirali. Lepo opravljeno delo zasluži priznanje, s katerim pa ne smemo pretiravati. Mati naj zlasti ne hvali otroka za izvršeno delo pred znanci.

NASVETI

in odgovori
ljudskega zdravnika

G. J. iz Bazovice: Ze nekaj časa me boli grlo; belih oblog nimam, samo nebo je nekoliko bolj rdeče in jezik je umazan. Izpiram se s slano vodo, jemljem penicilinske tablete, a mi nič ne pomaga. Vročine nimam. Domači mi pravijo, da je to prehlada. Prosim, kaj naj napravim.

Odgovor: Ne morem vam dati točnega odgovora, ker iz vašega vprašanja ni dosti razvidno. Pazite na prebavo, pijte limonin sok in pustite penicilin, ki v takih primerih nič ne pomaga.

A. Z. iz Trsta: Na nogah nekoliko nad gležnjem imam temno-rdeče madeže. Če te madeže otipam, čutim, da so trdi in me ob pritisku bole. Imela sem že take madeže, pa so izginili. Sedaj pa so bolj trdovratni. Tedaj mi je pomagala rahla masaža.

Odgovor: Madeži o katerih pišete, so lahko pojav kake bolj trdovratne bolezni, zato vam svetujem, da greste k zdravniku. Madeži sami, če so lahkega značaja, izginejo proti poletju.

M. K. iz Trsta: Ze od rane mladosti imam rdeč nos. Temu je vzrok, da mi je omrznil. Zaradi tega sem zelo nesrečna, zlasti, ko slišim opazke. Prosim svetujte mi, kaj mi je storiti, da odpravim to rdečico.

Odgovor: S takim nosom je pa res sitnost, posebno če človek polaga toliko važnosti na opazke ljudi. Poizkusite s postopnim sončenjem in z vsakodnevnim rahlim masiranjem kože z dobro kremo.

Dojenček
telovadi

Tudi malemu človečku telovadba koristi. Ako hoče imeti mlada mamica lepo raščenega in zdravega otroka, naj že takoj v prvih mesecih (po drugem ali tretjem mesecu, ko dojenček drži glavičo trdno, pokonci) prične s telovadnimi gibi, ki jačajo mišičevje in preprečujejo okrivljanje okostja, pospešujejo krvni obtok in krepe tek. Najprimernejši čas za telovadbo dojenčka je pred kopeljo in pred hranitvijo. Dete naj leži na pregrinjni dovolj veliki mizi. Če je nerazpoloženo ali bojno, ga pustimo lepo na miru. S telovadbo ne smemo pretiravati, sunkoviti gibi dojenčku škodujejo, zato naj telovadi mamica s svojim malim zelo previdno. Če se bo otrok upiral in ne bo hotel slediti gibom, ga ne smete siliti. Pričnemo s lahkim vajami in pridemo polagoma na težje. Najprej po dve do tri minute, potem pa že pet do sedem minut.

Otroka položiš na hrbet, vzameš v roke nožice in jih počasi in mehko potegneš k sebi ter spustiš nato v naravno in priljubljeno dojenčkovo lego. To vajo ponovi 3 do 4 krat.

Nožice naj ostanejo skrčene, kot v naravni legi, ročice iztegni ob telesu navzdol, potem pa jih počasi obrni navzgor. Vaja je koristna predvsem za razvoj prsnega koša. Vajo ponovi 3 do 4 krat.

Spomladansko cepljenje sadnega drevja

Sadno drevje lahko cepimo na dva načina. Cepljenje v pravem pomenu besede opravimo takrat, kadar cepimo še v drevesnici razne vrste (sorte) na divjak. Precepljamo pa takrat, kadar odraslo drevo, ki je že rodilo sadje, a je slabe vrste ali ne odgovarja podnebnim in talnim razmeram, vnovič cepimo na drugo vrsto. Novodobno sadjarstvo nas uči, da je najbolje cepiti divjak v drevesnici tako, da pride na stalno mesto (sadojnjak) že cepljena sadika. Za cepljenje sadik-divjakov je najbolje, da cepimo v oko.

Za precepljanje najbolj priporočamo naslednje načine:

1. Cepljenje v razkol; 3. cepljenje pod lub; 3. cepljenje na sedlo.

Mesec marec in april sta najbolj ugodna za cepljenje sadnega drevja. V ta namen pa si moramo že v februarju nazerati potrebnih cepičev, zato da bodo v času cepljenja nekoliko manj sočni kakor podlaga ali divjak, ker sicer se lahko zgodi, da poženejo cepiči prej, preden se primejo. Narbane cepiče zakopljemo do uporabe v vlažen pesek kje v kleti.

Oglejmo si sedaj nekoliko posamezne načine cepljenja.

CEPLJENJE V OKO

Za to vrsto cepljenja uporabljamo popek z jezičkom lubada, ki ga vstavimo na les podlaga. Tako lahko cepimo spomladi, kadar začne podlaga poganjati. Te vrste cepljenja imenujemo cepljenje v rastoče oko. Cepljenje v speče oko pa imenujemo cepljenje, ki ga izvršimo v mesecu avgustu; popje požene v tem primeru šele prihodnjo pomlad. Za sadno drevje je priporočljivo cepljenje v avgustu. Vejice, iz katerih izrežemo popke, morajo biti iste starosti, zdrave in sočne, tako da lub z lahkoto odstopi od lesa. Ta način cepljenja zahteva hiter postopek, izvršimo ga v drevesnici na eno do dve leti starih divjakih, kakih 10 do 12 cm nad površino zemlje. Neposredno nato ali še preden izločimo popek, napravimo na podlagi rez v obliki črke T. Navpični rez naj bo še enkrat daljši od podolžnega. S cepilnim nožem privzdiguemo lub ob spoju podolžnega in navpičnega reza, z levo roko pa vložimo ščit s popkom. Ščit cepiča ostane pokrit z robovi navpičnega reza podlage, a popek molli ven. Nazadnje še povežemo cepljeno mesto z nalašč napravljenim gumijastim trakcem ali pa rafijo.

CEPLJENJE V RAZKOL

Ta način cepljenja je pri nas najbolj udomačen. Ima pa to slabo stran, da prizadenemo drevesu veliko in obsežno rano. Da bi se ta rana čim prej zarasla, moramo cepiče tako obrniti, da stoje njihovi spodnji popki navznoter. Nastale odprte rane moramo prav skrbno zamazati s cepilnim voskom ali smolo. Kako pripravimo cepilno smolo, pa smo že obširneje govorili v eni naših zadnjih števil.

CEPLJENJE POD LUB

Cepljenje pod lub je zelo priporočljiv način spomladanskega cepljenja. Rana, ki pri tem cepljenju nastane, je majhna. Ta cep se tudi zelo rad brizga, toda izvršimo ga šele tedaj, ko

se da lubad na lahkem ločiti od lesa. To cepljenje izvršimo takole: Prerezemo ali prežagamo deblo, kakor za cepljenje v razkol. Nastalo rano zgladimo z nožem, nato prerežemo cepič in ga pripravimo tako kakor za cepljenje na sedlo. Nato napravimo toliko zarez v lubad, kolikor želimo vstaviti cepičev. Ko je to storjeno, privzdignemo lubad na podlagi tako, kakor pri cepljenju v oko. Končno vtaknemo med lub in les cepič, da se zareza dotika lesa, hrbet pa lubja. Nazadnje povežemo cepljeno mesto z ličjem in ga zamažemo s cepilno smolo.

CEPLJENJE NA SEDLO

Te vrste cepljenja se poslužujemo tedaj, ko je podlaga nekoliko debelejša od cepiča. Cepimo takole: Na glavnem mestu prerežemo podlago s škarjami ali s dno zobčasto žaglico. Prerez podli nekoliko poševen in gladek. Zgladimo ga z ostrim nabrušenim sad-

jarskim nožem. Nato zarežemo cepič na sedlo. To zarezo napravimo z ostro in dolgo ostjo cepilnega noža. Pri tem postopamo tako: V bližini popka, in sicer za njim, napravimo nekoliko poševno v smeri proti vrhu cepiča zarezo, glodoko 1/3 cepičeve debelosti. Nato napravimo še eno tako zarezo, toda mnogo bolj poševno. Ta zareza naj sega prav tako globoko in naj se steka s prvo zarezo skupaj. Zaradi teh dveh zarez odpade košček lesa od cepiča. Nato nastavimo cepilni nož v nastalo zarezo in prerežemo cepič zelo poševno. Tako nastane na cepiču sedlo odgovarjajoča zareza. Ko smo to storili, napravimo na podlagi, in sicer na strani, kjer je prerez najvišji, podolga zarezo tako veliko kakor je ona na cepiču. Končno položimo cepič natančno na zarezo in povežemo cepljeno mesto z ličjem in namažemo cepljeno mesto s cepilno smolo.

Da bo cepljenje uspešno, ga moramo izvršiti pravočasno! Toda stalno moramo zemljo rahliti in pletiti. Vezi moramo nadzorovati in jih obnavljati, da ne bi popustile ali pa bile preveč stisnjene. Ščasoma moramo odstraniti vse poganjke podlage, da ne bi njih rast šla na račun cepičev. Pri cepih pa, ki imajo po več cepičev, obranimo le bujnejše!

Cepljenje na sedlo

KMETOVALEC V APRILU

POLJEDELSTVO

Kdor še ni z brano prevlekel oziroma žita naj to delo čimprej izvrši! Naj nam ne bo žal za kakšno izrito žitno rastlino, ker nam bo škoda gotovo povrnjena. Sedaj je tudi skrajni čas, da žitu pognojimo z nitratom, katerega trosimo vrh žita. Gnojenje z nitratom opravimo v treh obrokih, in sicer vsakih deset dni. Prepozno trosenje nitrata pa žitu ni priporočljivo, posebno ne pri nas, ker je v maju navadno že suša.

V tem mesecu so glavna opravila na polju: sajenje krompirja, setev krmne pese, koruze, fižola, lucerne, detelje itd. Sadimo krompir ter sejmo koruzo in fižol v vrste. Sajenje in setev navedenih semen v vrste ima zlasti to veliko prednost, da nam jih potem ni treba okopavati in osipati na roke, temveč z okopalnikom in z vprežno živino, kar je popolneje in cenejše delo, ki nam pripomore do boljših in obilnejših pridelkov. Ne pozabi, da morajo imeti rastline v zemlji vse redilne snovi v zadostni meri, da ti lahko dajo obilnih pridelkov.

TRAVNISTVO

Nadaljuj in dokončaj čiščenje, trebljenje, gnojenje in branje travnikov. Kjer je ruša redka, moramo posejati, a sejmo samo dobre trave. Skoraj povsod uspevajo angleška ljuljka, mačji rep pa tudi nekoliko deteljnega semena ne škoduje. Najboljša je hrana iz dobrih trav in detelje. Ne sejmo senenega drobirja, ki nam travnike samo zaplevlja! Plevel na travniku je največkrat kriv, da pridelamo malo krmne.

ZIVINOREJA

Upoštevaj vse kar smo svetovali za marec, tudi v tem mesecu. Proti koncu aprila bomo začeli vsaj ponekod krmiti živino z zelenimi krmili. Od suhega krmiljenja k zelenemu moramo preiti počasi, in sicer v 14 dneh. Zeleno krmo kosi zjutraj po rosi ali proti večeru pred roso. Pazi da se zelena krma ne ugreje in ne uvene, zato jo spravi takoj domov in jo natanko in rahlo raztrosi po senčnem prostoru. Vse živali, posebno pa mlade in breje, začni puščati bolj pogostoma in dalj časa na prosto, da se lahko pregibljejo in nadihajo svežega zraka. Pomlad je! Ne pozabimo na-

še stare navade in razkužimo temeljito naše hleve in svinjake z apnenim beležem. Pazi na snažnost jasil, korit in vse posode, ki jo rabiš za krmiljenje živine.

Piščeta, ki so se izvalila, imej na toplem. Vsako piščee začni krmiti šele 24 ur potem, ko se izvali. Najprej mu daj drobnj, potočni ali rečni pesek, ki je nujen potreben za prebavo. Ko použije piščee nekaj zrnc peska, začni mu krmiti suhih krušnih drobtin, proso in drugo drobnj semanje, ječmenov ali ajdov zdrob.

Pri krmiljenju piščet se drži pravila: nikdar preveč, pač pa večkrat. V prvem tednu krmij piščeta vsaki dve uri, v drugem vsaki dve do tri ure, potem pa približno vsake tri ure.

SADJARSTVO

V sadojnjaku je v tem času razen cepljenja le malo dela. Napreden sadjar je že v zimskih mesecih očistil, obrezal in pognojil sadneno drevje. V tem mesecu se pojavi škodljivi cvetoder, proti koncu meseca pa majski brošč. Ta dva škod-

ČITAJTE

Ljudski tednik

ljivca zatiramo s pobiranjem hroščev, ki jih stresemo v odejo. V borbi proti škodljivcem so nam zelo koristni ptici zlasti senice. Zato je priporočljivo, da postavimo v sadojnjak nekoliko tpko imenovanih gnezdnih skrinjic. Te skrinjice napravimo iz 30 do 50 cm dolgih panjev (čokičev), v katerih sredino izdolbemo do polovice dolžine 6 do 7 cm okroglo luknjo. Nato izvrtno luknjo od strani za vhod. Ta luknja ne sme biti širša kakor 3 cm, ker sicer se bo v skrinjico ugnezdil vrabec. Ko smo to storili, zamašimo široko luknjo s tem, da pribijemo na parjič desko, ki bo obenem služila za strešico. Pod vhodno luknjo zabijemo klin, na katerega ptica sede. Končno pritr-dimo skrinjico na močan drog, katerega privežemo na vrh drevja.

Dobra vzreja piščancev

Vzreja piščancev ni lahka stvar. Zelo redko se posreči vzrediti vse piščance, ker jim prete razne nevarnosti: bolezni in sovražniki, tako da moramo vedno računati z znatnimi izgubami, včasih tudi z 20 do 25 odst.

Piščanci morajo biti v posebnih kurnikih, ločeni od odrasle perutnine. Tako jim lahko posvečamo več pozornosti in preprečimo, da bi jih odrasle živali preganjale.

Večji perutninarji uporabljajo tako imenovano umetno kolkijo, to je pripravo v obliki velikega dežnika, pod katerim je pečica za ogrevanje. Kakor si piščeta želijo več ali manj toplote, tako se oddaljujejo ali približujejo peči. To je umetna vzreja, pri kateri moramo za vso krmo in zaščito piščancev skrbeti sami. Izgube so manjše, ker se piščeta v prvih tednih daleč ne odstranjuje. Toda umetna vzreja ima slabo stran, da vzgajamo premehkužne živali, ki nimajo prilike, da se še v mladosti v prosti naravi utrjujejo. Tudi odpade stroga naravna selekcija, s katero ob prostem kretanju piščancev kaj kmalu odstranimo vse slabice. Pod umetno kolkijo so živali zavarovane pred neugodnimi vremenskimi vplivi in tako ostane pri življenju marsikateri slabik. Za kmečke prilike ta način vzreje sploh ne prihaja v poštev.

Ko odzvamemo po izvalitvi kolkijam piščance, jih spravimo na toplo mesto in ko se zadnji piščanec izvali, določimo kolkije-vodilke. Nikakor ni potrebno, da bi vse kolkije valilke tudi vodile. Zelo ne-

gospodarsko je namreč, če vodi kolkija samo po nekaj piščancev, kakor to zelo pogosto vidimo na naših kmetijah. Vsaki kolkiji dodelimo toliko piščancev, kolikor jih lahko pokrije. V mrzlem vremenu ji damo okoli 20, v toplejšem pa 25 in več piščet. Na ta način kolkijo primerno izrabimo. Nadštevilne kolkije napodimo, da začnejo čez nekaj časa zopet nesti. Velika prednost je zopet v tem, da se vsi piščanci istočasno izvalijo. Če smo uporabili za valilko tudi puro, potem ji vodstva rajši ne poverimo. Sicer je res pridna in skrbna mati, toda nerodna je in težka in nam prve dni marsikatega mladiča pohodi.

Kolkiji, ki je določena za vodilko, ne dajemo piščancev nazaj v gnezdo, kjer je valila. Nasprotno, sežemo gnezdišče, da uničimo mrčes, ki se ga je gotovo nekaj zaredilo. Vsaki kolkiji vodnici pripravimo poseben, majhen hlevček iz starega zaboja, ga znotraj prebelimo z apnenim beležem, nasteljeno s praprotnjo in na vrhu s kratko slamo. Sprejeto steno nadomestimo z vratci iz žične mreže ali paličic. Ta hlevček služi za prenočišče toliko časa, dokler kolkija piščeta vodi. Ker so mladi piščanci za mrčes izredno občutljivi in jih ušji in prišče lahko dobesedno onemarijo, sta potrebni skrajna previdnost in snaga. Zabojo moramo vsak teden izprazniti, nastilj pokuriti, hlevček nanovo prebeliti in sveže nastlati. Kdor se boji, da bi imel prvi teden ali prvih deset dni prevelike izgube, če pusti kolkiji s piščanci popolnoma prosto pot, priključi lahko na opisani hlevček še majhno ogradičo iz žice ali paličic. Ta ograja je brez tal in tako imajo piščeta pod sabo zeleno trato. V slabem vremenu se umaknejo v hlevček, ki ga odnesemo ponoči pod streho. Zapi-ramo piščance v tako ograjo samo tam, kjer je v okolici na primer voda, cesta z živalnim prometom, luknje izdrtih kolov ali gozdne roparice (vrane itd.). Hlevček z ograjo moramo prestaviti vsak dan na svežo zeleno trato, da takoj vsaj deloma nadomestimo prosto pašo.

Nasad in ravnanje med valjenjem

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Piščanec z ostankom rumenjaka

Med valjenjem ima kolkija temperaturo 42° C. Ta visoka toplota je tudi v jajcih. Piščanec je tako rekoč v vroči kopeli 42° C. Iz te vročine pride še ves moker na hladni zrak, kateremu se mora šele počasi privaditi. Razumljivo je, da moramo zato prve dni preskrbeti piščancem predvsem toploto, da se privadijo na naš mrzli svet. Torej pomnite: izvaljeni piščanci ne potrebujejo 1 do 2 dni nikake hrane, pač pa mnogo toplote.

ŠTEVILO PIŠČANCEV

Koliko piščancev naj izvalimo vsako leto, da nadomestimo tretjino starih kokoši, ki jih do jeseni izločimo? Če imate 30 kokoši v kurniku, morate za vsako jesen vzrediti 10 prvorazrednih jajčec.

Kjer je 60% naraščaja petelinčkov, od jajčec pa jih doraste samo polovica v lepe plemenice, moramo izvaliti najmanj 50 piščet, kar odgovarja 60 valilnim jajcem in štirim kolkijam. Pri tem pa seveda preostane okoli 30 petelinčkov in 10 jajčec za prodajo, če nimamo nobenih izgub.

Pri valjenju veljata 2-3 izvaljenih piščancev kot dovoljen uspeh. Iz 15 jajc se mora torej izvaliti najmanj deset piščancev, sicer gotovo ni bilo pri jajcih ali pri kolkiji nekaj v redu. Kadar so vse okoliščine ugodne, se jih lahko izvali tudi več in včasih izjemoma celo vse. Štiri petine ali 80% piščet je že prav dober valilni uspeh.

VINOGRADNISTVO

V vinogradu ni posebnega dela, ako so, trte že obrezane in povezane, ako je pognojeno in prekapano! Kdor tega še ni uredil, naj uredi hitro! Ko začne trta brsteti, tedaj ne bi smeli imeti v vinogradu robenega dela.

KLETARSTVO

V aprilu je skrajni čas za drugo pretakanje vina, ki ga moramo izvršiti vsekakor prej kakor ozeleni trta. Znano je, da se takrat začne vino gibati. Če stoji še na drožju, se lahko drožje dvigne in vino postane motno. Pri pretakanju ne smemo pozabiti zveplati sodov. Nadalje moramo skrbeti za snažnost kleti in sodov. Tla pometemo, stene pobelimo in sode obrišemo s suho cumjo.

VRTNARSTVO

V zimskih gredicah zredimo rastline in jih presadimo na prosto. Posebno priporočljivo je prepikirati sadike paradiznikov, zelere, paprike, malacane itd., katerih še ni mogoče sejati na stalno mesto. Od začetka do srede aprila sejamo na prostem: čebulo, poletno redkev, jedilno peso, kumare, fižol in sploh že v prejšnjih mesecih rastočo zelenjavo, ki jo uporabljamo bolj pozno poleti. V aprilu je najbolj primeren čas, da posadimo mlade šparglje na stalno mesto. Zgodnji grah je treba okopati in obtakriti. Zimsko zelje ponovno zalijmo z gnojnico in okopljimo. Proti koncu aprila lahko začne sejati pozni poletni ohrovt, kapus cvetačo.

CEBELARSTVO

Cebelnjak je oživel. Cebele letajo pridno na pašo ter prinašajo obnožnino, vodo in nektar. Te snovi so nujno potrebne za hranjenje zalege, ki je mora v tem mesecu biti iz dreva v dan več. Cebelar mora uporabiti vse svoje znanje, vse pomoči in sredstva, da pride v maju, še preden akacija vzcveta, do močnih družin, ki bodo zmogline izkoristiti to važno spomladansko pašo. Kdor čebelari s slabimi in gleda bolj na število parjev kakor na število čebel, ta ne bo imel od čebelarstva nikdar gmočnih koristi. V njegovih panjih bo vladal namesto matice molj in iz panjev bodo zleteli metuljčki namesto čebel. Umri čebelar si tudi pravočasno pripravi potrebne satnice.

DOBERDOB

Vojni roman slovenskega naroda

«Ti si vzel moj komis!»

Ta se je začudil:

«Kako to? Ze tri dni sem se pulil zanj, ker mi ga je dolgoval za tobak, a danes sem mu ga pri razdelitvi silo vzel. Kaj hočeš, s temi ljudmi je že tako...»

Almer se je ugriznil v ustnice. Prihodnje jutro se je pridružil razdeljevalcem kruha. Dva vojaka sta ga nosila v odeji in četovodja Erdkönig ga je metal na ležišča. Ko so prišli do Marošvega ležišča, je tam že čakal infanterist Zapf in prestregel Marošvevo porcijo kar iz Erdkönigovih rok.

«Kruh je moj!» je vpil Almer.

«Kdo trdi to?» Zapf je skril kruh za hrbet in trmasto strmel v Almerja.

«Predvčerajšnjim sem dal žlindro za kruh», je trdil Almer.

«A jaz sem mu včeraj dal cigarete», je odgovarjal Zapf.

Izgubljeno je bilo izgubljeno, zato se je Almer začel znašati nad ciganom, ki je nepremično ležal na pogradi, kakor bi se ga vsa stvar prav nič ne tikala.

«Svinja ciganska, ti bom že pokazal!»

Skodoželjen smeh je zadonel po baraki. Almer ni bil priljubljen in celo zanesljivci so mu skrivaj privoščili to smolo.

«Kaj mu boš kazal, še en kruh mu rajši daj», se mu je na ves glas rogal Segal.

Kalivoda mu je pa oponesel:

«Zakaj pa prodajaš žlindro?»

«S teboj še govorim ne, prekleti povidl», se je razburil Almer.

«Jaz sem Dunajčan», je poudaril Kalivoda.

«Piši me v uho».

Almer se je zagrizel vase in tovariši so vedeli, da ves dan ne bodo dobili besede od njega, kajti znal je držati tesle ko nihče drugi. Toda zgodilo se je nekaj, kar je vse taborišče nenadoma yrglo iz ravnotežja in razvezalo jezik tudi Almerju.

Bilo je po večerji. Večina je že pomila posodo in se vrnila na pograde. Nekateri so se spravljali h kartam, drugi so se odpravljali v mesto, je Maroš in nekaj sestranih Talerhofovcev je še oprezalo okrog kuhinje za ostanki. Nenadoma sta pridirjala infanterista Demark in Grum vsa zasopla v barako. Oba sta bila od tretjega voda in sta se izmed prvih odpravila v mesto.

«Przemisl je padel...» je že na pragu barake zakričal Demark.

Novica je učinkovala kakor bomba in prvi trenutek se je zdelo, da se je zamajala tudi luč, kot bi hotela ugasniti. Nekateri so onemeli na pogradih, druge je vrglo z ležišč in začeli so se zbirati okrog obeh vojakov, ki sta še vedno stala na pragu barake.

«Kaj pravita?»

«Przemisl je padel...»

«To ni mogoče!»

Demark je razlagal.

«Prišla sva do lazaretovske kasarne. Pred njo je gruča vojakov, ki se razgovarjajo samo o tem...»

Na vseh obrazih se je zrcalil globok strah, kakor da se je zgodilo nekaj strašnega, odločilnega. V prvem iznenadenju so vsi obstali, kakor ukopan; globoko zamišljeni so plašno gledali drug drugega.

Almer, Held, Barfuss, Holcman in še nekateri zanesljivci so se kakor pijani vračali na pograde. Ko je Almer začutil pod seboj trdo desko ležišča, se je pogumil in s hrapavim glasom zaklical:

«To ni res, to ne more biti res...»

«Ce pa že časnik piše», se je zadril Zapf. «V sosednji baraki ga že imajo».

Nekaj radovednežev in nestrpnih se je zagnalo iz barake na dvorišče. Ni trajalo dolgo, ko so se spet vrnili. «Kaj je?» so jih sprejeli zastrašeni glasovi.

«Je, je...»

Težko vzdusje je zavladalo po prostoru. Trdnjavo Przemisl, ki so jo Rusi že mesece oblegali, je večina vojaštva imela za nepremagljivo; tako jih je vsaj učila dnevna propaganda. In ta nepremagljiva trdnjava, ki je po njihovem mnenju zadrževala ogromno rusko arnado, da se ni mogla spustiti proti fronti in jo pomandrat, se je zdaj vdala.

«Zdaj pa lahko kaj doživimo...» je prvi vzdihnil Holcman in preplašeno pogledal Amuna, ki je nepremično ležal na slami in iznenaden strmel po baraki. Ker mu Amun ni koj odgovoril je Holcman nadaljeval:

«Kaj praviš ti?»

Amun je moral še razmišljati, kaj naj odgovori. V njegovi glavi in v njegovem srcu je valovilo toliko misli in toliko čustev, da še ni jasno videl, kaj naj si misli in kako naj sodi. Bil je šele na nekakem razpotju. Na eni strani mu je srce vriskalo od tihega veselja, da se je Rusom posrečilo vzeti trdnjavo, ki je tudi po njegovem mnenju zapirala pot ruskemu prodiranju na zahod, prodiranju, ki je pomenilo svobodo slovanskim narodom: — na drugi strani pa ga je še nekaj oviralo, česar si ni znal razlagati. Kot bi ga skelelo, da se ruši to, čemur je sam pripadal... Tako, kakor je čutil, je tudi odgovoril:

«Zdaj lahko kaj doživimo...»

«Kaj pa?» se je z osornim glasom javil Segal, ki je slisal Amunovo dvoumno izjavo.

«Pot na Dunaj je Rusom odprta», je malodušno dejal Barfuss.

«Mogoče bo pa vojne konec?» je pridodal Janoda, ki je ves čas tiho sedel na pogradi in z rokami oklepal noge. «No, kaj še?» je vprašal Segal in s čudno zvedavostjo, gledal po pogradih, kakor da bi užival ob malodušnosti, ki so jo kazali celo največji zanesljivci.

Medtem so bila vrata v barako še zmeraj na stežaj odprta in z dvorišča je pihal občuten mrz. Nenadoma je vse prevpil Popovič:

«Zaprte vendar vrata!»

Nekdo je zaprl vrata. Popovič je spet legel vznok, nažgal cigareto in se delal, kakor bi spal.

«Kaj praviš ti, Popovič?» se je Segal obrnil k Bosancu.

«Nič!» je odgovoril ta.

Segalu ni preostalo drugega, kakor vzeti stvar v roke. Začel je s skrajno zaničljivim obrazom:

«Konec vojne zadelj take posrane trdnjave? Ali se vam blede?»

Nato je na dolgo in široko pričel razlagati, da nima padec Przemisla nobenega odločilnega pomena.

«Avstrija je trdnjavo predala, ker je hotela končati neumno prelivanje krvi».

«Brata imam pri trdnjavski artileriji», se je nenadoma oglašil Held.

Trije, štirje glasovi so hkrati rekli:

«Ta je zdaj že na dobrem, ne boj se. Zanj je vojna končana».

Held je grdo pogledal in umolknil.

Oglasil pa se je infanterist Dam iz spodnjega pograda:

«Prelivanje krvi... Ali je te krvi nenadoma tako škoda?»

«Ko da bi na fronti ne tekla kri?» je dodal Pekol.

Amun in Stefanič sta še komaj vzdržala na pogradi; čimbolj se je raztegal pogovor o Przemislu, tembolj je vrelo v njima. Slednjič sta vstala in se napotila v drugo pregrado barake, kjer sta bila nastanjena tretji in četrti vod; tam je bilo več Slovencev.

Na pogradi, kjer sta ležala Demark in Grum, je že bila zbrana majhna gruča rojakov; infanterist Palir od drugega voda, infanterist Dervodel od tretje stotnije s tovarišem, celo Pekol se je medtem že prikradel h gruči. Začeli so se zbirati kar sami od sebe. Bilo jih je še malo pri bataljonu in zato so čutili še močnejšo povezanost med seboj. Navadno so se shajali pri Amunu ali pa pri prvem in drugem.

Prvi je spregovoril suhi in dolgi Dervodel:

«Ali bo res konec vojne?»

«Prav bi bilo», je takoj pritegnil rudar Palir, stari rdečkar iz Trbovelj. Palir je bil oproščen vojne službe kot kopač, ker se je pa sporekel s paznikom in mu grozil, da pride tudi zanj še dan plačila, so ga mobilizirali in vtaknili h kazenskemu bataljonu.

Tedaj se je Stefanič rahlo nasmešnil:

«Kako bo moglo biti konec vojne? V tem primeru bi bili Rusi zmagovalci, saj imajo vsi Galicijo...»

«Meni bi bilo vseeno», je pripomnil Amun in pogledal po navzočih. Toda povedal je skoraj preveč.

Meni ni vseeno. Kaj veš, kaj potem lahko pride», je menil Dervodel. Bil je kmečki sin z Dolenjske in avstrijski patriot, ker so ga tako vzgojili.

«Tudi jaz tako mislim», je dejal Pekol. Tudi njemu je bilo mučno misliti, kaj bo po zmagi sovražnikov utegnili priti, predvsem ko so ga iz Karlaua s tolikimi obljubami poslali k vojakom.

«Tako je!» sta pritegnila Stefanič in Demark. «Zdaj še ni mogoče vedeti, kaj bo prinesla vojna».

Amun, ki mu pogovor ni ugajal, je pomislil, nato pa dejal:

«Stari ljudje so trdili pri nas, da bo za to vojno prišla druga vojna, ki bo še mnogo hujša od sedanje. To bo vojna med gospodo in ubogim ljudstvom...»

Pogledal je okrog sebe in videl same vprašujoče, a napol nejeverne oči.

«Prej bo pa prišel še kralj Matjaž, je ugovarjal Pekol.

Bili so različnih mnenj in pogovor jim ni tekel preveč gladko. Lahko je bilo opaziti tudi prikrito nezaupljivost, ki je vladala med njimi. Vendar so ostali skupaj, kakor da bi jih držala neznana, a močna vez. Tedaj je prišel mimo frajtar Kopajnik.

«Psti!» je siknil Stefanič in položil prst na usta.

Kopajnik je bil tudi Slovenec, toda sam se je izdajal za Nemca. Slovencev ni maral. Kot vzrok je navajal naslednji dogodek: Bil je po materi pristojen v trdnjo slovensko občino v Podjuni, medtem ko je sam odraščal v Češcovu. Nekega dne se mu je obetala lepa pisarniška služba pri celovski mestni klavnic. Ker je moral prošnji dodati tudi domovnico, si jo je dal izstaviti od svoje občine. Župan mu jo je izstavil v slovenskem jeziku, kar je imelo za posledico, da se je obrisal za službo. Kopajnikova jeza se ni naperila proti nasilnemu, pristranskemu ravnanju celovške občine, temveč proti županu, ki mu je po njegovem mnenju odjedel kruh.

«Ali nas je zapazil?» je vprašal Demark. «Ta bi hitro kaj sumil».

«Ne, ni nas zapazil», je dejal Amun in poškilil za nosatim frajtarjem.

Nenadoma se je na hodniku pojavil infanterist Poznik od tretje stotnije.

«A tukaj ste zbrani», se je začudil z zasoplim glasom in skočil k njim na pograd.

Poznik je pri Slovencih užival čuden, svojevrsten ugled. Kolikor so ga cenili, toliko so se ga tudi bali. Bil je sin trgovca in načitan mlad meščan. Pred vojno je bil član «Sokola». Na dan sarajevskega atentata so se v neki družbi napili in prepevali črnogorsko himno «Onamo onamo...» Zategadelj je prišel ob mobilizaciji na ljubljanski grad, od koder se je šele s precejšnjo zamudo utegnil preriti nazaj k 17. pešpolku, ki ga je re takej oddal k bataljonu št. 100. Ob vsaki prilležitosti je razlagal svojim poslušalcem, da je žrtve vojne, ker bi se bil moral poročiti z bogato vdovo nekega lesnega trgovca. Vojna mu zmešala vse račune. Pri bataljonu je bil na glasu tudi zaradi tega, ker je imel zmeraj dovolj denarja.

Komaj se je skobacal na pograd, je že izvlekel škaflo cigaret ter jo položil pred gručo.

«Kadite», je ponudil rojakom in si sam prvi vtaknil cigareto v usta. Vsi so segli po cigaretah.

«Si bil v mestu?» je prvi povzel Amun. «Kaj praviš?»

«Kar praviš? Izgubljeno je, izgubljeno...» je dejal Poznik smelo in se lokavo ozrl po tovariših.

«To že, toda kaj bo, če se vojna konča in jo mi izgubimo?» se je zanimal Amun.

Poznik se je široko nasmejal.

«Ce bomo vojno izgubili, jo bo nekdo dobil. Tako je bilo vedno».

«Toda kaj bo z nami?»

Nekaj plahih oči se je zastrmeló vanj.

«Ce bi to bilo, bi prišli pač pod Srbe...» je razložil Poznik. Komaj je to izgovoril, je takoj dodal: «Sicer pa

še nimamo povoda tako govoriti. Naš cesar ima še dovolj močno vojsko...»

«Tudi jaz tako mislim», so se oglašili hkrati Dervodel, Stefanič in Amun. Ostali so molčali.

Poznik se je nepričakovano hitro dvignil.

«Moram še k vašemu Bosancu», je dejal, ponudil še vsakemu cigareto ter odšel v drugo pregrado.

Spet so ostali sami. Vtis, ki ga je zapustil Poznik, je bil različen. Ceravno ni rekel nič določnega, je vendar toliko rekel, da so se vsi zamislili. Prvi je spregovoril Palir:

«Ce bomo pod kom, bo že preklela pela. Pod nekom smo zdaj tudi».

Toda Fajdiga je mahnil z roko, kakor bi hotel odpoditi neprijetne misli: «Kaj bi zdaj razmišljal, ko je šela začetek vojne? Nekako bo že...»

Potem so začeli govoriti o drugih stvareh. Iznenada je Stefanič poudaril s pritajenim, a žarkim glasom:

«Mi bi morali prav za prav bolj vkup držati — kot Slovenci. Pogledjte druge. Čehe, Madžare — Talerhofovce...»

«Talerhofovci imajo dovolj vzroka za to», je menil Pekol.

«Tudi mi bi ga imeli».

«Da; — Toda mi tega nismo vajeni, ker nas niso tako učili...»

Palirjev glas je bil skoraj žalosten.

Ko se je Amun vračal na svoje ležišče, mu je bilo čudno pri srcu. Jokal in vriskal bi hkrati, a pri tem ga je v grlu tako stiskalo, da bi še glasu ne spravil iz sebe. Še dolgo potem, ko je baraka že odmevala od težkega sopenja spečih vojakov, je še prisluškoval daljnim, komaj slinim glasovom...

VII.

Strašen krik je spravil barako pokonci. Nekdo je kresal z vžigalicami, prestrašeni glasovi so vpraševali: «Kaj pa je?» vse pa je prevpil razburjen Segalov glas:

«Kaj? Zadušim te, zadavim te...»

V barako je planil kompanijski inšpekcijon in privil luč. Večina moštva se je prebudila, nekateri so sedeli na pogradih in si meli oči, drugi so vstajali oblečeni, kakor so bili zvečer legli, a drugi so v naglici natikali obleko, misleč, da je alarm ali da se je še kaj hujšega pripetilo. Vse se je obračalo proti kotu, kjer je Segal še vedno vpil:

«Zadavim te; Kot mačka te bom zadavil...»

Kot, v katerem je razsajal, je bil precej temačen in na prvi pogled ni bilo, mogoče natančno razločiti, kaj se dogaja v njem. Videlo se je le, da stoji Segal široko razkoračen v pižami in tepta z nogami po klopčicu odej, zraven pa vpije, kot bi ga iz kože čevlji. Nekateri so stopili bliže.

Na Segalovem ležišču je pokrito z odejami čepelo suhljato, majhno človeče, ki je prestrašeno strmeló v razjarjenega Segala in se ni brigalo za sunke, padajoče po njegovem slabotnem telesu, temveč si je sramežljivo zakrivalo suhljate nage noge, ki so jih Segalove brce sproti razkrivale. V kratkih presledkih Segalovega vpitja se je slisalo slabotno, histerično hihitanje «Hi-hi-hi».

«A ti si — Angruber», se je začudil inšpekcijon, ki je v suhobi na pogradi spoznal infanterista Angruberja.

Iz ust se mu je izvil košat, nagajiv smeh, za njim so se začeli krohotali drugi in kmalu se je krohotalo vse, kar je bilo pokonci.

Zadeva je bila mahoma pojasnjena: Angruber je bil mesečnik, kakršnih je bilo pri bataljonu več. To so bili ljudje, ki so «glasno spali», kakor je moštvo rekalo kričanju, smehu ali jokanju v spanju. Posebno med Talerhofovci je bilo več takih «glasno spečih» čudakov. Nekateri izmed njih so ponoči celo vstajali in se v spanju sprehajali po baraki. Angruber je imel svoje ležišče na istem pogradi, kakor Segal, toda ravno na drugem koncu barake. Od enega konca do drugega je bilo svojih trideset metrov in na tem prostoru sta spala dva tuceta vojakov, ki jih je moral popotujoči Angruber v spanju prekoračiti. Ko je prišel do Segala se je ustavil, se zvil nje mu pod odejo in mirno spal dalje. Segalova razburjenost je bila torej popolnoma razumljiva, zlasti ker je bil jeznorite narave.

«Nehaj vendar že, saj ni nič!» ga je porogljivo pogovarjal inšpekcijon.

Da se je suhi Angruber zatekel kakor nalašč k debelému Segalu, je vsem ugajalo, razen tega so mu to nočno iznenadenje vsi privoščili.

Toda Segal se ni mogel pomiriti; še vedno je brcal y zvitega mesečnika. Naposled je zasopel.

«Spravite ga stran, sicer ga bom res zadavil!»

Slednjič so Angruberja le izkopali in rešili iz Segalovih rok. Bilo je videti, kakor da je šele zdaj popolnoma prišel k sebi, ker si je mel oči in začudeno strmel okrog sebe. Njegov spačeni obraz se je kmalu začel kisati, glasovi pa, ki so pri tem prihajali iz njegovih ust, niso bili podobni niti joku niti smehu.

«Ali si se bil namenil k tretji kompaniji?» ga je s porednim naglasom vprašal Kalivoda. Vprašanje pa je bolj cikalo na Segala, kakor na Angruberja. Pri tretji kompaniji je namreč bil neki homoseksualec, o katerem so trdili, da se ponuja za palico tobaka.

Angruber se je delal, kakor da ničesar n slisil. S sklonjeno glavo je korakal proti svojemu ležišču, kamor ga je tiral inšpekcijon. Tu se je skril pod odejo in se ni več ganil.

Angruber je bil tudi politično sumljiv, oziroma bi prav za prav moral biti, dasi ni tega pri kompaniji nihče resno jemal in so ga vsi smatrali za nedolžnega, neškodljivega nesrečnika. Nesrečen pa je bil Angruber v dvojnem pogledu; zaradi mesečnosti in zaradi smole, ki jo je v življenju imel.

Od mesečnosti je trpel že v zgodnji mladosti. Ob luninih spremembah je nemirno spal, klobasaril v spanju razne neumnosti, a le redkokdaj se je zgodilo, da bi med spanjem kolovratil okrog. Ko se je oženil, je spočetka bilo bolje. Toda prekmalu se je stvar obrnila na slabše, kar je njegova žena pripisovala čezmernemu pitju. Zaradi tega ni bilo v hiši nikoli miru.

(Nadaljevanje prihodnjik)

V Kopru je gostovala SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE IZ LJUBLJANE

V petek 31. marca, v soboto 1. in nedeljo 2. t. m. je gostovalo SNG iz Ljubljane v gledališču Ristori v Kopru s komedijo Ivana Cankarja »Za narodov blagor«, z dramo ameriškega pisatelja Arthura Millerja »Vsi moji sinovi« in v veselo igro »Dama škrtat« španskega pisatelja iz začetka 17. stoletja Calderona de la Barca.

Starejši tržaški Slovenci poznajo že Cankarjevo satiro na plitvost, sebičnost in frazerstvo slovenskega meščanskega sloja, ker jo je uprizorilo SNG v Trstu v gledališki sezoni 1918-1919 v režiji Milana Skrbinška. Tedanje občinstvo je to satiro navdušeno sprejelo. Ko je leta 1901 izšla ta komedija, je o njej pisala tudi tržaška »Slovenka«, da »je eden glavnih znakov mladinskega gibanja in modernih pisateljev boj proti tradicionalni hinavščini, s katero se odeva družba in pod katero skriva svojo gnilo, smradljivo duševnost, svoje grehe. S tako globokim smislom še nikdo o Slovenih ni pisal za oder, a tudi sicer težko«.

Gostovanje ljubljanskega gledališča je bilo za koprsko okolje novo doživetje po lanskem njegovem gostovanju. Izbira teh del je bila zelo posrečena, ker so se lahko naši ljudje zazrli v našo preteklost in v razvoj našega življenja, ker so pogledali v ameriški svet, v njegovo bistvo, v njegovo miselnost in ker so se lahko razvedrili o situaciji komiki Calderonove igre »Dama škrtat«, ki nas je peljala v Španijo njegove dobe.

Za »Narodov blagor« je režiral Slavko Jan Millerjevo igro »Vsi moji sinovi« je uprizorilo gledališče v režiji Jožeta Tirana, ki ga poznamo še iz Trsta, ko je bil prva leta po zadnji svetovni vojni član SNG v Trstu, Calderonovo veselo igro je pa pripravil za oder in izdelal tudi scenarij arh. Viktor Molka. Kot smo ugotovili že pri prejšnjem gostovanju ljubljanske

STONE SELIŠKAR PETDESETLETNIK

Tone Seliskar se je povezal s svojim časom že zelo zarana, ko je opazoval svojega očeta strojevodjo in njegovega pomagala kurjača pri delu na lokomotivi. Takrat je videl, da je njegov oče delavec in da trpi in takrat je videl,

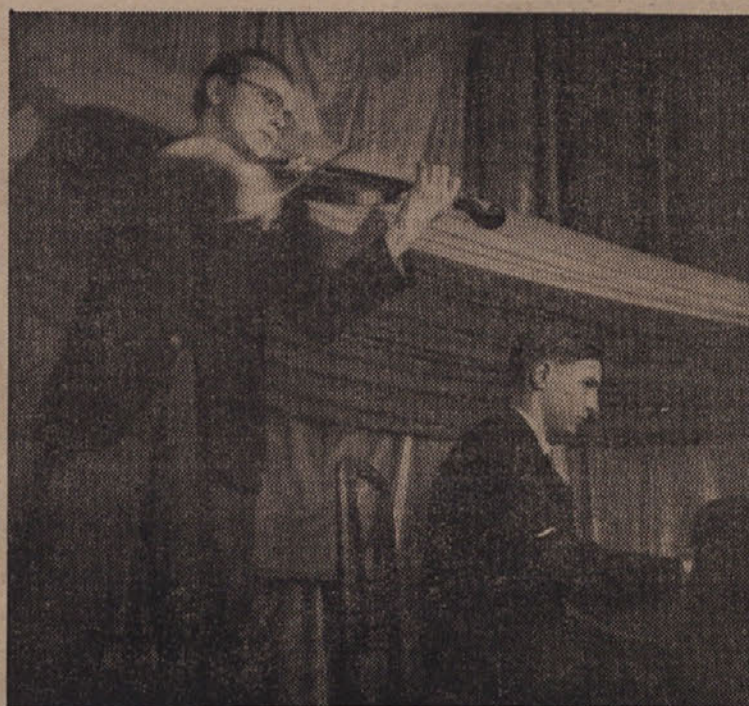
da so vsi delavci junaki svoje vrste. Ko je razbesnela narodno - osvobodilna borba, je njegova pesem bodrila narod in mu kazala pot v boljšo bodočnost.

V svoje pripovedne spise in v svoje pesmi je iskreno, občuteno vnesel novo stvarnost življenja proletarcev v ljubljanskem predmestju. V svojem najmočnejšem romanu »Nasedli brod« je stvarno in široko zajel dobo pred prvo svetovno vojno, svetovno vojno in povojni čas in malomeščansko okolje. Napisal je še mnogo pripovednih spisov in mladinske proze. Pripovedoval je mladini o sodobnem življenju. Njegova umetnost je pristna umetnost.

Njegovo duševnost med osvobodilno borbo, njegovo predanost borbi, njegovo vero nam najlepše pokažejo njegove lastne besede iz črtice »Poslednji strel«: »Kajne, tovariš Mirko, tvoja misel gre k ženi in detetu v Ljubljano? Kako je tam? Jeli zdrava, jeli še na svobodi? O, vem, misel tvoja je razklana na dvoje: V eni je hrepenenje in ljubezen, v drugi je predanost v borbo, v katero si se podal. Obe polovici sta enako močni, toda le druga bo vztrajala do konca in zmaga!«

Svoje delo Tone Seliskar še nadaljuje in mi verujemo, da nam bo še mnogo pesmi »v zarjo spet zapela« in še mnogo lepega povedal odraslim in mladim.

drame, ugotovimo lahko tudi danes, da so igralci pod spretnim vodstvom svojih režiserjev in s samostojnim sočelovanjem vse vloge vsestransko vestno naštevali, ves čas skladno in dobro igrali in da so tudi igre v celoti dovršeno izdelali. Od vseh predstav je bila za tržaško občinstvo namenjena le ena predstava in sicer nedeljska popoldanska uprizoritev Calderonove vesele igre »Dama škrtat«. Ta igra je lahkotna stilna komedija, polna finih domislic, gledališko verjetnih situacij, vsekakor prijetna zadeva. Kljub temu pa se mi zdi, da ta izbira za tržaško občinstvo ni bila preveč posrečena. Tržaško slovensko občinstvo ljubi resne gledališke komade in ne samo lahkotnih iger. Seveda, če bi bila dana možnost, da si ogledajo ljudje iz Trsta, vsa tri dela, potem bi ta igra le bila na mestu. St.

Mlada umetnika tov. Kjuder (violino) in Ambrozet (klavir) izvajata Chopinovo skladbo »Poloneza št. 3«

Razstava Pavla Klodiča

v galeriji »Trieste«

V galeriji na Akvedotu je razstavljal slikar P. Klodič svoje marine, nič drugega kot le slike o morju, kot pred letom dni, pred tremi ali petindvajsetimi leti. Zaljubljen je v morje in, kolikor vem, ni nikdar slikal nič drugega.

Je v veliki meri prednost za slikarja, da upodablja vedno enak in sličen predmet, ki ga nujno ne zaposli v veliki meri po risarski, tehnični strani in more zato obračati več pozornosti na slikarsko, razpoložensko, izrazno stran slike. Vendar pri Klodiču temu ni tako, posebno, kjer slika ladje. On je pomorski strokovnjak in njegovo strokovno znanje ga pogosto zaveja, da preko umetniških pogledov z veristično natančnostjo podaja svoje ladje, ladje vseh vrst in tipov, ladje vseh dob. Zato so na splošno slikarsko boljše slike brez ladij ali pa one, kjer večerni mrak zabrisuje vse podrobnosti in prevlada estetska, čustvena zanesenost nad razumarskim zanimanjem. In med njimi je nekaj občutenih, razpoloženskih kot »Vihar«, nočna »Pošastna ladja«, nekoliko romantično nastrojena, »Ob sončnem zahodu« itd.

Sledi iz istega predmeta še druga nevarnost, namreč, da začne slikar podajati snov šablonsko, čisto tehnično virtuosno in brez občutja. In tej skušnjavi Klodič le prebogosto podleže. Njegovo morje je podano s finim barvnim niansiranjem kot ga zmore le slikar, ki mojstrski obvladuje tehniko pastela, vendar pa je vedno enako, podobno drugo drugemu, ne da bi morda iskal za drugačna razpoloženja drugačno izraznost. Zato učinkujejo njegova dela po veliki večini hladno, brez čustvene toplote, kljub nekaterim toplim tonom. To ga tudi ovira, da s svojo virtuosnostjo ne išče novih, bolj neposrednih izraznosti, da

skratka okosteni v nekaj ustvarjenem kalupu.

Vsekakor smo hvaležni Klodiču, ki nam z neumorno delavnostjo leto za letom podaja novih odsekov z morja s skoro edinstveno strastnost in povezanostjo z morjem in ki nas uči ljubiti in opazovati ta dinamični, brezdani element.

Mimogrede naj še opomnimo nekaj na račun tržaških prilik. Pred nekaj tedni so se italijanski šovinsti, in seveda z njimi vidaljevski kominformisti (je že tako, navadili

smo se že, da jih vidimo, kako plavajo z njimi za istim ciljem ob vsaki priliki) hudo razkoračili, ker je bil naslikal Cernigoj na jamboru ladje, menda v koprski pokrajini, tudi barve slovenske zastave. Jih je pač videl in kot realist naslikal, ker tudi niso šle iz okvira njegove estetske zamisli. In glejte vraga, kakšnih šovinstov, nacionalistov in ne vem kaj še, so mu stresli na glavo, njemu in galeriji Scorpione, kjer je razstavil. Prav tako je videl in naslikal Klodič na več kot enem jamboru italijanske trobojnice. In glejte: kominform se ni zganil, še zmenil se ni za to (kar je prav za prav čisto v redu). Jih je pač videl in naslikal. To pač pomeni, da smo »šovinsti« le mi Slovenci, zato, ker smo še tu, ker še živimo, čisto natančno tako za kominformiste kot za ostale italijanske šovinsti ali pa nekoliko prej — za fašiste. Toliko le za kroniko. JELINCIC

Prosveta med ljudstvom

O priliki I. kongresa Osvobodilne fronte slovenskega naroda za Tržaško ozemlje je Izvršilni odbor priredil v soboto 1. t. m. zvečer v dvorani na stadionu »Prvi maj« večer slovenske pesmi in recitacij. S tem je prišla do izraza materialna in duhovna povezanost našega naroda na tem ozemlju in preko meja. Bila je dana možnost delegatom, da se prijetno razvedrijo ob lepi slovenski pesmi in slovenski besedi, in prav tako tudi drugemu občinstvu.

Spored je bil primerno pester in je zelo dobro, umetniško in domače učinkoval na toplo razpoloženje vseh navzočih, ki so bili še pod vtisom lepih, izčrpnih, pomembnih, stvarnih in resničnih poročil s kongresa, ki so obravnavala vsa področja našega življenja.

Komorni zbor je pod vodstvom tov. U. Vrabca zapel Simonitičjevo »Le vkup uboga gmajna«, ki je bila v skladu z duhom kongresa in s prizadevanjem OF. Prav tako je podkrepila življenjsko-resnična načela slovenstva recitacija Jožeta

Babiča Kajuhove »Slovenske pesmi«. Povezanost vsega slovenskega ljudstva so ponazorile tri narodne »Pojdem v rute«, »Rožmarin« in »Dekle na vrtu zelenem sedi«, ki jih je podal v vsej pristni narodni melodioznosti Komorni zbor in od katerih je zadnja tako ugajala, da jo je moral ponoviti. Sledile so Svabova »Večer na morju«, Lajovičeva »Pomladanski spev«, »Kroparji« in Zirovnikova »Kukavica«, ki so prav vse navzoče navdušile, prav posebno pa še zadnja.

Tovariša Ambrozet in Kjuder, dva mlada umetnika, ki se z vsem svojim mladim navdušenjem pripravljata na svoje umetniško poslanstvo med ljudstvom, sta igrala Chopinovo skladbo za klavir in violino »Poloneza števil 3«, tov. Ambrozet pa na klavirju še Dvorakov »Slovanski ples« in Chopinovo »Mazurko v h-molu«.

Tov. Ernest Zega je globoko občutil pesem Mateja Bora »Beseda«, kar je izrazito prišlo do veljave v njegovi recitaciji, in njegovo občutje je prešlo v polni meri na občinstvo.

Komorni zbor je nato učinkovito zaključil prireditev z Lajovičev »Bolest kovača«, Danovo »Kozaro« in Vrabčevim »Mi«, ter »Udar na udar«.

Kot pri kulturni prireditvi kongresa ASI2Z je bila tudi topot dvorane mnogo premajhna za vse one, ki bi bili radi prisostvovali temu koncertno recitacijskemu večeru.

Novi knjige za tvojo knjižnico

Struna: »Avtomobil«, brošura L. 450; Struna: »Avtomobil«, polplatno L. 520; Stekolnikov: »Blisk in grom«, brošura L. 80; Podlimbarski: »Gospodin Franjo« I. in II. del, ppl. L. 730; Kosmač: »Na svoji zemlji«, polplatno L. 310; Jurčič: »Zbrano delo« III. zv., platno L. 400; Kuznecov: »Kopital in presežna vrednost«, broš. L. 50,

Kulturna kronika

KULTURNA KRONIKA VOJNA IN MIR V OTROSKIH RISBAH

Pedagoški muzej v Parizu je nedavno priredil razstavo risb židovskih otrok, katerih starše so ustrahovali ali pa so umrli med vojno v koncentracijskih taboriščih.

Po večini so otroci narisali strahote vojne goreče hiše, ruševine, taborišča. Prikazali so tudi mir. Nekdo je narisal vaški zvonik, livado polno cvetja in dekelico, ki skače čez vrh. Pod risbo je napisal: »Tako si jaz zamišljam mir« Podobne risbe z borbeno, optimistično primesjo so narisali tudi mnogi naši pionirji v raznih spominskih na leta borbe, ki so jih pripočile naše knjižne založbe.

MEDNARODNA RAZSTAVA GRAFIKE V SVICI

Na mednarodni razstavi grafike v Luganu, ki se bo vršila od 6. aprila do 31. maja, bodo razstavili tudi jugoslovanski umetniki. Ta razstava bo skušala prikazati posebnosti umetniških oblik in izraževanja glede na državo, kjer so umetnine nastale.

70 LETNICA dr. Franceta Kidriča

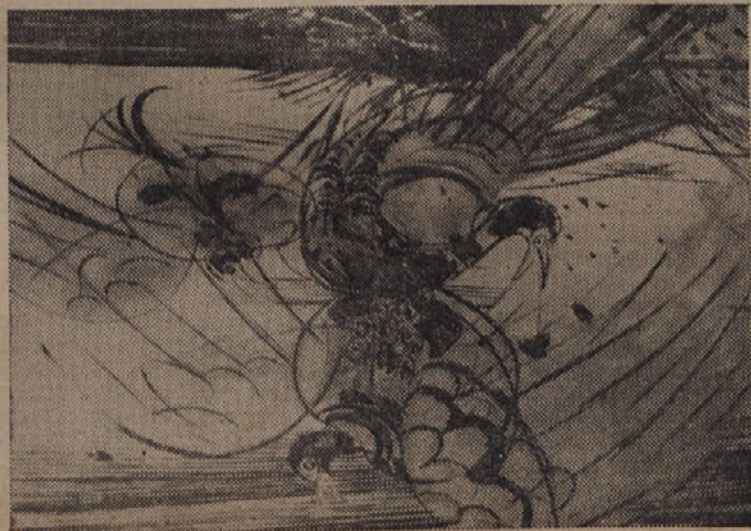
V Radanski vasi pri Rogasčici Slatini se je dne 23. marca 1880, pred sedemdesetimi leti, rodil literarni zgodovinar, vseučiliški profesor in predsednik Slovenske Akademije znanosti in umetnosti Dr. Francet Kidrič.

S svojim temeljitim znanstvenim delom je globoko zaoral v ledino znanstvenega raziskovanja naše kulturne preteklosti. Uvidel je že kot mlad visokošolec, da je bilo tedanje znanstveno delo rodoljubarsko-romantično, utilitaristično

in znanstveno neobjektivno in da so bile v tako imenovanih znanstvenih izsledkih »znote in prevare za razne potrebe«. Uvidel je, da mora literarni zgodovinar proučevati umetniško ustvarjanje v preteklosti vzporedno z družbenimi, političnimi, ekonomskimi in splošno kulturno zgodovinskimi pojavi. Do tedaj je bilo namreč literarno zgodovinsko predvsem bibliografsko in biografsko. Zato sta si mlada uradnika dunajske dvorne knjižnice Kidrič in Prijatelj razdelila področji za svoja področna znanstvena raziskovanja, za točno in objektivno analizo vseh literarnih pojavov in vseh materialnih in duhovnih činjenc, ki so vplivale na literarno in kulturno snovanje v preteklih stoletjih, in za stvarni celotni prikaz dejanskega stanja Dolej so ugotavljanja o naši preteklosti v veliki meri služila klerikalizmu in antiklerikalizmu ali liberalizmu za utrditev njunih političnih pozicij in kot agitacijsko sredstvo in niso objektivno upoštevala vrhunce in nižine, podvige in padce, pravega pomena pojavov in naporov. Ugotovitve so morale biti v skladu s trenutnimi političnimi potrebami. Temu stanju sta napovedala boj Kidrič in Prijatelj, ko si je prvi izbral kot področje svojega znanstvenega dela večstoletno dobo od početkov do revolucije 1848, to je od protestantske književnosti do razsvetljenstva in do Prešerna, Prijatelj pa od tu do moderne dobe. S tem sta začela odpravljati škodljivi diletanizem, napačno rodoljubarsko-romantično zanesenjaštvo in pristanski utilitarizem.

S tem sta soustvarila ta dva moza podlago za slovensko univerzo. Kidrič je vzgojil s svojim znanjem in delom ter z neposrednim vodstvom pri študiju mnogo slovenskih slavistov in znanstvenikov, katerim bo delo odslej mnogo lažje.

Lojze Spazzapan razstavlja te dni v Trstu

PO TRŽAŠKIH KINEMATOGRAFIH

Zemlja se trese

Film «Zemlja se trese», ki je leta 1948 dobil na filmskem festivalu v Benetkah eno izmed treh nagrad, je vzbudil že precej polemik, kakor jih pač vzbude dela, ki prinašajo s seboj nekaj novega.

Režiser Visconti pravi o sebi, da je prišel k filmu zato, da bi prikazoval resnične življenjske zgodbe; film izraža namreč težnje ljudi, seveda z željo, da odstranijo tiste, ki žive, ne da bi se zavedali časovnega napredka in ki ne vidijo, da njihov stari svet umira. Zgodba v «Zemlja se trese» je nepristransko in iskreno prizadevanje, prikazati, kako morajo v najhujših razmerah vznikniti prvi nemiri, ki vodijo k izboljšanju življenjskih pogojev in še, kaj privede neko družino do tega, da spozna, da bi lahko živeli bolje.

Ntoni Valastro se počasi zaveda svojega stanja: preživel je vojno in videl tuje življenje; nima ne barke ne mreže in rad bi se osamosvojil, se znebil veletrogovcev, ki izročajo ljudi s svojimi krivičnimi tehtnicami. Denar za ladjo si izposodi v banki in najprej mu lov dobro uspeva, ko pa mu vihar razbije ladjo, propade on in še hujša revščina pride v njegovo družino. Boda stre njegovo sestro Lucio, da se preda prostituciji, brat zbeži od doma, sam Ntoni pa se vda pijači, edino sestra Mara ostane trdna. Ob koncu vidimo, da se Ntoni z milošima bratoma, zopet ukloni izkoriščevalcem, prepričan, da ne more sam kljubovati krivičnim socialnim zakonem, pač pa združen z useni zatiranimi.

Film nam izredno živo ponazarja svet ribičev, ki jih deli med mlade in stare. Stari Valastro vzkligne: «Tako je bilo za mojega starega očeta, za očeta in tako bo za nas». Cola se še nezavedno upira in pravi: «Ne vem, kako bi moralo biti, toda mislim, da ima prav Ntoni. Ta že zavestno poudarja: «Tako ne bo več, ker ni pravično». In da tako ni pravično, nam film prav jasno kaže, kajti od slike do slike se nam bolj in bolj odkriva vse siro-

maštev današnjega italijanskega ljudstva na jugu. Vsaka slika je dokument zase in mnoge med njimi so zelo učinkovite in tudi ganljive. Spomnimo se samo na razgovor med zidarjem Nicolo in Maro, ki se ne prej ne kasneje ne čutita vredna drug drugega, ali scene, ko pripoveduje Luisa pravljico, ali ko družini Valastro zarubijo hišo in se morajo izseliti. Zanimivo je, da na sliki, kjer družina na morskem obali vso noč pričakuje svojcev, ne vidiš razburkanega morja niti viharja, pač pa se vsa drama v naravi odraža na človeških obrazih.

Film je predvsem dokumentarna gaga značaja in bo zaradi svoje vsebine še dolgo aktualen.

Prizor iz filma «Zemlja se trese»

JUGOSLOVANSKI FILM

V članku o problemih jugoslovanske filmske umetnosti beremo, da morata biti v središču pozornosti delavcev na področju filma predvsem scenarij in njega kakovost. Jugoslovanska scenarijska literatura je že prebrodila krizo in šteje že lepo vrsto književnikov. Ob izkušnjah prvih devetih umetniških filmov ugotavljajo da še vedno tavajo glede izbire teme kakor tudi v določanju značaja scenarija kot književnega dela. Vendar je v novih delih opaziti že precejšen napredek glede filmskega scenarija in da je scenarijska literatura zaradi svojih uspehov že postala enakopravna zvrst književnosti. Doslej so v Jugoslaviji izdelali devet umetniških filmov: «Slavica» (režiser Vjeko Afrić), «To ljudstvo bo živel» (Nikola Popović), «Nesmrtna mladost» (Boris Lavranović), «Življenje je naše» (Gustav Gavrin), «Zofka» (Radoš Novaković), «Na svoji zemlji» (France Stiglic), «Zastava» (Branko Marijanović), «Barba Zvanec» (Vjeko Afrić), «Povest o tovarni» (Vladimir Pogacik).

Kmalu bodo izdelali deseti umetniški film «Jezeron» (Lola Djukić). Kakih dvanajst režiserjev pa se pripravljajo, da nas seznanijo s svojimi filmi, ki jih zdaj snemajo. Tako se je Bojan Stupica lotil filma «Visoka kronika» po scenariju Draga Sege. Ni pa izključeno, da se bodo

še nekateri gledališki režiserji lotili filmske režije.

V članku beremo dalje, da bo treba seveda še ugotoviti, nene zvrsti umetniškega filma in širiti njegovo tematiko. Lotiti se bo treba filmskih komedij, glasbenih filmov, filmskih biografij in risanih filmov, da si nekatera proizvajalna podjetja tudi v tem pogledu že nekaj storila. Tako na primer snema «Adran» športno filmsko komedijo «Modra številka devet», «Avala» pa enodejanko po Nušiču.

Na področju biografskega filma sta na programu film o Prešernu («Triglav») in o Vuku Karadžiću («Zvezdas»). Od lutkovnih filmov so doslej izdelali le enega «Pionir in dvojnik».

Vidne sadove je rodil tudi dokumentarni film in kar zadeva filmsko reportažo, mesečnike in tedenske filmske novosti je treba poudariti, da je uspeh že to, da redno izhajajo.

Iz razgovora, ki ga je imel italijanski režiser De Sica z jugoslovansko novinarko Nado Marinković, izuemo, da je italijanskemu umetniku vidno prišlo, da so njegove filme, zlasti «Tatove koles» v Jugoslaviji lepo sprejeli. O jugoslovanski kritiki, ki očita filmu «Tatove koles» pomanjkanje perspektive, je dejal: «Res je, da film ne pokaže rešitve, toda zadeva s kolesom, se

je v življenju prav tako končala kot v filmu».

O svoji politični usmerjenosti pa pravi, da ne pripada nobeni politični stranki in da ima predvsem rad siromašne in majhne ljudi ter da z njimi sočustvuje. Njegovo življenjsko geslo je, biti predvsem človek. Ko dela film, pravi, da ne razmišlja, če odgovarja zahtevam kakšne stranke in enostavno prikazuje življenje tako, kakršno je.

Filmska KRONIKA

Ob razdeljevanju največjih kinematografskih svetovnih nagrad v Hollywoodu «Oscars» so priznali najboljši tuji film italijanski film «Tatovi koles»; med igralkami pa je odnesla prvo nagrado Olivia De Havilland za film «Dedinja». Ista igralka je že leta 1947 odnesla nagrado «Oscars» za film «Vsak ima svojo usodo».

V Španiji pride na vsake 7.800 prebivalcev ena kinodvorana, največ pa jih je v Barceloni, tretjino manj v Madridu. Med španskimi igralkami slovi najbolj Maria Felix. Znanje so še Myriam Di San Servolo, Calamai in Denis. Adriana Belletti pa je v teh dneh zaključila film «Nevtralnost», ki se dogaja iz večine na španskem preokceanskem parniku Magaglianes.

protinapad, da zaustavi napredovanje na damskem krilu.

14. a2-a4 b5-b4

15. Sb1-d2 Ni dobro 15. d5 zaradi c4! Se bolje

je 15. b3 z razvojem lovca na b2 in Sd2.

15. — c5-d4

16. Sd2-b3 d6-d5!

Važna poteza, ki popolnoma sprosti črno pozicijo. Vse črne figure pridobijo mnogo na gibčnosti.

17. e4-e5

Po 17. ed5: Dd5: 18. f3 Lc5 bi bila bela pozicija s kmetom manj brezizgledna.

17. — Sf6-e4

18. Sb3-d4: Nekoliko boljše bi bilo 18. Le4: de4:

19. Dd4: vendar bi bil črni v premoci, ker bi bila oba črna lovca nevarnejša kot obe beli figuri.

18. — f7-f6!

Poteza mora biti dobro preračunana.

19. Sd4-e6?

Tu je moral beli poenostaviti položaj na deski, čeprav bi bela lovca še vedno bila nadmočna. Igrana poteza pa vodi v izgubljeno pozicijo. Igrati bi moral 19. Le4: de4: 20. Se6 Dd1: 21. Td1: Tfe8 22. Se7 Ted8 23. Lf4 Tac8 itd. in bi imel še dokaj izgledov za igro.

19. — Dd8-b6

20. Lc2-e4:

Ako bi igral Sf8: bi sledilo Df2: 21. Kh1 (na Kh2? Dg3+ 22. Kgl Lc5+ in dobi.) Sg3+ 22. Kh2 d4 23. Tgl Se2 24. Del Dgl: 25. Dgl: Sgl: 26. Se6 Se2 z dobijeno igro. Prav tako bi na 23. Dd2 beli dobil s Sf1+ 24. Tf1: Df1: 25. Se6 (Sd7 fe5: 26. Se5: Ld6 itd.) fe5: 26. Sg5 Lg5: 27. Dg5: Te8 in črni kmetje bi kmalu odločili.

20. — Dd6-e6:

21. e5-f6: d5-e4:

22. f6-e7: Dd6-e7:

Črni je izšel iz tega dvoboja kot zmagovalac. Čeprav sta na deski raznobarna lovca, ima črni čvrsto pozicijo.

cijo in sijajne izgleda za napad. Prvak Francije Rossolimo odloči partijo v krasnem kombinacijskem slogu.

23. Dd1-b3+ Kg8-h8

24. Lc1-e3 Ta8-a6!

Stolp že hiti v napad.

25. Tal-cl Ta6-g6

26. Tc1-e5 De-h4!

Beli je v kritični situaciji. Obrambe ni nobene več. Vsemogoče žrtve vise v zraku.

27. Kgl-h2 Tg6-g2: +!

28. Kh2-g2: Tf8-f2: +!

Kar 2 stolpa se žrtvujeta. Beli se vda. Če vzame 29. Lf2: sledi e3+ 30. Td5 Df2: 31. Kh1 Del: + 32. Kh2 Df2: 33. Kh1 e2 z matom.

28. Kh2-g2: Tf8-f2: +!

Kar 2 stolpa se žrtvujeta. Beli se vda. Če vzame 29. Lf2: sledi e3+ 30. Td5 Df2: 31. Kh1 Del: + 32. Kh2 Df2: 33. Kh1 e2 z matom.

28. Kh2-g2: Tf8-f2: +!

Kar 2 stolpa se žrtvujeta. Beli se vda. Če vzame 29. Lf2: sledi e3+ 30. Td5 Df2: 31. Kh1 Del: + 32. Kh2 Df2: 33. Kh1 e2 z matom.

28. Kh2-g2: Tf8-f2: +!

Kar 2 stolpa se žrtvujeta. Beli se vda. Če vzame 29. Lf2: sledi e3+ 30. Td5 Df2: 31. Kh1 Del: + 32. Kh2 Df2: 33. Kh1 e2 z matom.

28. Kh2-g2: Tf8-f2: +!

Kar 2 stolpa se žrtvujeta. Beli se vda. Če vzame 29. Lf2: sledi e3+ 30. Td5 Df2: 31. Kh1 Del: + 32. Kh2 Df2: 33. Kh1 e2 z matom.

28. Kh2-g2: Tf8-f2: +!

Kar 2 stolpa se žrtvujeta. Beli se vda. Če vzame 29. Lf2: sledi e3+ 30. Td5 Df2: 31. Kh1 Del: + 32. Kh2 Df2: 33. Kh1 e2 z matom.

28. Kh2-g2: Tf8-f2: +!

Kar 2 stolpa se žrtvujeta. Beli se vda. Če vzame 29. Lf2: sledi e3+ 30. Td5 Df2: 31. Kh1 Del: + 32. Kh2 Df2: 33. Kh1 e2 z matom.

28. Kh2-g2: Tf8-f2: +!

Kar 2 stolpa se žrtvujeta. Beli se vda. Če vzame 29. Lf2: sledi e3+ 30. Td5 Df2: 31. Kh1 Del: + 32. Kh2 Df2: 33. Kh1 e2 z matom.

28. Kh2-g2: Tf8-f2: +!

Kar 2 stolpa se žrtvujeta. Beli se vda. Če vzame 29. Lf2: sledi e3+ 30. Td5 Df2: 31. Kh1 Del: + 32. Kh2 Df2: 33. Kh1 e2 z matom.

SPORED V TEDNU

od 7.45 do 13.45

Poročila v slovenščini vsak dan ob 7.00 (ob nedeljah ob 7.30, 13.00, 19.30 in 23.05).

Poročila v italijanščini vsak dan ob 6.45 (ob nedeljah 7.45, 12.45, 19.15 in 23.00).

Poročila v hrvaščini vsak dan ob 18.15.

Pregled tiska v slovenščini ob 14.45. Pregled tiska v italijanščini vsak dan ob 14.30.

Politične aktualnosti v italijanščini vsak torek, sredo, četrtek in petek ob 17.30.

Jutranja glasba vsaki dan od 6.30 do 6.45 in od 7.15 do 7.30 (ob nedeljah od 7.00 - 7.15 in od 7.45 do 8.15).

Vsaki dan od 19.45 do 20.15 rezervirano za volivne oddaje posameznih strank.

Petek: 7. aprila: 12.00 Igra godba na pihala; 12.00 Skladbe za violino in klavir; 13.15 Glasbene slike; 13.45 Ljudska univerza (slov): Zgodovina volivne pravice; 14.00 Igra vaški kvintet; 18.00 Sportni pregled v ital.; 18.15 Komorna glasba; 20.15 Uganite, kaj igramo (ital.); 20.45 Slušna igra v ital.; 21.30 Italijanska folklorna in lahka glasba; 22.00 Iz življenja narodov (slov.); 22.15 Igra študentski plesni orkester; 22.45 Melodija Friderika Chopina.

Sobota: 8. aprila: 13.15 Poje basist Ladko Korošec; 13.45 Gospodarski pregled (ital.); 14.00 Igra zabavni orkester; 17.00 Kulturni pregled (slov.); 17.15 Pestra glasba; 18.00 Oddaja za najmlajše (ital.); 20.15 Iz violinskih koncertov; 20.45 Politični pregled (slov.); 21.00 Veder sobotni večer (slov.); 22.00 Sportni pregled (ital.); 22.15 Odlomki iz Verdi-jeve opere «Traviata».

Nedelja: 9. aprila: 8.15 Jugoslovanska orkestralna glasba; 9.00 Kmetijska ura (slov.); 9.30 Kmetijska ura (ital.); 10.00 Folklorna glasba; 10.45 Oddaja za Bujšino; 11.15 Pester solistični koncert; 11.45 Našim ženam (slov.); Pred volitvami; 12.00 Glasba po željah (slov.); 13.15 Pojejo naše pevke; 13.30 Oddaja za pionirje: Koprski pionirji (slov.); 14.00 Glasba po željah (ital.); 17.00 Oddaja za podeželje: Pogovor v dialektu, Kraška slika, Pred volitvami (slov.); 20.15 Pester spored poljudnih melodij; 20.45 Politični pregled (ital.); 21.00 Follie di primavera (ital.); 21.45 Iz opernega sveta.

Ponedeljek: 10. aprila: 13.45 Jezikovni pogovori (slov.); 14.00 Koncert pianista Pavla Sivica; 17.00 Feljton (ital.); 17.30 Sportni pregled (slov.); 18.00 Iz znanstvenega sveta; 18.15 Komorna glasba; 20.15 Partizanske in borbene pesmi; 20.45 Iz tržaškega ozemlja: Volivni program za upravne volitve v IO; 21.00 Predkvalifikacija glasba; 22.00 Iz življenja jugoslovanskih narodov (ital.); 22.20 Debussy: Morje, tri simfonične slike; 22.45 Igra vaški kvartet.

Torek: 11. aprila: 12.00 Veder opoldanski spored; 12.30 Italijanske zborovske pesmi; 13.15 Pojeta: sopranistka Blianka Dežman in tenorist Noni Zuncic; 13.45 Kulturni pregled (ital.); 14.00 Igra orkester na pihala pod vodstvom Milana Ozmana; 17.00 Pestra glasba; 18.00 Ljudska univerza (ital.); 18.15 Schumann: Koncert v A-molu op. 129 za čelo in orkester; 20.15 Leoncavallo: Glumači, opera v dveh dejanjih.

Sreča 12. aprila: 12.00 Opoldanski koncert; 13.15 Iz romantične glasbene zakladnice; 13.45 Gospodarski pregled (ital.); 14.00 Zabavni spored izvajajo veseli kvintet; 17.00 Pestra glasba; 18.00 Z našim ljudstvom (ital.); 18.15 Pojo razni slovenski pevski zbori; 20.15 Radijski obzorik 1950 (ital.); 20.30 Brahms: Dvojni koncerti v A-molu op. 102; 21.00 Križna: V agoniji, slušna igra v (slov.); 22.00 Iz življenja jugoslovanskih narodov (hrvat.); 22.20 Hrvatska narodna glasba.

Četrtek: 13. aprila: 12.00 Iz opernega sveta; 12.30 Slovenske narodne pesmi ob domači spremljavi; 13.15 Komorna glasba; 13.45 Našim ženam (ital.); 14.00 Lahke spored izvajajo Stojan Stenović s svojo kapelo; 17.00 Pestra glasba; 18.00 Pesmi Marjana Kozine pojeta Zlata Gjurgjenac in Ladko Korošec; pri klavirju Marjan Lepovšek; 18.20 Beethoven: VIII. simfonija v F-duru; 20.15 Znani violonisti; 20.30 Konorni zbor iz Trsta; 21.00 Radijski obzorik (slov.); 21.15 Koncert slovenskih solistov; 22.00 Življenje jugoslovanskih narodov (ital.).

ŠPANSKA IGRA

Španska igra je najstarejša igra, ki se je obdržala do današnjih časov. Če pogledamo statistiko otvoritev na mednarodnih turnirjih, bomo videli, da je od vseh otvoritev zastopana v največjem številu. Kljub temu da je tako stara, se vendar vedno znova pojavljajo nove poteze, ki hočejo poživiti in komplicirati te že tako težke pregledne pozicije. Od iger, ki pričenjajo z l. e2-e4 španska igra še najbolj odgovarja zahtevam moderne teorije otvoritev. Današnji šahovski mojstri stalno iščejo v otvoritvah novih idej, da bi presenetili svoje nasprotnike ter pridobili majhne prednosti, ki bi jim služile kot osnova pri izgradnji pozicije.

Na nekem lanskem mednarodnem turnirju, je bila odigrana tale teoretično zanimiva partija:

Beli: Schmid Črni: Rossolimo

1. e2-e4 e7-e5

2. Sgl-f3 Sb8-c6

3. Lf1-b5 a7-a6

V prvi fazi španske igre črni preganja belga lovca, ki indirektno napada polje e5.

4. Lb5-a4 Sg8-f6

5. 0-0 Lf8-e7

6. Tf1-e1 b7-b5

Lovca naj se umakne iz nevarne diagonale a4-f8. Črni preide v znano Cigorinovo varianto. Lovca mora črni takoj napasti, ker bi sicer beli v naslednji potezi igral e2-c3 in lovca bi pri napadu že imel lepo polje c2, kamor bi se takoj brez izgube tempa umaknil. Tako pa ima sedaj črni zopet možnost, da važnega lovca po-

novno napada.

7. La4-b3 0-0

8. c2-c3

Ta lovec igra v španski igri važno vlogo in zato beli ne sme dovoliti, da bi ga črni zamenjal z manj močnim skakačem s Sc6-a5.

8. — d7-d6

9. b2-h3 a6-a5

To je novost v tej varianti. Navadno igra tu črni Sc6-a5, nakar bi sledilo 10. Lc2 e5 11. d4 Dc7 itd. Tu pa črni zadržuje c kmeta na 7. vrsti in potrební udar c5 izvede kasneje.

10. d2-d4 e5-d4:

Črni stremi doseči čim bolj odprto igro, da bi njegove figure dobile čim več prostih diagonal, ker upa, da bi s tem ogrožal položaj belega kralja.

11. Sf3-d4?

To ni dobro, ker črnemu olajša izvedbo nameravanega plana. Beli se je pa bal, da bi po ed4: a4 12. Lc2 Sb4 izgubil močnega lovca. Vendar v tej poziciji po 13. Sc3 Sc2: 14. Dc2: Ld7 15. e5 de5: 16. de5: Se8 17. Sd5 dobi beli dobro igro.

11. — Sc6-d4:

12. e3-d4:

Na novost, ki jo je uvedel Rossolimo z 9. a6-a5 beli ni dobro odgovorjal in že nastajajo težave. Ne bi bilo dobro vzeti z damo 12. Dd4: zaradi Lb7 13. Sd2 Sd7 z udržitvijo črne pozicije Lf6 in Sc5.

13. Lb3-c3 e7-e5!

12. — Lc8-b7

Sedaj, ko je črni kmet na 5. vrsti so naenkrat vsi trije kmeti zelo nevarni. Zato mora beli takoj izvršiti

Tržaška športna nedelja

Tekme za mladinski pokal

Na Opčinah so se odigrale kar 4 tekme za Mladinski pokal. Lestvica se kljub temu ni prav nič spremenila. Zelo zanimiva je bila igra med Bazovico in Dinamom. Ope moštvi sta beležili po treh tekmah 2:1 poraze in sedaj sta pokazali, katero od njiju je močnejše. Zmagala je Bazovica. Lepo je pričela tekmo Koštalunga, ki je igrala s Skednjem. Igra bi se skoro končala z neodločenim izidom, da ni enajstmetrovka prinesla zmage Skednju. Moštvo Sv. Ivana je tehnično bolje igralo kakor njegov nasprotnik Polet, vendar ni znalo izrabiti odločilnih trenutkov in je zato igro izgubilo. V tekmi Prosek-Opčine so Opčine igrale v svesti si gotove zmage, a so bile zelo razočarane, ko so morale oditi z igrišča poraženi.

Rezultati: Skednj - Koštalunga B 2:1 (0:1), Prosek - Opčine B 3:1 (2:0), Bazovica - Dinamo 2:0 (0:0), Polet - Sv. Ivan B 7:1 (2:1).

Kolesarske tekme

Naši poznani kolesarji so se te nedelje udeležili kolesarske dirke v spomin priljubljenega športnika Skerlavaja. Tekmovalci so se spustili na pot nekaj čez deseto uro. Cimatori je kmalu pustil za seboj sotekmovalce in bi verjetno prvi prispel na cilj, da ni imel na cesti iz Sestljana proti Nabrežini težko okvaro na kolesu. Prvi za njim je vozil Javornik, ki je privozil v Nabrežino z velikim naskokom. Po 52. sekundah mu je sledil Colja in v 1'30" skupina z Rinaldijem in Fontanotom na čelu. Colja je kmalu prehitel Javornika in privozil prvi na cilj.

Rezultati: 1. Colja Boris (Proleter - Koper) 80 km v 2.11'27" ali povprečno 36.516 km na uro, 2. Javornik (VC Trst), 3. Sclauzero (UCT), 4. Della Santa (Proleter), 5. Coretti (Lonjer).

RAZNE VESTI

Nekaj rezultatov z jugoslovanskega nogometnega prvenstva: I. liga Sarajevo-Lokomotiva 2:1, II. liga Napredak-Sloga 2:1, Zvezdica-Odrad 2:1, Milicioner-Il. oktobar 4:0, Vardar-Podrinje 0:0.

Belgijec Reif je v Bruslju na «Crossu narodov» dosegel prvo mesto pred Francozom Mimounom.

Na zimskem plavalnem prvenstvu v New Havanu (ZDA) je avstralski plavalec Johnny Marshall postavil nov svetovni rekord na 400 m prosto v 4:29,6. S tem je potolkel svetovni rekord japonskega plavalca Furuhashija. Poleg tega rekorda je Marshall postavil še rove, in sicer na 200 m prosto v 2:04,1 (prej Jany 2:05,4), na 220 yrdov v 2:06,4 (prej Smith, ZDA v 2:07,1) ter na 440 yrdov 4:31,2.

Prvo mesto je dosegel na «Crossu narodov» Belgijec Reif pred Francozom Mimounom.

6. Fontanot (UCT), vsi 40" za prvim, sledi skupina Sellier, Germani, Danielli, Polden, Gardoe, Rinaldi s časom 3'3", nato pa Bladi, Bralko, Bralniki, Cimatori in Mauri, dočim so Sirotič, Lončarič in Pogled odstopili.

Arrigoni ne popusti

Tudi to nedeljo je bila od štirih napovedanih tekem za prvenstvo Trža-

škega ozemlja samo ena, in sicer med Arrigoniem in Meduzo. Arrigoni si je spet s 3:0 osvojil zmago. Kakor vse kaže, mu res prav nihče ne more priti do živga. Svojemu nasprotniku to pot Arrigoni sploh ni pustil do gola. Igra je bila polna kombinacij in zelo živahna ter je tako nudila številnim gledalcem lep užitek.

Dan „LJUDSKE TEHNIKE“ v Kopru

Ze zgodaj zjutraj je v nedeljo oživilo staro koprsko mestce. Po ozkih ulicah so se stekale trume zadovoljnih ljudi iz vseh krajev Slovenije, Istre in Trsta. Dan je obetal polno zanimivih dogodkov za Koprčane in njih goste. In niso bili razočarani. Videli so tega dne mnogo novega, kar jim je pripravila izvrstna organizacija «Ljudske tehnike».

Ob prvih sončnih žarkih so odpluli iz Sv. Nikolaja proti Izoli mladi kajakaši in letalski modelarji. Te je barka pustila v Kopru, ostale pa je odpeljala v Izolo, kjer so začeli ob 9 uri s tekmovanjem. Bilo je 28 tekmovalcev iz Solkana, Ptuj, Maribora, Celja, Hrastnika in Ljubljane. Svoje znanje so pokazale tudi ženske, ki so tekmovali

le na progi, dolgi 500 m, na 1000 m pa so nastopale skupaj z moškimi tekmovalci. Najbolji čas je dosegel Pavlovec iz Ljubljane, prevozil je 1000 m v 20 sekundah, med dekletki pa je bila prva Ančka Oberče, ki je prispela na cilj v 3 minutah. Nastopale so tudi moške dvojke, od katerih sta zasedla prvo mesto Drovnik in Ilija v 5 minutah in 55 sekundah, od mešanih parov pa Oberče Ančka in Drovnik v 6 minutah in pol.

Na travniku za Kopro so letalski modelarji presenečali radovedne gledalce s svojimi modeli. Majhna motorna letala so krožila 80 km na uro, modele na pogon z gumijastim motorjem in jadralna letala pa je ugodni veter dvigal visoko v nebo. Največjega navdušenja je bil deležen mladi pilot Jaro Koser, konstruktor jadralnega letala «Jadrana», s katerim je plul dober četrt ure nad morjem, nakar se je nalahno kakor galeb spustil na morsko površino.

Po tekmah so se začeli Koprčani zbirati na Titovem trgu, kjer je bilo volivno zborovanje. Popoldne so z gosti obiskali pestro fotomatersko razstavo in občudovali marsikatero umetniško fotografijo. Ljubitelji motociklističnega športa pa so se zbirali ob cesti, ki vodi iz Izole. Po tej cesti so namreč dirkali motoristi iz Slovenije in Trsta in številni gledalci so jih navdušeno pozdravljali. Najhitreje je prevozil dolgo progo Leo Ponikvar iz Ljubljane.

(Ljubljana) «DKW» v času 30'22" (povprečna hitrost na uro 89 km — rekord proge), 2. Vadnal (Ljubljana) «Guzzi».

Prikolice na štartu

Spustil Cijan Karl iz Celovca, za njim Alfonz Lacedelli, Albino Alvera in Mulej, ki je imel vse pogoje, da dosepe prvi na cilj. Toda z blazno hitrostjo mu je prevzel dragocene tri sekunde Italijan Monti, potem pa se Gartner in je tako Mulej, o katerem so bili vsi prepričani, da bo prvi, prispel tretji na cilj. Kljub temu pa je bil to lep uspeh jugoslovanskega tekmovalca.

Rezultati: 1. Monti Evgenio (Italija) 2'10", 2. Gartner Carlo (Italija) 2'12", 3. Mulej Valentin (Jugoslavija) 2'17", 4. Lacedelli Roberto (Italija) 2'20", 9. in 10. Jugoslavana Lukanc Matevž in Lukanc Slavko.

Na teniškem turnirju v Nici je Mitič premagal Francoza Desearasa s 6:0, 6:2, Palada Axelsona (Svedska) s 6:2, 6:3, Bergelin pa Pilea (Francija) s 6:2, 6:3. V finalu 2. aprila pa je Mitič premagal Davidssona s 6:4, 1:6, 7:5, 6:1. To je bil zelo velik uspeh jugoslovanskega tekmovalca, kajti Davidsson je letos v izredni formi.

Plavalno moštvo Primorja z Reke, je na dvodnevem tekmovanju na Dunaju premagalo Union z 90:78.

Na jugoslovanskem državnem smučarskem prvenstvu v teku na 30 km je zasedel prvo mesto Kordež Matevž v 1:52:16, drugi je bil Pogačnik, tretji pa Starmar Lado.

Na mednarodnem teniškem turnirju v Aleksandriji je v finalni tekmi premagal Nemec Von Cramm Čehoslovaka Drobnega.

1. maj je pred nami!

Mednarodna prijateljska tekma v Beogradu

Jugoslavija : Lazio 8 - 1

V Beogradu je bila v nedeljo odigrana prijateljska nogometna tekma med nogometno reprezentanco Jugoslavije in italijanskimi nogometaši moštva Lazio. Igrišče je napolnilo 60.000 navijačev, ki niso hoteli zamuditi tako velike prilike.

Italijanska ekipa, katero je jugoslovansko ljudstvo sprejelo z velikim aplavzom, čim se je pojavila na igri-

šču, je to pot zelo razočarala. Jugoslavo so že takoj v začetku igre zavzeli položaj, in sicer je Bobek v 3. minuti zabil prvi gol. Lazio se je zaman trudil, da bi se upiral ostremu nasprotniku. Tudi v drugem polčasu, ko je začel z napadom, ga je jugoslovanska reprezentanca prehitela in ga premagala. Italijanski nogometaši so se morali zadovoljiti z enim samim golom, ki ga je dosegel srednji napadalec Arce.

Jugoslavo so bili ves čas v premoči. S tem so dokazali, da je njihova reprezentanca v zelo dobri formi in da ima tako resda zelo dobre izgleda za bodoče svetovno prvenstvo v nogometu v Braziliji.

Po končanih tekmah in po enodnevnem bivanju v Beogradu so se italijanski nogometaši odpeljali v Zagreb, da se srečajo s tamkajšnjim nogometnim moštvom Dinamom.

Jugoslavo so nastopili v naslednji postavi: Beara, Stanković, Colić, Broketa, Čajkovski I., Jovanović, Radivniković, Ognjanov, Mitič, Woelfl, (To. Mašević), Bobek, Čajkovski II., Gole so dosegli Čajkovski II., 3. Tomasevič, 2. Bobek, Ognjanov in Woelfl po 1. Tekmo je vodil Matanović iz Beograda.

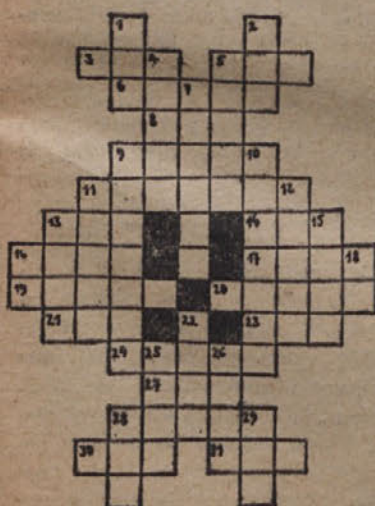
Tekmovalci Lazia (med njimi pet rezerv) pa so bili Di Fazio, Piacentini, Montanari, Alzani, Spurio, Sentimenti III, Galetti, Magrini, Arce, Penzo in Gualtieri.

Dinamo je premagal Lazio, ki je to pot nastopil v popolni postavi. Edini gol je zabil Woelfl v drugi minuti drugega polčasa.

John Marshall znani avstralski plavalec je postavil te dni v zaprtem bazenu nov svetovni rekord na 400 m prosto v času 4:29,5. Tako je potolkel svetovni rekord japonskega plavalca Furuhashija.

UGANKKE ZA DISTREGLAVE

Križanka

ti; 13 naselje; 14 glavni števnik; 16 nasprotje od star; 17 vrh, hrib; 19 prekop; 20 prislov kraja; 21 lesena; posoda; 23 pislov kraja; 24 boginja modrosti; 27 doba; 28 najmanjši delci katkega elementa; 30 časovna enota; 31 žensko ime.

Navpično: 1 otok v Jadranskem morju; 2 sila; 4 vrsta denarja; 5 letni čas; 7 po ledu voziti; 9 mesto v Mezopotamiji; 10 svojilni zaimsek; 11 ptica; 12 skupnosti; 13 tla; 15 pozorišče; 16 kratica za Mestni komite; 18 ploskovna mera; 22 priprava za pisanje; 25 sorodnica; 26 okrajšava za Narodni magazin; 28 nadav; 29 stara slov. oblika veznika in.

Reši!

K A R P A T I
S T R E M I T I
P O T R E B A
P R A S E N
O P O J E N
P R O P A D A J O C E
D E N A R
S P O M I N S K I

Te besede premikaj vodoravno tako, da boš dobil potem navpično drug izraz za besedo zvezdoznanec in ime slovenskega pesnika!

Sestavljenka

Raki, ponarejen, urar, uporaba, zlato, tabo, učitelj, zarana.

Iz vsake našete besede vzemi samo po en zlog in ko boš potem zloge sestavil, boš dobil znan slovenski pregovor.

Posetnica

Lete Henrik

Kot

Kaj je poklic tega moža?

Rešitev

Vodoravno: 3 krone; 6 srčno; 8 Jupiter, 10 zrak, 12 kolneš, 15 vreč, 16 orje, 17 nad, 19 lepenka, 21 tlaka, 23 lanen, 24 čer, 26 zopet, 28 sie, 30 as, 32 ig, 33 oliva, 35 ko, 37 Orsa, 39 Eva, 41 pradedje, 44 očaram, 46 on, 47 naostren, 48 dva, 50 vt, 51 mrak, 53 mir, 54 se, 55 roj, 56 od, 57 naviti, 60 žara, 62 analizo, 64 il, 65 vaše, 66 vrniti, 69 Indijanec, 71 urh, 73 ara,

74 Acl, 76 ur, 77 koč, 79 JA, 81 sodim, 83 sitar.

Navpično: 1 vnuk, 2 preleteti, 4 ojačen, 5 ep, 6 stoj, 7 črn, 9 ltra, 10 zrei, 11 repat, 13 ena, 14 Sakal, 15 vl, 16 okno, 18 da, 20 nezgoda, 22 LR, 24 čela, 25 ga, 27 posest, 28 savana, 29 en, 31 Skandinavcu, 34 večerja, 36 od, 38 rjoveti, 40 ar, 42 ro, 43 ena, 44 Ormož, 45 ar, 49 vrana, 52 koalija, 54 silen, 58 vaših, 59 izvir, 61 rilec, 63 orjak, 67 na, 68 inačica, 70 dar, 72 rod, 75 as, 76 um, 78 os, 80 ar, 82 Ivo.

Kdor dolgo leži, tega se slama drži.

LJUDSKI TEDNIK

Odgovorni urednik

KAUS FRANC

Tiska z dovoljenjem AIS-a
Tržaški tiskarski zavod
v Trstu ulica Montecchi 6

Rokopisi se ne vračajo

„Assise Giuliana“

«Na željo Rima in v imenu božjem!»
Zaščiteni z odpustki in brevirji
so se v nedeljo snoparski skovirji
razjokali nad Istrskim okrožjem,

ker zlepa več ne kaže ne z orožjem
ne s kominformovci ne s skapulirji
zavladati nad «bivšimi pastirji».
Tako bo končno konec z domotožjem

vseh preživelih duhovih vampirjev,
ki so nam pili kri četrto stoletja.
Ker se pač vsak biričev rad ubrani,

zato Slovani kakor Italijani,
do grla siti grdega početja,
po Istri nočejo karabinirjev.

Mihec in Jakec

Mihec: V nedeljo sem pa videl
mnogo tujih obrazov v Trstu.

Jakec: Da, imeli smo «parla-
ments».

Mihec: Kaj pa je bilo?

Jakec: Prišlo je več poslancev iz
Rima, da protestirajo zaradi volit-
ev v cono B.

Mihec: Malo trde glave sem; am-
pak toliko že razumem, da je tak
protest smešen. Saj smo lani imeli
volitve tudi v Trstu.

Jakec: Pravilno razumeš. Toda
tisti gospodje so prišli iz Rima. Ne
pozabi: Iz tistega Rima, kjer je
nekaj veljal pregovor: Quod licet
Jovi, non licet bovi.

Mihec: In to naj bi bilo?

Jakec: Kar velja za boga Jupitra,
ne velja za bika.

Mihec: Zdaj bi bilo na mestu, da
spregovorim nekaj latinskih. Ker
pa tega ne znam, bom povedal po
domače: Tisti rimski poslanci so
stopili v napačen vlak. Tja na
Spansko naj se popeljejo! Tam so
ljudje neumni za bikoborbe in
močno povprašujejo po bikih.

Jakec: Po domače si povedal, am-
pak dobro. In jaz dodajam: Na
Spanskem nič ne škodi, tudi če kak
bik za spremembo govori — la-
tinsko.

Med vrstami

Skofigijska kurija in volitve v cono
B. Ker nastopa pri volitvah v cono
B tudi skupina kščanskih socialcev,
se je tržaška skofigijska unija po-
trudila in sestavila posebno izjavo,
kjer je dobesedno zapisano: «Sko-
figijska kurija izjavlja, da je popol-
noma neprizadeta (completamen-
te estranea) pri ustanovitvi kake
kščansko-socialne stranke ali po-
kreta v Kopru».

Med vrstami: Glede De Gaspe-
rijevih demokristjanov nismo ni-
koli slišali kakke take izjave, ki bi
bil podal kak škof ali celo papež.
Izjava tržaške kurije nam na ta
način jasno pove, kdo danes prav
za prav vlada v Italiji.

Rekvirirani lokali in poslopja.
«Giornale di Trieste» je dne 31.
marca prav milo, nežno in obzirno

zabrenkal na struno, ki poje o
rekvizicijah v Trstu; ter je med
drugim navedel, da ima kavarna
«Venezia», ki je še vedno rekviri-
rana, po 3 (tri cele) goste dnevno.

Med vrstami: Iz lista «Giornale
di Trieste» vidimo, da mu to
dejstvo povzroča hude bolečine.
Nas pa to dejstvo samo veseli. Ra-
zumemo se pač nekoliko bolje na
— kolonialno politiko. Kajti če
gre tako naprej, ni daleč dan, ko
bo imel vsak pripadnik zasedbene
oblasti svojo kavarno sam zase. Po-
tem je upanje, da bodo oblastva
začela misliti tudi na potrebe dru-
gih. Na primer: na potrebe našega
gledališča. Sami smo si ustvarili
pregovor, da je «bog najprej sebi
ustvaril brado». Torej: Potrpijenje!

Sprejemi

Bartali je spet zmagal v neki ko-
lesarski dirki. Temu dosledno je bil
tako sprejet pri papežu, ki mu je
dal svoj blagoslov in ga prijazno
«potapljal po rami». — (Prav vid-
mo, kako je bil Radich zelen od
jeze, ko je to čital v časopisih; kajti
njega «taplja» po rami samo škof
Santini).

Toda vrnimo se k Bartaliju! V
zvezi s tem sprejemom se pojav-
ljajo v diplomatskih krogih razna
ugibanja. Podčrtuje se dejstvo, da
De Gasperi že davno ni doživel
takega sprejema. Cudimo se diplo-
matom. Kaj je treba tu ugibati?
Stvar je jasna: De Gasperi pač ne
zmaguje v svojih — političnih dir-
kah.

Gospodarska kriza

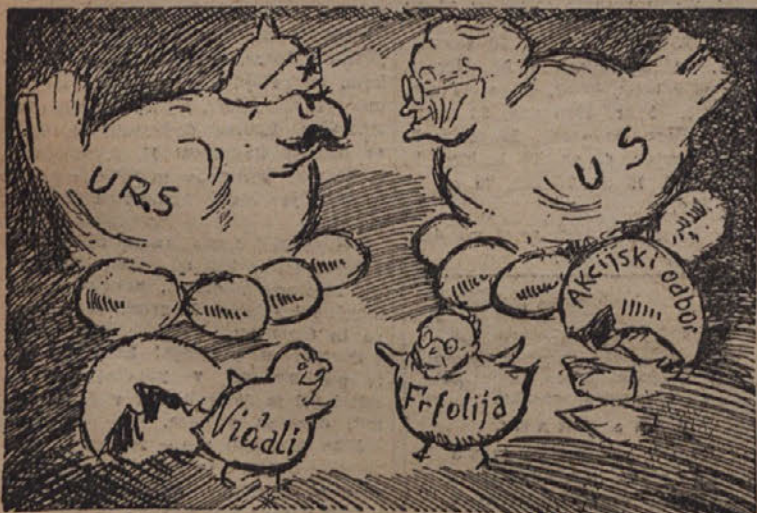
(V rimskem parlamentu je o pri-
liki sedanje gonje proti ukrepom v
cono B padla tudi take beseda:
«Zavezniška izjava z dne 20. marca
1948 je menica, ki jo je treba pla-
čati!»)

PRVI TRZACAN: Strašna je
gospodarska kriza. Vse bo šlo v
konkurz. Ali si videl seznam pro-
testiranih menic, kako dan za dne-
vom narašča?

DRUGI TRZACAN: Čemu se ču-
diš? Saj tudi v parlamentu pro-
testirajo menice!

PRVI TRZACAN: Torej tudi tam
— konkurz!

VELIKONOČNA BASEN

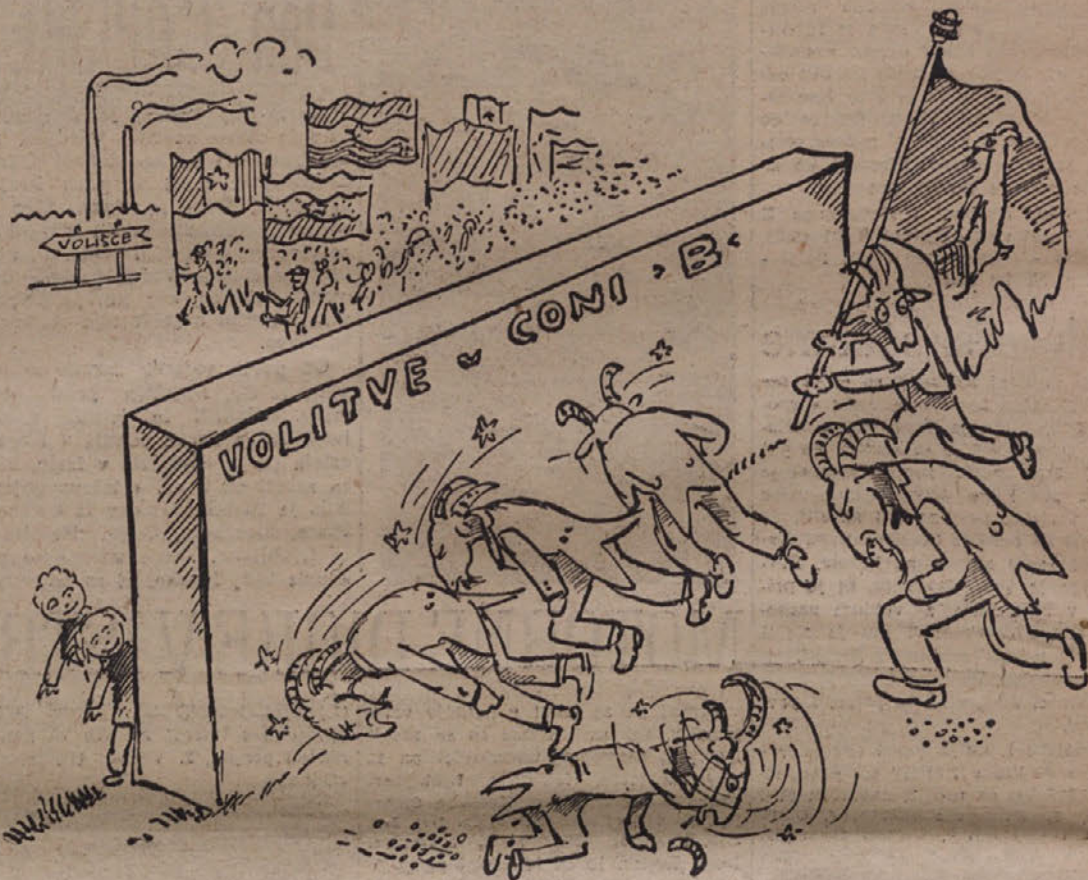

ZDA IN SZ: Hou, hou, hou...
AKCIJSKI ODBOR IN VIDALI: čiv, čiv, čiv...

TRAGIČNI KOZLI

Cvet tržaške in rimske reakcije je priredil preteklo nedeljo v tržaškem gledališču «Rossetti» šovinistično mani-
festacijo proti demokratičnim volitvam v cono B pod geslom «Trst za cono B». Vse skupaj se je izcimilo v
nekaj solzavih govoranc, v županov jok, ter nekaj širokoustnih prorokb o zmagi «rimske pravice», ta zanimiva
osmina se je vršila pod praporom istrskega kozla.

OBUPANI KOZEL: Da je še kje kaj trsega od naših glav, pa res nisem mislil...

Pasji rasizem

Prejeli smo: Draga Burja! Pred
kratkim si pisala o pasjih pokop-
ališčih na Angleškem, češ da je
to angleška specialiteta. Dovolj, da
te opozorim, da ima tudi Severna
Amerika prav mnogo pokopališč
za pse. In ta pokopališča imajo še
prav edinstveno posebnost: Tam

namreč ne morejo «počivati» v
večnem miru psi, ki so bili last —
črncev. Najzadnji pasji bastard, ki
je last belca, je tam več vreden
nego pes najčistejše pasme. Če je
last črncev. Z eno besedo: Tako da-
leč je zabredel rasizem v Ameriki,
da je že na — psu. — Pozdravi! Ja-
nez Bezgač.

„Pulcini nella stoppa“

Kaj to pomeni? «Piščeta v predi-
vu» — In kdo je to? To smo pa
mi, Slovenci v cono A.

Le čujte: List «Stampa Sera» se
še vedno ni znašel spričo dejstva,
da so se v cono B odpravile carin-
ske obveznosti do jugoslovanskega
ozemlja. In kakor vsi listi, ki so
o tem pisali, se tudi ta list zave-
da, da v cono B niso nič drugega
uvedli kakor to, kar v cono A že
davno obstaja. Toda «Stampa Se-
ra» se hoče izmazati, češ, v cono
A gre za upravo priznane italijan-
skega ozemlja (!), kjer se Sloven-
ci počutijo kakor «pulcini nella
stoppa».

Clovek bi mislil, da hoče list A
tem reči, da se Slovincem v cono
A godi dobro, ker si vsakdo pred-
stavlja, da morajo biti piščeta
presneto zadovoljna, če se valjajo
v toplem, mehkelem predivu. Toda
ta izrek pomeni drugo: Mišljeno je,
da je predivo tako zamotano, da
revna piščeta ne vedo, kako bi si
pomagala.

Naj bo, kakor hoče. Toda sloven-
ska «piščeta» znajo tudi — čivkati.
In sicer tako glasno, da se njihov
glas sliši prav daleč. Ušes pa, ki
poslušajo, je dovolj. In poleg te-
ga: piščeta imajo navado, da hitro
rastejo in potem prav rada —
čofnejo!

Tiranska

Zelo zanimivo je nekoliko razmi-
sliti o imenu glavnega mesta Alba-
nije, o Tirani. Tisti, ki so mu ga
nekoč dali, so morali biti zelo
daljnovidni politiki, saj so slutili,
kakšna bo današnja Enverjeva vla-
da. Morda še komu na svetu ni po-
polnoma jasno, ali se vlada ime-
nuje tiranska po glavnem mestu,
ali pa se tako imenuje po Enverje-
vi tiraniji. Toda vsak Albaneec, ki
jo čuti na lastni koži, ve, od kod
njeno ime... Pavliha

„LETEČI KROŽNIKI“

VIDALI: Ti hudičevi leteči krožniki! Tako blizu so se mi že zdeli, da sem
hotel kar zamahniti po njih pa so mi jo pobrisali izpred nosa še preden
sem se zavedel.